

*W
ZL*

**ZDAJ
GRE
ZARES!**

O G L A S I

svet na frekvenci Radia Krka

www.radiokrka.com

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO d.d.

PE Vrtnarstvo in hortikultura:

Vrtni center Novo mesto 07 - 33 47 287
Cvetličarna Srebrniče 07 - 33 82 315
Cvetličarna Straža 07 - 30 84 490
Cvetličarna Šmarješke Toplice 07 - 30 73 010

Kakovostno in po ugodnih cenah:

• opravljamo sečnja in spravilo lesa • izdelamo gozdnegospilvena in varstvena dela • projektiramo, gradimo in vzdržujemo gozdne ceste in vlake • odkupujemo les na planju in kamionski les • izdelujemo in prodajamo žagan in tesan les • projektiramo in izvajamo hortikulturno in vrtnarsko dejavnost • proizvajamo in prodajamo vse vrste cvetja, lončnic, okrasnih grmovnic in dreves

Najugodnejše prenočišče v mestnem jedru.
Nočitev z zajtrkom že za 13,5 €.

Se vidimo!

Hostel Situla
Dilančeva ulica 1
Novo mesto
www.situla.si
situla@situla.si

NOVICE
ob 18.45 uri

KOMUNALA NOVO MESTO
Podbevškova ulica 12

POSODOBITEV

PARKIRNE HIŠE

NA NOVEM TRGU

Komunala Novo mesto je zaradi dotrajane, tehnološko zastarele in nezanesljive opreme izvedla posodobitev parkirnega sistema v parkirni hiši na Novem trgu. Zajema celotno zamenjavo tako strojne kot tudi programske opreme.

Zamenjani so vhodni in izhodni terminali, zapornice, ročna plačilna enota, kot novost pa se uvaja avtomatska plačilna postaja oziroma blagajna. Dnevni uporabniki parkirne hiše bodo ob vstopu v parkirno hišo prejeli parkirni listič z vtisnjeno črtno kodo, ki nadomešča dosedanjo magnetno kartico. Ob izhodu bodo parkirnino lahko poravnali na avtomatski blagajni, ki bo sprejemala vse evrske kovance višjih vrednosti od vključno 10 centov, ter bankovce za 5, 10 in 20 evrov. Avtomatska plačilna postaja bo omogočala tudi vračanje denarja. Parkirnino bo možno poravnati tudi z določenimi plačilnimi karticami.

Še vedno ohranjajo ročno plačilno postajo, kjer bo možno poravnati parkirnino ter podaljševati različne abonentske rezervacije. Sicer je njihov cilj v prihodnosti vse bolj usmerjati uporabnike na avtomatsko blagajno, vendar bodo za lažji in prijaznejši prehod na novo tehnologijo nekaj časa še nudili možnost neposrednega plačevanja parkirne.

**Za vsa dodatna vprašanja
lahko pokličete
na tel. št.: 07/33-21-802.**

park

regionalni mesečnik
številka 2, letnik 12, oktober 2008
ISSN 1408-7189

odgovorni urednik: Uroš Lubej
kreativni urednik: Damir Skenderović

uredništvo: Marijan Dovič, Nejc Gazvoda, Sandra Hrovat, Iztok Kovačič, Tomaž Levičar, Gregor Macedoni, Borut Peterlin, Boštjan Pucelj, Maja Regina, Mitja Sadek, Mitja Simič, Damijan Šinigoj, Jure Švent, Jaka Šulin

urednik rubrike FotoPub: Boštjan Pucelj
naslovnica: Kreator®, foto Boštjan Pucelj
lektorica: Nina Štampohar
oblikovanje: Sandra Hrovat, Studio Pašteta

spletna stran: www.park-on.net
urednik spletne strani: Damir Skenderović
gospodar spletne strani: Marko Dvornik

trženje:
vodja trženja: Boštjan Volk
040 804 083
boštjan.volk@park-on.net
Maja Regina
040 203 369
maja.regina@park-on.net

CTP: Grafika Novo mesto d. o. o.
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Statnik
naklada: 1300 izvodov
ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
izdajatelj: Založba Goga, Novo mesto
direktor: Gregor Macedoni

kontakti:
Park
Glavni trg 6
8000 Novo mesto
tel: 07 393 08 12, m-tel: 031 626 326
e-pošta: park@park-on.net

naročila in distribucija: 07 393 08 12
park@park-on.net

Meja je tokrat samo dno

Uroš Lubej

V času, ko je bil gospodarski optimizem na vrhuncu, ko se je tako v svetu kot na Dolenjskem v glavnem govorilo predvsem o gospodarskih uspehih in je bilo nepredstavljivo, da bi podjetja počela kaj drugega, kot najemala nove in nove delavce, je predsednik uprave Krke izrekel slovite besede: »Meja je samo nebo.« Izjava se je nanašala na vprašanje, ali gre lahko delnica Krke še više.

Jože Colarič prav gotovo sedaj obžaluje to izjavo. Ni namreč malo tistih, ki so na Krko – tudi zaradi takšnih in podobnih izjav – tako rekoč stavili svojo prihodnost. In jo izgubili. Menili so, da jih lahko ustavi samo nebo, pa so za nakup delnic najeli kredit. Ki ga po zlomu borze – nihče več, kot v prvih mesecih, ne govori o korekciji ali o nihanju – ne morejo več odplačevati. Še enkrat se je izkazalo, kdo je edini resnični gospodar v kapitalizmu. To niso ta ali oni menedžer, gospodarstvenik ali celo nekakšna tajna organizacija najbogatejših. To je zgolj in samo brezdušni Kapital. Kapital pa ni nikakršen poduhovljeni kapitan, ki s skrito roko ureja trg, da pridemo do najboljšega, ampak se obnaša kot nekakšen brezglavi, zdaj ustvarjajoči, zdaj uničujoči in hkrati v obe smeri nenasitni nagon, ki ga enkrat zanese sem, drugič pa tja, pri tem pa je vse, kar mu je na poti, zgolj kolateralna škoda (ali, daj bog, dobiček). Ne ozira se na dobro ali slabo, zgolj giblje se tja, kamor si prej bolj ali manj naključno vrže trnek.

Pa pustimo ob strani delnice – konec koncev si jih v glavnem privoščijo tisti, katerih preživitvene potrebe so vsaj v grobem zadovoljene. Veliko huje postaja v »realnem« svetu. Zaposleni že izgublajo službe. Tisti, ki službo še imajo, se bojijo za višino svojih plač. In, da ne bo pomote, ne gre samo za tuje (sicer pa: ko da je njim ob izgubi službe kaj lažje!), ne gre samo za zaposlene za določen čas. Tudi predsednik uprave Krke ni več samo optimističen. Čeprav v krizi vidi tudi možnost še večjega vzpona, se po drugi strani pripravljajo tudi na bolj črne scenarije.

Da ne govorimo o drugih panogah: še posebej hudo postaja v avtomobilski industriji in v panogah, ki so z njo povezane. In ker kar dva od treh novomeških in dolenjskih »gigantov« proizvajata izdelke, ki niso nujni za preživetje (avtomobile in počitniške avtodome ter prikolice), se lahko v primeru, da se bo kriza poglobljala, celotno dolenjsko gospodarstvo v kratkem znajde (če se še ni) v izjemno težki situaciji. Še posebej zaradi tega, ker se zaradi težav na kreditnem trgu ustavljajo ali prelagajo vse gradbene investicije. In na gradbeništvo so vezane številne druge panoge.

Po navedbah sindikatov bo imela naša regija ob koncu leta kar 500 delavcev manj kot na začetku tega leta. Proizvodnja bo po njihovih navedbah v nekaterih dejavnostih kar za 15 do 20 odstotkov nižja. Dobili bomo nove brezposelne. Dobili bomo več revščine. Dobili bomo nove prosilce socialne pomoči. Nemara bo porasel kriminal. Je že prišel čas, da filozofi znova premislijo ideje komunizma? Pa če pustimo komunizem ob strani: je kapitalizem res zadnje obzorje človeštva? Je ta sistem vreden žrtve, ki jih pušča za sabo? Vse to se bo treba vnovič vprašati.

Medtem je Mestna občina Novo mesto že zdavnaj dosegla dno. Pustimo ob strani, da ta občina, ki je na robu bankrota, seveda nikakor ne more pomagati majajočemu se lokalnemu gospodarstvu. Pustimo ob strani tudi to, da bo iz praznih blagajin le težko iztisniti kakšna solidarnostna sredstva za tiste, ki jih bo recesija potisnila še niže. Pustimo ob strani, da osiromašena novomeška občina seveda ne bo (tako kot na primer ljubljanska) izkoristila nizke cene stanovanj, da bi obogatila svoj sklad socialnih stanovanj in po drugi strani vsaj malo pomagala podjetjem, ki sedaj s težavo skušajo prodajati nepremične. Pustimo ob strani to, da medtem ko se vse svetovne države trudijo pomagati oslabelemu gospodarstvu, Mestna občina Novo mesto ne uspe plačevati niti tistih storitev, ki jih je pri gospodarstvu sama naročila (da ne omenjamo neuresničenih razpisov). Vrnimo se raje k problemu parkiranja našega župana, o katerem smo pisali pred letom dni, ko smo razkrili, da je občina za svoje uslužbence naročila brezplačne dovolilnice, medtem ko mora običajni občan ali zaposleni drago plačevati parkirnino. Ob tem smo tudi večkrat fotografirali županovo vozilo, ki je parkiralo brez vsakršne dovolilnice. Odveč je dodajati, da gospod župan seveda nikoli ni dobil 40 EUR visoke denarne kazni za parkiranje brez plačane parkirnine. Ali pa kazni za nedovoljeno parkiranje na mestu, kjer je to prepovedano.

Ob tem je župan dejal, da je, kadar je pač nujno, njemu vendarle dovoljeno kršiti občinske odloke. Tedaj so mnogi od naših bralcev zmajevali z glavo, češ da zgodba ni vredna vseh nadaljevanj, ki smo jih objavljali iz meseca v mesec. Mi pa smo zapisali nekaj takega: Pred zakonom smo pač vsi enaki. Prav vseeno je, ali gre za veliko ali malo kršitev. Tako kot navadni občani mora tudi župan spoštovati predpise, še toliko bolj, če gre za predpise »njegove« občine. Če župan predpise krši, potem to predstavlja nevaren vzorčni primer tudi za druge okolišičine.

In ni minilo leto, ko smo dobili drug tak primer. Hotel Krona. Medtem ko mora navaden občan upoštevati veljavne predpise in smernice, lahko, če imate podporo obstoječe občinske oblasti, te predpise malce zaobidete. Če mora navaden občan vsako investicijo v mestnem jedru drago plačati – lesena okna so seveda dražja od plastičnih –, lahko investitor, ki ima prijatelje pri županovem krogu, zadevo spelje nekoliko ceneje. Če so morali tisti, ki ne iščejo podpore pri županu, spoštovati arkade v mestnem jedru, jih tisti, ki to podporo imajo, ne rabijo spoštovati.

Videli bomo, kakšna bo usoda mestnega jedra po razpletu primera Hotel Krona.

Mr. K.

SPREHODI SE.

Narodna se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2008). Prekinitev naročnine je možna s pisnim preklicem in sicer 10 dni pred koncem naročniškega obdobja (1. julij 2008). Naročniki imajo 10% popust, študentje in dijaki 20%. Naročnina za tujino znaša 35 EUR, z letnako dostavo 40 EUR.

O »lupetanju v prazno«

Damir Skenderović, foto Boštjan Pucelj

▶▶
Kot da imamo na vrhu občine subjekt ali ekipo subjektov v subjektu, ki se je v diskurzu županovanja prepoznal in vpisal zgolj in samo s tem, da v nedogled ponavlja en in isti, pa čeprav po vseh zemeljskih, naravnih in tudi večini nam poznanih metafizičnih zakonih neresničen stavek: vse obljube bodo izpolnjene, vse obljube bodo izpolnjene, vse obljube bodo izpolnjene ...

Tisto vprašanje, ki nas v tem trenutku glede novomeške občine verjetno vse zanima, je, če se tisti, ki vodijo občino, delajo iz nas norca ali so samo malo čudni ali pač oboje. Kot vedno v življenju pa obstaja še četrta možnost, da smo mi občani popolni nevedneži, da ne rečem debili, in da je tako z novomeško občino kot z njenim vodstvom vse super in fantastično.

Tudi burna dogajanja na zadnjem občinskem svetu, ko je župan kritiko nekaterih mestnih svetnikov označil z besedno zvezo »lupetanje v prazno«, za kar se je sicer kasneje opravičil, kot piše Dolenjski list, ne dajejo odgovorov v tej smeri, kvečjemu obratno, tovrstna vprašanja le poglobljajo. Odgovori pa bodo verjetno znani – kot se za farse spodobi – takrat, ko bo zavožena občina končno kleknila na kolena in ko bo župan Muhič na koncu mandata lahko podal kakšnega od svojih znamenitih muhizmov v stilu: odlično smo vodili občino v danih razmerah, ob nenaklonjenih vladah in na dvajset let slabega vodenja podlage, pri katerem smo mi seveda bili zraven le kot nedolžne kolateralne žrtve. Obljubili smo vse, kar smo lahko obljubili, in tega, kot veste, ni malo, zato iskreno pričakujemo, da nam bo modro ljudstvo podelilo še en mandat, da bomo lahko obljube iz tega mandata in še kakšno za povrh obljudili še v prihodnjem.

Da sicer dober, simpatičen in »gospodaren« župan Novega mesta slabo prenaša kritike, je postalo več kot očitno že prejšnjo jesen, ko je na novinarski konferenci poudaril, da bodo vse predvolilne obljube uresničene navkljub nizkim udarcem medijev. Edini medij, ki je takrat konsistentno zadajal »nizke udarce«, se pravi pisal o nekonsistentnih dogajanjih na občini, je bil Park. Še celo legendarni novomeški literat, prvoborec osamosvojitvene vojne za Slovenijo, član Zveze borcev NOB in dolgotelni pisec poljudno-znanstveno-pustolovske rubrike ParkExtreme, ki le redko izraža svoja mnenja neposredno, tolikokrat manj, če je v igri politična ocena razmer, je takrat le »izstrelil naboje« in dogajanje na novomeški občini v vrhunski in subtilni literarni primerjavi opisal: »Butalci, ki so sosednji vasi napovedali vojno, so od nekod privlekli top in udarili po sovragu. A ker so bili slabo priučeni soldati, so nekaj zašuštrali in top je razneslo. Ko se je topničar proti večeru ovedel, ves polomljen in brez ene roke, ter se razgledal po razdejanju, zmaličenih truplih in

razrušeni okolici, se je prijel za glavo in zahlipal od sreče: Kakšno imajo šele pri njih, če je že pri nas takšno ...«

Vsi ostali mediji so se v tistih prelomnih časih, ko se je že zelo jasno kazalo, da občino vodijo profesionalni diletantje in blebetači, več ali manj ukvarjali z dnevno kroniko, ki je kasneje, na začetku poletja, kolumnirala v tragediji pri HE Blanca. V tej točki je novomeško novinarstvo doseglo svoj vrh, svoj zenit, izpolnitev bistva svojega obstoja in monumentalno ter dokončno samopotrdivitev celo na državni ravni. Namreč noben dogodek, nobene volitve, nobena afera, nobeno občinsko delovanje in nedelovanje, skratka, nič ni bilo tako profesionalno, tako sistematično, s takšnim žarom in s tako atraktivnimi naslovi in vedno novimi in novimi informacijami pokrito kot ravno ta nesreča – verjetno se tej ravni občasno približa le Vaš kanal, ko poroča o samem sebi. Malo je manjkalo, da niso začeli objavljati še intervjujev s hišnimi ljubljenci žrtev ali njihovih sorodnikov. Morda se v tem trenutku bere paradoksalno, toda poročanje, analize, delovni elan, angažiranost in vznesenost novomeških novinarjev ob tragediji pri HE Blanca nam mora biti vsem v občini za vzor, motivacijo, celo za ideal ... Toda o tem kasneje.

Torej, to sintagmo, da bodo obljube izpolnjene, smo od župana kasneje slišali še stokrat, predzadnjič na volitvah, ko je kandidiral za poslanca državnega zbora in v malce modificirani verziji tudi zadnjič na seji občinskega sveta konec septembra, verjetno pa še kdaj in kje vmes in po. To je sintagma, ki jo župan Muhič ponavlja v nedogled ves čas svojega mandata in ob vseh priložnostih, kljub nizki ali nikakršni uresničitvi teh famoznih obljub, ki jih je povrh vsega, vsaj tako se zdi, še čedalje več: ob kritikah, v intervjujih, ob volilni kampanji, ob redkih otvoritvah, v občinskem svetu, v vrženih rokavicah, na novinarskih konferencah ... Stalno in v nedogled. Kot da imamo na vrhu občine subjekt ali ekipo subjektov v subjektu, ki se je v diskurzu županovanja prepoznal in vpisal zgolj in samo s tem, da v nedogled ponavlja en in isti, pa čeprav po vseh zemeljskih, naravnih in tudi večini nam poznanih metafizičnih zakonih neresničen stavek: vse obljube bodo izpolnjene, vse obljube bodo izpolnjene, vse obljube bodo izpolnjene ... Definitivno material za znanstveno fantastiko tipa Odiseja 2006–10, vesolje: Novo mesto.

Navkljub dejstvu, da bodo vse obljube izpolnjene, je

županu Muhiču in ekipi v času največje gospodarske blaginje in razcveta, najbolj ugodne ekonomske konjunktore, po kateri je kadar koli plula Slovenija, in v času največjega gospodarskega razcveta novomeških gospodarskih subjektov in gigantov uspelo pripeljati občino na rob bankrota in likvidnosti. In pomislite, županu Muhiču na polovici popolnoma zgrešenega mandata niti na misel ni prišlo, da bi zahteval kakršen koli kadroviski odstop, kaj šele, da bi kljub trem konkretnim pozivom odstopil on. Namesto tega danes, v času največje finančne krize po zlomu ameriške borze leta 1929 in ko ves svet močno zateguje svoj pas, gospodarni voditelji občine povišujejo »občinske plače« in zvišujejo proračunske postavke za reprezentanco, in to navkljub in v nasprotju s svojimi predvolilnimi in povolilnimi obljubami. Očitno je to njihov odgovor tako na svetovno recesijo kot na katastrofalno stanje občine. Jasno je, da je na zadnjem občinskem svetu župan Muhič lahko le dahnil, da ne smemo biti pesimisti, ker bomo res padli v propad, ter da je sam optimist, kakor je jasno, da bodo vse obljube izpolnjene.

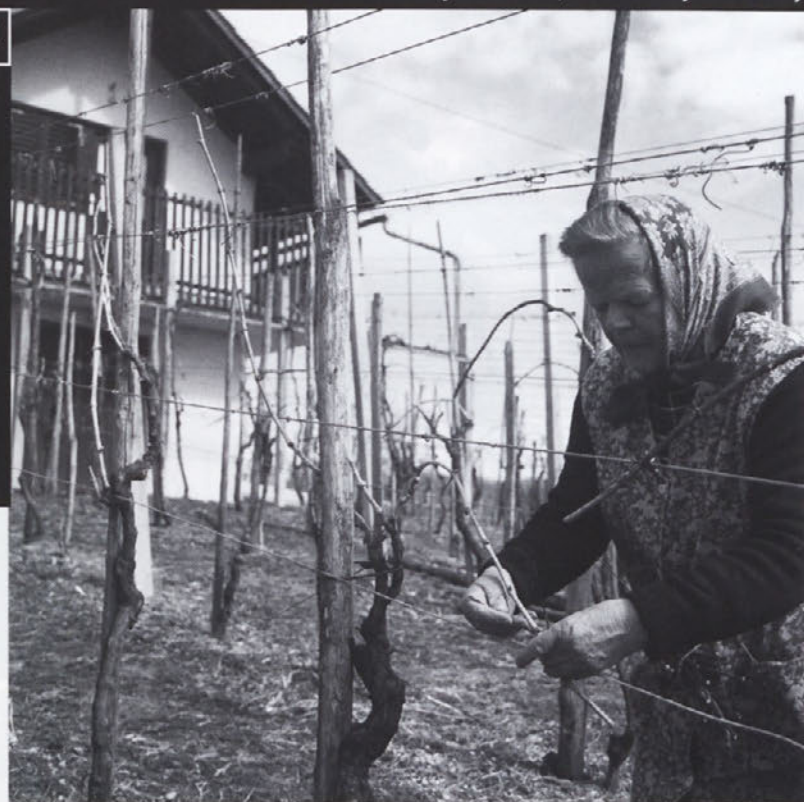
Vendarle pa zadnja dogajanja v mestnem svetu morda tudi nas lahko navdajajo z optimizmom, pa čeprav poznim. Kot kaže, se je le oblikovala opozicija, ki glasno in z argumenti opozarja na hude napake pri vodenju občine. Pri tem prednjačijo predvsem svetniki LDS in Tomaž Levičar, pri glasovanju o rebalansu že rebalansiranega proračuna pa so svetniki Sašo Stojanovič, Franci Kek (Zares) in Jani Kramar (Lista za Dolenjsko), na primer, glasovali proti sprejetju rebalansa proračuna, medtem ko svetniki Boris Dular, Janez Pezelj in Mojca Novak (LDS), Tadej Kapš (Zares), Tomaž Levičar, Matjaž Engel (SNS), Anton Škerlj (Društvo Novo mesto) in Martina Vrhovnik (SLS) sploh niso glasovali. Vsekakor drži, ki se v tem trenutku edina zdi konstruktivna. Vse, kar bi si lahko še želeli, je, da bi bili opozicijski svetniki bolj dejavni tudi v času med občinskima svetoma, od nekaterih novomeških medijev – ki so, resnici na ljubo, v zadnjem času le začeli opravljati svoje medijsko poslanstvo – pa, da bi se vsaj s polovičnim žarom tragedije HE Blanca lotili razkrivanja, kdo v MO Novo mesto v resnici »lupeta v prazno«.

Lahko pa tudi čisto po novomeško vsi skupaj čakamo, da bodo vse županove obljube izpolnjene.

Avtohtonost

Marijan Dovič, foto Boštjan Pucelj

▶▶
Zvečer pa se iz ene kleti razlegata ukanje in Atomik Harmonik, zraven se zaklinja Ceca, na drugi strani se oglašča turški zvezdnik Hakan Peker in ob njem kenijski hiphoper Cashfah. In, uganili ste: vsi se omamljajo s cvičkom, ki so ga pridelali sami.

Na prvi pogled se zdi, da povprečnega Dolenjca trendovski koncept večkulturnosti, ki postaja stalnica opisov sodobnih družb, v praksi skoraj ne zadeva. Še več, v pomanjkanju osebnega izkustva se mu utegne zdeti sploh težko razumljiv. Podobe razsežnih kitajskih getov, vrvečih črnih pristaniških četrti, zakotij, polnih maroških dilerjev, ulic, na katerih ob iranskem poslovnežu cesto prečkata Senegalec in indijski IT frik; vse to se zdi v mirnem okljuku Krke in na okoliških gričkih kot neki oddaljeni sen, ki ga sanjajo megalopolisi. Večkulturna stvarnost se pojavi kvečjemu za hip, tu in tam, kot dražljiva in redka eksotika: Kitajec v kitajski restavraciji, črnc na ulici ali v teatru, Albanec varno spravljeno za sadje-zelenjavo, južnjaška kletvica za vogalom (pa še njo je morda ponotranjil domorodec) ... Niti romsko vprašanje, dokler ostaja uokvirjeno v svojem getu, ne more zrušiti idile »homo-genega regionalnega telesa«; druge in tretje generacije priseljencev iz nekdanje Jugoslavije, pa naj je šlo za mešane zakone ali čiste priseljence, pa so se tako ali tako v veliki večini uspešno asimilirale, torej v jezikovnem in kulturnem smislu *poslovenile*.

Seveda ta tip asimilacije ni ideal večkulturne družbe; kvečjemu velja nasprotno. Toda ne bi nam smelo uiti, da sta večkulturnost in njena ideologija (povzemimo jo v formuli: namesto asimilacije = integracija) morda ravno nasledek *nemožnosti* asimilacije. Matično telo postaja tako heterogeno, da enostavno izgublja absorpcijsko sposobnost; infotainment in globalno trgovanje nepovratno spodjedata »etnično substanco«, medtem pa številčnost in povezovanje priseljenih skupnosti omogočata preživetje in reprodukcijo njihovih identitet. Multikulturnost se torej po eni plati kaže kot nova »pozitivna« ideologija (ne silimo priseljencev v asimilacijo, ker to ni etično!), po drugi pa le kot enostavno pripoznanje »stanja stvari«. Ali če si privoščimo kanec determinizma: kot je zgodnji kapitalizem spodbujal nastanek države-nacije, s tem pa tudi nacionalizmov, ideologij »čistosti«, homogenosti, avtohtonosti in podobno (in tu ne bomo naštevali nasledkov, spomnimo se le na naciste in na Balkan, potem pa prižgimo Haiderju svečko), tako postaja globalni kapitalizem spodbudno gojišče za multi-kulti sceno.

Večkulturnosti se ni oziroma ne bo mogoče izogniti, prodirala bo tudi v najzakotnejše endeme. Zato ni odveč

prevprašati nekatere koncepte, ki pri nas urejajo to področje. Tu mislim na koncept *avtohtonosti*, ki ga uveljavlja tudi slovenska ustava. Presenetljivo je, da indoktrinacija z avtohtonostjo sega globoko v izobraževalni sistem: ko dijaki osvajajo abecedo multikulturnosti in se bolj ali manj presenečeni soočajo z dejstvom, da obstajajo tudi neslovenske kulturne in jezikovne prakse, jim je hkrati tudi že postreženo razlikovanje med avtohtonim in neavtohtonim: italijanska in madžarska manjšina sta avtohtoni, medtem ko ostale skupnosti »tujcev« niso takšne.

Toda v resnici utegne biti avtohtonost – izvorno sestavljena iz grškega *autos* (sam, sebi) in *chthón* (zemlja, ozemlje); za SSKJ je torej ustrezno avtohton tisti, ki je *po izvoru od tam, kjer živi*; domač, prvoten – bolj problematična, kot se zdi na prvi pogled. Zanimivo je, da *Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije* (sprejeta 25. junija 1991) še ne omenja avtohtonosti, čeprav so z njo »italijanski in madžarski narodni skupnosti v Republiki Sloveniji in njunim pripadnikom /.../ zagotovljene vse pravice«. Pač pa se avtohtonost pojavi v Ustavi, in sicer v 5. členu med »cilji države« beremo, da ta »varuje in zagotavlja pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti.« Avtohtonost se v 64. členu izkaže za zaščitni kriterij, ki omogoča članom obeh skupnosti, da »svobodno uporabljajo svoje narodne simbole in da za ohranjanje svoje narodne identitete ustanovljajo organizacije«, jim podeli pravico »do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku« (obvezno dvojezično šolstvo), pravico, da »gojijo odnose s svojima matičnima narodoma in njunima državama«, pri čemer »država gmotno in moralno podpira uveljavljanje teh pravic«, omogoča neposredno zastopstvo v lokalni samoupravi in državnem zboru »ne glede na število pripadnikov teh skupnosti« in podobno.

Ne da bi se spuščali v podrobnosti ali vrednostne ocene, je očitno, da si »neavtohtone« skupnosti takšne stopnje zaščite in privilegijev ne morejo niti zamisliti; to velja tudi za Rome, ki jim 65. člen ustave sicer priznava posebne pravice, a pri tem o avtohtonosti ne govori. Ostra zarez med avtohtonostjo in neavtohtonostjo, samoumevno vgrajena v javni diskurz in izobraževanje, se zdi pretirana. Seveda bi se bilo mogoče takoj spustiti v neplodna zgodovinarska prerakanja, v katerih bi glede avtohtonosti

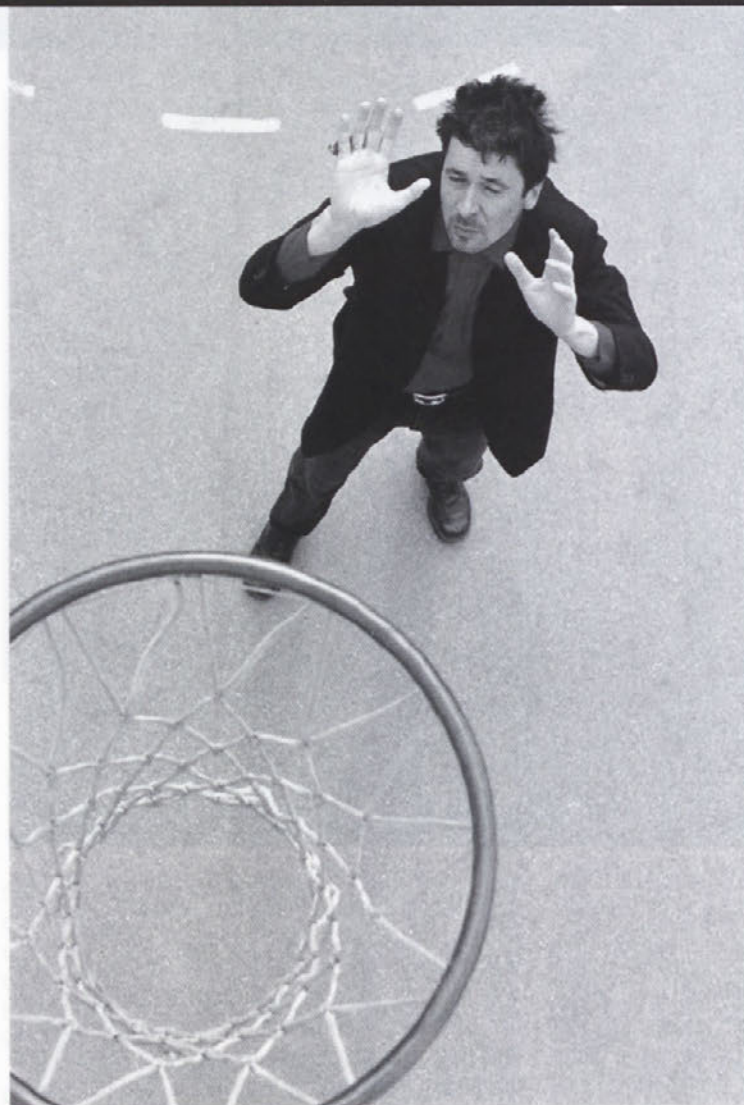
enkrat bolje kazalo Slovanom, drugič Ilirom ali Venetom, tretjič Keltom in morda Rimljanom; naposled morda celo Romom. Mogoče bi se bilo z evropskimi komisarji za človekove pravice prerekati, ali je merilo »dve generaciji ali več« ustrezno, pri čemer mimogrede zdrsnemo na poljuben, arbitraren teren generacij ali letnic. Ustreznejše je torej historično razumevanje, ki upošteva nekdanjo multikulturnost (spomnimo se le na habsburška Trst in Reko ali dvojezični Maribor) in dejstvo, da so Evropo zadnjih dvesto let preoblikovale (prisilne) unifikacije, spodbujene z močnimi nacionalizmi. Avtohtonost je očitno neki preostanek zavesti o tem, da so nekatere skupnosti v zgodovinskem procesu, ki je kulminiral v ostri ločnici zastraženih mej etnične države, »nasankale«. V tem smislu etične kompenzacije, torej ideja avtohtonosti, ohranjajo zgodovinsko legitimnost. Toda v novih razmerah utegne biti priročna za proizvajanje novih, krivičnih razlikovanj in diskriminacij, in zato povsem neustrezna.

Ne glede na to se zdi, da se povprečnega Dolenjca – če seveda ne meji na Žabjak ali Dobruško vas, ne stanuje v samskem domu in ne dela na gradbišču – ti problemi še ne bodo kmalu dotaknili. Z njimi se bo prej srečala generacija šolarjev, soočena z rastočim odstotkom sošolcev iz neslovenskih okolij. Napol za šalo na koncu postavimo sledečo hipotezo: avtohtonost lokalnega prebivalstva ne bo resno prizadeta vse dotlej, dokler bo nedotaknjen posevni vinogradniški klan; torej dokler bodo *avtohtoni* obdržali nadzor nad vzgajanjem, kletarjenjem in zidanicami. Niti večkulturnost na novomeških ulicah in v šolah ne bi delovala tako iritativno kot sledeča utopična podoba vikenda v vinorodnih gorah: griček, kjer se ob Dolenjcu v sosednjem vinogradu poti Indijec, ki čez hrib prešerno pomaha Kenijcu (ta je ravno kupil zidanico od onemoglega avtohtona brez naslednikov). Zvečer pa se iz ene kleti razlegata ukanje in Atomik Harmonik, zraven se zaklinja Ceca, na drugi strani se oglašča turški zvezdnik Hakan Peker in ob njem kenijski hiphoper Cashfah. In, uganili ste: vsi se omamljajo s cvičkom, ki so ga pridelali sami.

Franci Kek in Ivan Grill

izobolnolovA

Damir Skenderović, Uroš Lubej, foto Boštjan Pucelj

Odločitev Francija Keka, da stranko As konec leta 2007 pridruži parlamentarni stranki Zares, se je, kot kaže, izkazala za politično pravilno. Na letošnjih parlamentarnih volitvah je bil v okraju Novo mesto 2 izvoljen za poslanca. Kljub dolgoletnemu političnemu udejstvanju – od leta 1998 z Listo za Dolenjsko, ki leta 2002 na lokalnih volitvah postane druga najmočnejša stranka v občinskem svetu, leta 2004 postane predsednik stranke Aktivne Slovenije in konec leta 2007 še podpredsednik parlamentarne stranke Zares – se ga v javnosti in medijih še naprej drži sloves »šovmena«, kar je po svoje razumljivo, saj, kot pravi, si je med letoma 2003–2005 njegovo skrito kamero vsako nedeljo ogledalo po 300 000 ljudi. Po izobrazbi socialni delavec, organizator Rock Otočca, zadnje čase tudi bolj kritik novomeške občinske politike in nekoč odlični košarkar, je tako z letošnjimi volitvami vstopil tudi v prvo državno politično ligo.

Ivan Gril je na letošnjih parlamentarnih volitvah kot kandidat za poslanca dosegel izjemen rezultat. V volilnem okraju (Novo mesto I), v katerem je nastopil na listi SDS, je za njega od skupno 15 373 volivcev glasovalo 6247 ali 40,46 % glasujočih volivcev. Če je v prejšnjem mandatu zasedel poslansko mesto, potem ko je izvoljeni poslanec iz njegove liste Andrej Vizjak postal minister, je bil tokrat suvereno izvoljen v poslanske klopi. Če smo v začetku prejšnjega mandata še govorili o politično relativno anonimnemu Novomeščanu, ki je v vrh slovenske politike vstopil skozi stranska vrata, potem danes govorimo o človeku, ki je postal politična stalnica na državni ravni, na lokalni pa o enem najbolj prepoznavnih morda tudi vplivnih političnih osebnosti. Na podlagi tega se v intervjuju z njim – poleg vprašanj v zvezi z parlamentarnimi volitvami – nismo mogli niti hoteli ogniti vprašanju, ali bo na prihajajočih lokalnih volitvah morda kandidiral tudi za novomeškega župana.

Franci Kek, pred štirimi leti ste za stranko AS dosegli dobrih dvanajst odstotkov, letos pri bistveno bolj prepoznavni stranki »le« 13. Zares pa je dosegel spodnjo mejo rezultata, ki ste si ga želeli (od 10 do 15 odstotkov). Kako komentirate svoj rezultat in rezultat stranke? Ste vendarle pričakovali višji odstotek? Ste vendarle spekli premalo keksov?

Kek: Kot kažejo volilne raziskave, se je 30 % volivcev, ki bi sicer volilo Zares, strateško odločilo, da voli SD, z namenom, da Janša ne premaga Pahorja. Prepričan

sem, da so ti volivci to dejanje vzeli kot enkratno transfuzijo in ne bodo kot katetri ostali priklopljeni na SD, ampak se bodo vrnili v matično telo. Tudi jaz sem osebno pričakoval nekoliko več odstotkov, se mi je pa zdelo, da me bo najverjetneje prehitel kakšen naš kandidat iz Zasavja. Obenem je za najmočnejšo stranko kandidiral župan. Kakor koli, dosegel sem naš najboljši rezultat na Dolenjskem, v Posavju, Zasavju in Beli krajini. Pred volitvami nisem pekel keksov ali počel kaj takšnega, kar ne bi tudi sicer. Je pa bilo kar nekaj

zanimivih dejavnosti kandidatov – upam, da bosta Grill in Mesojedec tudi po volitvah kosila travo na otroškem igrišču pri sodišču in da bo njihov strankarski kolega minister Mate tudi v prihodnje skrbel za pobiranje smeti po gozdovih pa tudi župan Muhič bi lahko tudi v prihodnje pripravil kakšno gostijo na terenu. Že pred volitvami sem vsakomur povedal, da se mu bom za glas zahvalil po volitvah s svojim prizadevanjem v državnem zboru. Za druženje pa bom poskrbel v četrtek, 9. oktobra, ko bomo ob 18. uri pred ŠD Marof obrnili ka-

kšne 3 odojke in temu primerno količino priti(e)klin.

Ivan Grill, dosegli ste izjemen uspeh v svojem volilnem okraju. Rezultat izpred štirih let ste izboljšali za dobrih 12 %. Kako vam je uspelo? Koliko volov je bilo treba dati na žar? Kaj ste storili za svoj volilni okraj v minulih štirih letih?

Grill: Resnično sem vesel tega rezultata, saj to daje potrditev mojemu dosedanjemu delu in seveda obvezo, da s takšnim delom nadaljujem tudi v naprej.

Očitno so volivke in volivci prepoznali moje delo, zato mi zaupajo in si še želijo mojega sodelovanja.

Da so ljudje v meni prepoznali poslanca, ki mu lahko zaupajo in verjamejo, je bilo treba minula štiri leta z moje strani vložiti veliko truda. Vsak dan sem se vozil iz Novega mesta v Ljubljano in nazaj, da sem lahko na ta način imel vsakodnevne stike z ljudmi iz našega okolja. Udeleževal sem se vseh prireditev, na katere sem bil povabljen, seveda, če sem imel čas, saj se rad družim z ljudmi. Praktično ni bilo vikenda, da se nisem udeležil vsaj ene prireditve, mnogo jih je bilo tudi med tednom.

Na mene so se obračali številni podjetniki, ki sem jim pomagal pri navezovanju stikov z uradniki v državnih ustanovah. Tudi v poslansko pisarno je k meni prihajalo veliko ljudi s svojimi težavami in z vprašanji. Bil sem odprt za vsakogar, ki si je želel mojega sodelovanja ali pomoči, in sem tudi vsakomur pomagal, če je to le bilo v moji moči.

Čeprav sem bil izvoljen v drugem volilnem okraju, ki poleg dela Novega mesta obsega še šest občin, sem bil s svojim delom aktiven tudi v tretjem volilnem okraju. Skratka, želel sem biti poslanec za celo Dolenjsko in tudi Belo krajino.

V minulem mandatu je Dolenjska dobila toliko državnih sredstev oziroma projektov, pomembnih za Dolenjsko, kot še nikoli prej. Nekaj od teh je že bilo uresničenih, nekaj pa jih je še na tej poti. Naj naštejemo samo nekaj od teh, in sicer: priključna cesta od krožišča v Bučni vasi do avtoceste, uredba za plovbo na reki Krki, zakon o zidaniškem turizmu, zakon o vinu, krožišče v Šentjerneju, krožišče in rekonstrukcija ceste v Šmarjeških Toplicah, krožišče v Podturnu pri Dolenjskih Toplicah, asfaltiranje državne ceste skozi Uršna sela, sofinanciranje zdravstvenega doma v Žužemberku, prek 2 milijona evrov za rekonstrukcijo ceste v Zagradcu pri Žužemberku, ustanovitev prve državne fakultete v Novem mestu, sredstva za študentski dom v Novem mestu, državna sredstva za prizidek v Šolskem centru Novo mesto, državno sofinanciranje višje elektro šole itd. Seveda si vsega naštetega ne želim pripisovati samo sebi, saj sem pri tem sodeloval s številnimi ljudmi iz našega okolja in gre zasluga tudi njim. Zagotovo pa je bila moja vloga pri številnih od teh ključna. Tega nikoli nisem obešal na veliki zvon, so pa to očitno ljudje prepoznali.

Kako komentirate slabi izid vaše stranke SDS v Posavju?

Grill: SDS je tudi v Posavju v vseh treh volilnih okrajih tudi na teh volitvah prepričljivo zmagala. Je pa res, da je bil rezultat za spoznanje nekoliko slabši kot leta 2004. Mogoče so bili na letošnjih volitvah kandidati drugih strank bolj prepoznavni kot pred štirimi leti.

G. Grill, kje vidite vi vzrok za zmago t. i. levega trojčka? Se strinjate z izjavo

vašega predsednika, da je razlog v ideološki mobilizaciji, zaroti medijev, angažmaju velekapitala? Ali menite, da je vaša stranka v minulem obdobju naredila napako in da je v tem tudi razlog poraza? Da je bil njen slog preveč »nesproščen« in avtoritaren, kot meni denimo France Bučar?

Grill: Tako imenovani levi trojček sestavljajo povsem isti ljudje, kot so pred štirimi leti sestavljali LDS in ZLSD – sedaj SD. Zaradi njihovih notranjih nesoglasij so se preoblikovali, ustanovili novo stranko in sedaj prodajajo javnosti »novo« politiko. Levemu trojčku so izrazili podporo volivci levega bloka, ki so pred štirimi leti volili LDS in ZLSD. Tudi jaz menim, da so se na letošnjih volitvah bolj angažirali volivci levega bloka, še posebno tam, kjer so jih k temu spodbudili tudi kapital in mediji. Pri tem sta svojo vlogo pomembno odigrala tudi dva največja slovenska tiskana dnevnikarja, ki sta v lasti ljudi iz levega bloka. Pisanje teh dveh časnikov še zdaleč ni bilo objektivno. To lahko z vso odgovornostjo trdim tudi jaz, saj sem to lahko osebno večkrat prepoznal. Seveda si ne želim, da mediji pišejo o vladi dobro, bi pa bilo korektno do javnosti, da pišejo o stvareh objektivno. Kritizirali so vsako odločitev vlade, ki je bila dobra za ljudi. Ko smo leta 2005 zvišali pokojnine, so pisali, da bo prišlo do zloma pokojninske blagajne in katastrofe za Slovenijo. Ko smo uvedli vinjete, so pisali, da bo prišlo do zloma blagajne DARS. Nič od tega se ni zgodilo.

Naj navedem še en primer. Ko smo sprejeli zakon o subvencionirani dijaški prehrani, ki je izključno v korist samo dijakom in staršem, so mediji o tem pisali pogosto zelo negativno in navajali, da to povzroča dijakom in šolam samo zmedo in celo škodo. Pa temu še zdaleč ni tako. V Šolskem centru Novo mesto, ki ima prek 3100 dijakov in je največja tovrstna institucija v Sloveniji, brez težav zagotavljajo dijakom toplo malico. Takšno potezo države pozdravljajo tako v vodstvu šole kot tudi dijaki. Vik in krik zganjajo ravnatelj srednjih šol, ki imajo 300 dijakov ali še celo manj, in to zato, ker sami že v preteklosti niso zagotovili tistega, kar jim je že takrat nalagala zakonodaja.

Prepričan sem, da sta SDS in celotna koalicija v minulem mandatu delala dobro in v korist ljudem. To kažejo številni makroekonomski kazalci, in to nam priznava tudi v tujini. Očitno pa tega pri nas ljudje niso dovolj prepoznali, ker so bili vsakodnevno deležni številnih negativnih informacij, ki so bile velikokrat celo namišljene.

Kar pa se tiče izjave Franceta Bučarja, ki ga globoko spoštujem, se z njo ne morem strinjati. Jaz sem kot poslanec sodeloval s predsednikom vlade, z ministri in ostalimi državnimi uradniki in nikoli nisem zaznal nobene avtoritativnosti. Ne poznam nobenega konkretnega primera, ki bi tako trditev lahko konkretno dokazoval.

Kako komentirate neizvolitev novomeškega župana v državni zbor? Dobri in priljubljeni župani ponavadi pridejo tja. Ali razumete to tudi kot nezadovoljstvo ljudi z vodenjem občine?

Grill: Tudi na teh volitvah veliko dobrih in priljubljenih županov ni bilo izvoljenih. O tem vedno odločajo volivke in volivci.

Kek: Ko beremo predlog rebalansa, ki smo ga občinski svetniki dobili na zadnji seji, stanje na občini ni spodbudno. Uresničitev je precej pod načrtom, s tem, da so tudi določene postavke načrtovane tako, kot mestni občini ne pritiče. Na primer, pridobljena sredstva iz Evropske unije so bila načrtovana v višini dobrih 9000 evrov.

G. Grill, do dela občine je kritičen tudi vaš kolega v prihodnjem državnem zboru Franci Kek. Kako bi odgovorili na to kritiko?

Grill: Stanje v novomeški občini resnično ni zavidljivo, vendar bi bila o teh kritikah potrebna širša razprava, ki bi dala potrebne odgovore in mogoče nakazala tudi rešitve. To nas vse skupaj čaka v prihodnje.

G. Kek, zelo visok rezultat je v obeh novomeških okrajih dosegel tudi SDS (en kandidat je izvoljen, drugi je državni zbor zgrešil za 16 glasov). Ali je to (tudi) potrditev dela novomeškega podžupana Grilla? Kako vi sicer ocenjujete njegovo delo?

Kek: Ob tem, ko je Andrej Vizjak kandidiral v dveh okrajih, je bilo zagotovo pričakovati izvolitev Grilla, ki je kandidiral v primestnem novomeškem okraju. Po vaseh okoli Novega mesta je SDS v glavnem pobirala po polovico glasov. Grill je v koaliciji z županom in je njegov podžupan. Zadolžen naj bi bil za navezavo do državnih sredstev. Realizacija sredstev, pridobljenih iz proračuna, je bila po prvih osmih mesecih 10-odstotna.

Ali nameravate poslanci Dolenjske ustanoviti neformalni poslanski lobi? Skorajda vsi poslanski kandidati so »tarnali« nad tem, da NM in Dolenjska nimata takšnega lobija.

Kek: Lobi ni odvisen le od poslancev. Vključiti je treba razne pomembne strukture – od vodstev strank, ljudi z ministrstev, vplivnih podjetnikov ...

Grill: Jaz si seveda vedno želim sodelovati z vsemi, ki lahko prispevajo k razvoju Novega mesta, Dolenjske in seveda tudi Slovenije.

G. Grill, lastite si precej zaslug, da je Novo mesto dobilo dve fakulteti. Kaj pričakujete glede tega projekta v prihodnje? Kaj boste zahtevali od vlade kot opozicijski poslanec?

Grill: V primeru, da bi volivke in volivci SDS zaupali še en mandat, bi imeli v Novem mestu že v naslednjem letu vsaj še dve novi državni fakulteti in kmalu potem tudi dolenjsko univerzo. Kako bo šlo to

področje naprej z levo vlado, ki temu verjetno ne bo naklonjena, žal še ne vem. Če tega projekta ne bo podprla, bo to velika škoda za Dolenjsko. Jaz se bom seveda še naprej vztrajno prizadeval za nove fakultete in univerzo v Novem mestu.

G. Kek, v mandatu SDS je Novo mesto dobilo fakulteto, sedaj je prišla še druga akreditacija. Stranke levega trojčka so precej bolj zadržane do širjenja univerz po Sloveniji. Za kakšno politiko države do projektov URS in novomeške občine v zvezi z ustanavljanjem fakultet in univerze se boste vi zavzeli? Bo država nadaljevala z ustanavljanjem »novomeških« državnih fakultet?

Kek: Slovenija potrebuje omejeno število kvalitetnih univerz. Ta številka je zagotovo pod 10. Med njimi bo tudi novomeška. V ta namen je treba podpreti ustanovitev še kakšne fakultete v Novem mestu. Ni pa vse odvisno od enega izmed osemindesetih poslancev.

»Soborec« za rešitev romske problematike Silvo Mesojedec ni bil izvoljen za poslanca. Boste vi oziroma vladajoča koalicija v tem mandatu uspeli rešiti to vprašanje?

Kek: To je dolgoročen projekt, ki ga je treba reševati zdaj. Upam, da bomo uspeli.

Nekako se ne morete znebiti pedigreeja zabavljača. Ljudje vas še vedno dojemajo bolj kot šovmena kot resnega politika. Zakaj mislite, da je temu tako, in ali pričakujete, da boste kot poslanec ta vtis »popravili«?

Kek: V mojih 23 letih delovne dobe sem bil medijsko resda najbolj opazen med letoma 2003–2005, ko si je vsako nedeljo moja skrito kamera ogledalo po 300 000 ljudi. V 23 letih delovne dobe sem počel tudi marsikaj drugega. Zavedam se, da bi bilo dobro ta vtis popraviti. To ne bo lahko, saj medijem ustreza, da me takšnega ohranijo, saj jim kot tak dvigujem gledanost. Prejšnji teden me je novinarka prosila za intervjuju o izvolitvi v parlament in me nagovorila, da naj kot komedijant kaj zanimivega naredim.

Priljubljenost vaju obeh je očitno dokaj visoka, prav tako priljubljenost vajinih strank v naši občini. Čez dve leti so lokalne volitve – ali boste kandidirali za župana oziroma katerega kandidata pripravljate na prevzem oblasti?

Kek: Za župana ne bom kandidiral. Upam, da bomo imeli najboljšega kandidata.

Grill: O kandidaturi za župana ne razmišljam, saj želim tudi vnaprej delati za dobrobit ljudi in Dolenjske kot poslanec DZ. V SDS imamo dobre kandidatke in kandidate, ki bi lahko bili dobri župani. Odločitev o tem bomo morali sprejeti najkasneje v dveh letih.

ZAHTEVAMO! ZAHTEVAMO! ZAHTEVAMO! ZAHTEVAMO! ZAHTEVAMO!

Objavljamo drugi del odgovorov novomeških in dolenjskih gospodarstvenikov, kulturnikov, profesorjev, zdravnikov in

drugih javnih osebnosti na naslednje vprašanje: Kaj s stališča vašega podjetja, zavoda oziroma področja delovanja

Aleš Bratož

predsednik uprave Revoza

»Nova slovenska vlada bi morala slovenskim podjetjem omogočiti optimalne stroške poslovanja, kar pomeni, da bi morala ustvariti okolje, ki bi tem podjetjem omogočalo konkurenčno poslovanje. Tu mislim predvsem na ceno energentov, ki trenutno slovenska podjetja postavlja v dokaj nekonkurenčen položaj (Revoz je na primer po ceni elektrike najdražja Renaultova tovarna v Skupini Renault!), in na še nedokončano prometno povezavo, ki prav tako ovira uspešno poslovanje podjetij predvsem v dolenjski regiji. Tudi zakonodaja mora biti takšna, da podjetjem omogoča moderno poslovanje. Za našo industrijsko vejo je na primer zelo pomembna fleksibilnost, ki ni omejena na kratko (enoletno) časovno obdobje.«

Franci Bratkovič

direktor Gospodarske zbornice Dolenjske in Bele krajine

»Regijsko gospodarstvo pričakuje od prihodnje vlade: 1. dokončanje avtocestnega odseka Trebnje Novo mesto; 2. začetek gradnje južnega dela 3. razvojne osi; 3. administrativno razbremenitev; 4. manj birokracije pri pridobivanju EU sredstev; 5. davčne olajšave za podjetja, ki vlagajo v razvoj in raziskave.«

Drago Dobravc

sekretar Območne obrtne zbornice Novo mesto

»Od države pričakujemo, da bo omogočila lažje poslovanje obrtnikom in podjetnikom. To pomeni manj zakonskih ovir pri poslovanju in zmanjšanje obremenitev. Država naj sama spoštuje zakone in uvede pravni red; ustvariti oz. urediti je treba jasno in razumljivo zakonodajo, ki se ne spreminja glede na potrebe politike (delovno pravno in davčno področje sta najbolj aktualna); rešiti problematiko plačilne nediscipline v državi, znižati davke in prispevke, zmanjšati delo na črno, izboljšati šolski sistem (preveč gimnazij, model 3+2 samo ob delu) in sistem štipendiranja (kadrovske bi morale imeti prednost pred ostalimi štipendijami), spremeniti socialno politiko in brezposelne usmerjati v delo.«

Bojan Kekec

direktor Komunale Novo mesto

»Glede problematike komunalnih podjetij je moj odgovor zelo kratek. Od naše države pričakujemo, da se dokončno uredi metodologija za oblikovanje cen komunalnih storitev, na podlagi katerih bi se lahko administrativno regulirane cene sprostile oz. realno oblikovale. S tem bo olajšano poslovanje upravljavcev komunalne infrastrukture in financiranje lastnih deležev lokalnih skupnosti, saj bi bilo na voljo več sredstev iz naslova amortizacije. Letos je MOPE izdal Pravilnik o oblikovanju cen, ki določa izračun teh cen, vendar ga je treba dopolniti še z uredbo, tako da upamo na čimprejšnjo rešitev. Ta problematika se vleče že več kot 15 let in se je do sedaj še nobena vlada ni lotila. Glede zakonodaje na okoljskem in gospodarskem področju pa bomo zadovoljni, če se bo dinamika nadaljevala v tej smeri.«

Tone Hrovat

direktor zavoda Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma

»Od države pričakujemo stabilnost zakonodaje; pomoč pri izvedbi začrtane selitve šole – izgradnji centra; ustanovitve Univerze Novo mesto in ustanovitve Fakultete za upravljanje podeželja ter poudarjeno vlogo in pomen znanja pri razvoju družbe.«

Mojca Špec Potočar

direktorica Razvojnega centra Novo mesto

»Pričakovanja od prihodnje vlade so s stališča delovanja naše regionalne razvojne agencije predvsem v tem, da bi morala biti ministrstva odzivna, sodelovati bi morala pri skupnem uresničevanju regionalnih razvojnih programov. Iz izkušenj namreč ugotavljamo, da so ravno pri črpanju evropskih sredstev postopki dolgotrajni, neživiljenjski in posledično sredstva niso izkoriščena. Vlada se mora zavedati pomena ustvarjanja zdravega regijskega okolja, ki pospešuje gospodarsko rast z novimi delovnimi mesti in seveda z visoko dodano vrednostjo.«

Čedo Jakovljevič

direktor Infotehne, d. o. o.

»1. Slovenska država še vedno ni storila skoraj nič za razbremenitev cene dela. Zmanjšanje in postopna odprava davka na plače je daleč prepočasna. Ob strmo dvigajočih cenah goriv se proračun polni in ima viške, razbremenitve pa ni od nikoder. Ob bolj premišljenem načrtovanju uvedba enotne davčne stopnje, ki je bila daleč preveč spolitizirana in na začetku neprimerno obrazložena tako strokovni kot politični javnosti (in sindikatom). 2. Zagotoviti polno transparentne postopke javnih naročil, tudi z uvedbo javne agencije za naročila, z javnosti sproti že v času postopkov dostopnimi internetnimi dražbami. Tako bi prihranili ogromne vsote javnega denarja in preprečili razne gradbene in orožarske afeze. 3. Na področju informacijske družbe sprejeti in zagotoviti enotne standarde opremljanja tudi za občine oziroma občinske uprave, ne pa le za upravo v ožjem smislu (ministrstva in upravne enote), ter tudi tako prihraniti veliko javnega denarja.«

Peter Geršič

direktor podjetja T-media, d. o. o.

»Odgovor je, da ne pričakujemo nič posebnega. Želimo si morda le razvojno spodbudno davčno politiko. Da bi na našem področju (IT) vlada lahko obrnila kaj na glavo, ne verjamem, ker tudi menim, da je trg tukaj svojo vlogo že odigral.«

Josip Smodej, dr. med.

specialist kirurg, strokovni direktor Splošne bolnišnice Novo mesto

»1. Pričakujem, da bo vlada v okviru Nacionalne strategije razvoja zagotavljala stabilno politiko v zdravstvenem sistemu tako na področju financiranja zdravstvenih storitev, dostopnosti do zdravstvenih storitev, vlaganj v opremo in izvajanje investicij. Tudi v prihodnje bi se morale skrajšati čakalne dobe za zdravstvene storitve, to pa pomeni, da potrebujemo dodatne zdravstvene programe.

Organizacija zdravstva v javnih zavodih je zastarela in v sistemu razvoja trga zdravstveni storitev večkrat neživiljenjska. Tudi javne zavode bi bilo treba preoblikovati v bolj fleksibilne organizacijske subjekte. 2. Glede pomanjkanja zdravnikov pričakujem, da bosta vlada oziroma ministrstvo za zdravje uredila izobraževanje in usposabljanje specializantov tako, da bo koristilo tudi regijskim bolnišnicam. To pomeni, da bi morali skrajšati programe specializacij, razpisovati specializacije po potrebah izvajalcev (bolnišnic in zdravstvenih domov) ter programe oblikovati tako, da specializant več časa opravlja delo v matičnem zavodu. 3. In ne nazadnje v zdravstvu je treba sprejeti standarde za delo izvajalcev v zdravstveni dejavnosti, sedanji so namreč popolnoma zastareli, saj so stari več kot trideset let. Na podlagi teh pa bo možno tudi pravičnejše izvajati plačilo za delo v zdravstvu.«

Boštjan Grobler

direktor zavoda Hostel Situla

»1. Od nove vlade pričakujem intenzivno delo na področju izobraževanja in usklajevanje tega s trendi na trgu dela. Določeni poklici so izrazito deficitarni. Ne moti me, če gre za poklice z nizko dodano vrednostjo, ta problem se rešuje z uvozom kadra. To je dobro, saj ta delovna mesta niso dolgoročna in ob prenehanju ne povečujemo problema brezposelnosti. Problem je, ker primanjkuje tudi kadrov, ki opravljajo poklice z višjo dodano vrednost. Poleg inženirjev strojništva, informatikov, računalničarjev ... namreč primanjkuje

pričakujete od slovenske države v naslednjem mandatu, ne glede na to, kakšne barve bo prihodnja vlada? Videli bomo,

kako se bo vlada Boruta Pahorja, če bo do njene izvolitve seveda prišlo, soočila s tem »programom« Dolenjske.

kakovostnega kadra v gostinstvu. Dobre kuharje in natakarje je zelo težko dobiti. To je krivda slabe promocije teh poklicev, izobraževalnih procesov in pa neuspeha države pri preprečevanju dela na črno. 2. Država je bila doslej neuspešna tudi pri nadzoru gostinskih lokalov, ki večino prometa opravijo »mimo blagajn«. Takšni lokali predstavljajo na trgu nelegalno konkurenco. Poleg tega pa zaposlene izplačujejo v »modrih kuvertah«. Tako nekdo, ki posluje pošteno do države, zelo težko na trgu pridobi kakovosten kader. 3. Upam pa, da bo naslednja vlada bolj objektivno usmerjala denar iz strukturnih skladov. Obstoječa ga je delila zelo prijateljsko in ne po ključu spodbujanja najboljših projektov.«

Ivo Kuljaj

svetovalec župana Mestne občine Novo mesto in v. d. direktorja Zavoda za turizem Novo mesto

»1. Od nove slovenske oblasti pričakujem implementacijo demokratičnih standardov zahodne civilizacije na vseh področjih družbenega življenja. Pri tem še zlasti mislim na zagotovitev avtonomnosti delovanja državnih in oblastnih organov nasploh kot tudi na avtonomnost vseh segmentov civilne družbe. Le svoboden človek ali skupina posameznikov lahko artikulirata svoje ustvarjalne sposobnosti, kar bo v časih, ki prihajajo, za razvoj Slovenije odločilnega pomena. 2. Glede razvoja turizma na Dolenjskem in jugovzhodni Sloveniji nasploh pa pričakujem, da bo država uvidela fantastično turistično priložnost, ki jo vidim v bogatih arheoloških najdbah ter naravnih in kulturnih prvinah. Znotraj teh posebej mislim na tako imenovani zidanični turizem, ki je za Slovenijo priložnost, da se na izviren način vključi v evropsko in svetovno turistično ponudbo. Lahko bi rekel, da imamo v rokah božjo rento. In če se St. Moritz ponaša s sloganom na vrhu, potem bi za Dolenjsko lahko dejal, da je še malo više, to pa je že blizu Boga. Torej: Dolenjska blizu Boga. In na Trški gori, Tolstem vrhu ali še kje druge ob osvetljenih cerkvah Matere božje in Svetega Roka, dobi človek ob kozarčku božjega cvička, rezini salame ali domače-

ga špeha res ta občutek. Posebej če je v družbi senzibilnih ljudi. Če pa hočemo to resnično doseči, mora država oblikovati dolgoročno strategijo spodbujanja tega turizma. To pa bo lahko storila le tako, da bo ljudem po vzoru iz tujine nudila konkretno finančno pomoč ob hkratni skrbi za normativno, informativno, promocijsko in drugo infrastrukturo. 3. Država mora uvideti, da je to predvsem njena priložnost, priložnost Slovenije in ne samo Dolenjske. Ta ima namreč zelo razvito industrijo in polno zaposlenost prebivalstva. Še celo več, delavce uvaža. In sedaj nam je Dolenjscem tudi brez te turistične destinacije kar lepo, saj smo sami sebi največji turisti. Le tako, da bo država uvidela svojo priložnost, bomo prišli do svetovno prepoznavne destinacije, v kateri bo vladala sinergija kulture, revitalizacije (zdravilišča) in zdravega življenja nasploh. Ta destinacija pa bo imela tudi svoje ime. Zdaj ga še nima, ker nam je sedanja oblast prepovedala postavitev tabel ob avtocesti, s katerimi bi jo označili. Zataknilo se je torej že na prvem, simbolnem koraku. Od nove oblasti torej pričakujem, da nam bo najprej dovolila postaviti omenjene table, ki bodo neke vrste lakmus stanja njenega duha.«

Borut Pelko

direktor Zavoda LokalPatriot in občan

»1. Tako kot sleherni prebivalec lokalne skupnosti in širše regije tudi sam pričakujem čimprejše dokončanje izgradnje dolenjskega avtocestnega kraka, pričetek izgradnje za nas smotrno umeščene 3. razvojne osi in z njo povezane novomeške obvoznice ter pričetek izgradnje Univerzitetnega središča. Morda iz ust kulturnega in mladinskega delavca zveni nekoliko nenavadno, a dejstvo je, da sta mobilnost in izobraženost na našem področju dela prav tako pomembna kot v gospodarstvu.

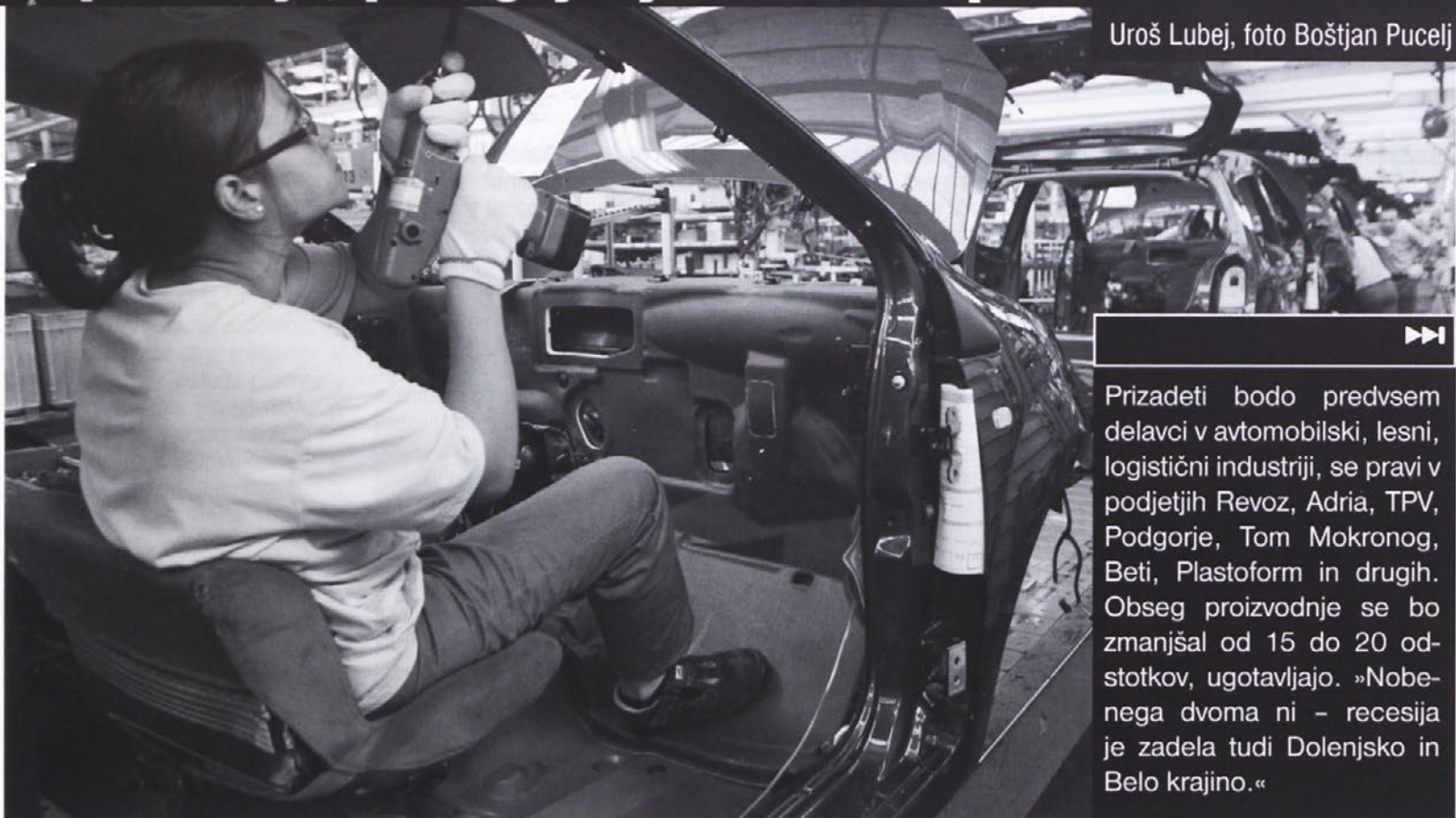
Ker zgornje obljublajo tako rekoč vsi 'državotvorci', mi je seveda bolj kot kdo bo to naredil, pomembno kdaj, da ne rečem kaj od tega bo naredil. 2. Izključno z mesta direktorja zavoda LokalPatriot pa pričakujem več decentralizacije in še več vlaganja v regionalne kulturne in mladinske programe in projekte. V tem kontekstu

si želim predvsem vlaganja v infrastrukturo tovrstnih programskih producentov, ki je v naši lokalni skupnosti prav gotovo manjka. 3. Če pri tem 'državi' v prihodnjih štirih letih uspe uradnike na Službi za investicije pri Ministrstvu za šolstvo in šport prepričati, da je Javni razpis za izbor operacij za sofinanciranje investicij v mladinsko turistično infrastrukturo - mladinski centri, ki ga za resorno ministrstvo izvaja Urad RS za mladino, zaradi dejstva, da so upravičeni prijavitelji le javni zavodi, v sodobni in v javno-zasebno partnerstvo usmerjeni evropski družbi skoraj na meji demokratičnosti, potem še toliko bolje. 4. Izključno osebno pa pričakujem, da 'država' enkrat za vselej uvidi, da nam polariziranje, pa ne samo tisto po barvah temveč kakršnokoli, nikakor ne koristi, odločno preseka ta gordijski vozle ter (do)končno izkoristi ves razvojni in družbeni potencial, ki ga ponujamo njeni državljani.«

Svetovna kriza udarila tudi dolenjsko gospodarstvo

Odpuščanja, prilagajanje in velika previdnost

Uroš Lubej, foto Boštjan Pucelj

Prizadeti bodo predvsem delavci v avtomobilski, lesni, logistični industriji, se pravi v podjetjih Revoz, Adria, TPV, Podgorje, Tom Mokronog, Beti, Plastoform in drugih. Obseg proizvodnje se bo zmanjšal od 15 do 20 odstotkov, ugotavljajo. »Nobena dvoma ni – recesija je zadela tudi Dolenjsko in Belo krajino.«

Kriza, ki se je pred nekaj meseci začela kot zlom hipotekarnih posojil v ZDA, je v zadnjih mesecih vidno udarila po dolenjskih podjetjih. Ponekod je že prišlo do zmanjševanja naročil, zato so mnogi delavci, predvsem tisti, ki so zaposleni za določen čas, ter tisti, ki so zaposleni prek agencij, že dobili obvestila uprav, da jim pogodb ne bodo podaljšali. Pričakovati je tudi, da se bo število prosilcev za socialno pomoč v kratkem povečalo. Nekatera podjetja pa v krizi vendarle vidijo tudi konkurenčni izziv.

Kriza podjetij z izdelki za prosti čas in široko potrošnjo

Franci Bratkovič, direktor Gospodarske zbornice Dolenjske in Bele krajine, pravi, da imajo zdajšnje zaostre ne gospodarske razmere po posameznih gospodarskih družbah različen vpliv. Pri delu dolenjskih podjetij so se v drugi polovici letošnjega leta začela zniževati naročila, vendar za sedaj ne moremo govoriti o bistvenem poslabšanju. »Najbolj so na udaru panoge, ki proizvajajo izdelke za prosti čas in široko potrošnjo. O morebitnih stečajih naših podjetij pa nimam nikakršnih informacij.« O odpuščanjih delavcev je Bratkovič povedal naslednje: »Podjetja, ki so najprej občutila zmanjševanje naročil, so temu primerno prilagodila svoj obseg poslovanja. Žal to v nekaterih primerih pomeni tudi zmanjševanje števila zaposlenih. Med prvimi so to občutili zaposleni za določen čas in zaposleni prek zaposlitvenih agencij. Drugih večjih odpuščanj do danes ni bilo. V primeru, da se bodo gospodarske razmere še zaostrele in naročila zmanjševala, bodo posledice tudi na trgu delovne sile.« Bratkovič pričakuje, da se bodo razmere v prihodnjem letu začele izboljševati, kar pa ni povsem v skladu z izjavami nekaterih drugih gospodarstvenikov.

Giganti na udaru

Recesija je prve vidne žrtve pokosila v dveh novomeških gigantih Revozu in Adrii Mobil, čeprav bolj v ozadju tripijo tudi številni drugi.

V Adrii Mobil so dosedaj odpustili 81 ljudi, še 22 jih še čaka na to, da »jim ne podaljšajo pogodbe,« kot se izražajo v podjetju. V podjetju, ki je nekoč že preživelo kalvarijo propada, upajo, da dodatne »racionalizacije« ne bodo potrebne. »Mednarodno finančno krizo lahko opredelimo tudi kot vračanje v realnost. Nanjo aktivno

reagiramo, pravi Sonja Gole, direktorica podjetja. »Posledično pomeni, da delujemo v smeri racionalizacije poslovanja in stroškovne učinkovitosti ob hkratnem delovanju pospeševanja prodaje. Adria Mobil je v letošnjem letu v primerjavi s konkurenco dosegala boljše rezultate. Po zadnjih statističnih podatkih se je prodaja vozil za prosti čas na ameriškem trgu znižala za 32 odstotkov, podobne trende doživlja tudi evropski trg, medtem ko je Adria Mobil zmanjšala obseg prodaje v prvem polletju letošnjega leta le za dobrih 10 odstotkov. Argumentiranih optimističnih napovedi za prihodnost ni, vendar v Adrii Mobil delujemo s prepričanjem, da bo prihodnost naklonjena najučinkovitejšim podjetjem in zato verjamemo, da bomo sposobni nevarnosti spremeniti v priložnosti,« so vendarle optimistični v novomeškem velikanu. Prepričani so, da kljub temu, da so njihovi izdelki namenjeni prostemu času, vendarle »bodo potrošniki tudi v prihodnosti namenjali določen čas svojega življenja in sredstev tudi za užitek in prosti čas. Pri tem ne smemo pozabiti tudi na priložnosti razvoja novih trgov.« Ocenjujejo, da se bo gospodarska negotovost stabilizirala v obdobju dobrih dveh let. »Študija ameriške raziskovalne agencije za prosti čas Global Industry Analysts pa napoveduje, da naj bi panoga karavaninga doživela ponovni zagon leta 2011, pri čemer navaja Adrio kot enega od ključnih igralcev v panogi v prihodnosti,« pravi Sonja Gole.

V Revozu pa so o težavah povedali naslednje: »Na evropskem tržišču je kot posledica finančne krize prišlo ne le do občutnega upada povpraševanja po modelih višjega prodajnega razreda, pač pa tudi do manjšega upada povpraševanja po modelih nižjega razreda, ki jih izdelujemo tudi v Revozu (renault twingo in renault clio II),« pravijo. O prihodnosti je težko govoriti, zato dodajajo: »Glede na trenutne razmere ni mogoče imeti zanesljivih

napovedi za več kot 3 do 6 mesecev vnaprej. Veliko je odvisno seveda od tega, koliko časa bo trajala finančna kriza. Zagotovo pa lahko rečemo, da kriza v avtomobilski industriji še ni končana in da jo bo čutili še nekaj časa po finančni krizi.« V podjetju so se na gospodarsko krizo odzvali tako, da so število vozil, ki jih izdelajo na dan, zmanjšali z 900 na 750. Namesto treh izmen bodo tako uvedli dve izmeni in pol, kar pomeni, da bodo število zaposlenih v nočni izmeni zmanjšali za 200 ljudi. To se bo zgodilo že s 1. novembrom, čeprav so sprva načrtovali, da se bo to zgodilo šele 1. januarja 2009. »Ta ukrep zadošča za obstoječa naročila, se pa v prihodnosti, če bo prišlo do dodatnega poslabšanja razmer, ne bomo mogli izogniti novim ukrepom,« se odkrito bojijo v Revozu. »Gospodarska kriza je za zdaj imela za našo tovarno manjše posledice, saj po eni strani izdelujemo modela iz nižjega razreda, ki sta cenovno dostopnejša in prodaja v tem razredu še ni zabeležila tako hudega padca kot v višjem razredu, po drugi strani pa sta naši najpomembnejši tržišči Francija in Nemčija, kjer upad prodaje še ni bil tako izrazit.«

V trebanjskem Trimu, nasprotno, še ne načrtujejo nikakršnih odpuščanj. Na krizo so se odzvali na druge načine: »V Trimu se na spremenjene tržne razmere prilagajamo z iskanjem priložnosti na tistih trgih, kjer kriza še ni dosegla takih razsežnosti. Tudi s poslovanjem na več kot 50 trgih sveta in pomikanjem proti bližnjemu vzhodu sledimo strategiji uravnotežene prodaje, s katero zmanjšujemo tveganja in premagujemo težave, ki jih prinaša recesija. Hkrati že vodimo aktivnosti za povečanje učinkovitosti in znižanje stroškov, istočasno pa ponovno izvajamo selekcijo proizvodnega in prodajnega programa ter izvajamo novo tržno pozicioniranje, predvsem na najbolj perspektivnih trgih. Torej, iščemo nove rešitve, ki bi ublažile vpliv novih razmer na trgu na poslovanje

podjetja. Ocenjujemo, da se bodo pogoji poslovanja zelo zaostriili in bo še posebej potrebna previdnost pri plačilih in zavarovanju plačil.«

V podjetju so opazili upadanje povpraševanja na vseh standardnih programih, »medtem ko se povečuje povpraševanje po novih Trimoraster panelih, eko solarnih sistemih, modularnih športnih objektih in visoko regalnih skladiščih. Generalno je pri novih investicijah opaziti tudi veliko zadržanost,« pojasnjuje in dodajajo, da se bo ta trend po njihovih ocenah nadaljeval tudi v naslednjem letu. Že za letošnje leto pa napovedujejo, da bodo zelo težko dosegli načrtovano višino prihodkov in dobičkov.

V novomeški Krki zaenkrat v krizi poleg težav še vedno vidijo tudi nove možnosti: »V Krki, kjer proizvajamo pretežno zdravila na recept, lahko pričakujemo, da bo kriza vplivala na zniževanje sredstev, ki jih v posameznih državah namenjajo za zdravstvo, torej tudi za zdravila. Sicer pa se z racionalizacijo izdatkov za zdravstvo mnoge države, in tako tudi Krka kot ponudnik zdravil, srečujejo že vrsto let. V tem vidimo tudi svojo priložnost, saj se zaradi manjših sredstev, ki so na voljo, povečuje poraba generičnih zdravil, ki so cenovno dostopnejša, istočasno pa kakovostna, učinkovita in varna. Ponekod se bo zaradi finančne krize poslabšala plačilna sposobnost kupcev, povišujejo se stroški najemanja kreditov.«

Vendar tudi v Krki ne izključujejo bolj črnih scenarijev: »Zaenkrat na poslovanje Krke kriza nima pomembnejših posledic, imamo pa pripravljene scenarije za primere bistveno spremenjenih pogojev poslovanja. Pričakujemo, da bomo letošnje napovedi glede poslovnih rezultatov uresničili. Hkrati že intenzivno pripravljamo načrt poslovanja za leto 2009, čeprav je marsikateri dejavnik, ki lahko vpliva na naše poslovanje, težko predvideti. Zmanjševanja števila zaposlenih ne načrtujemo.«

Gospodarstveniki napovedujejo previdnost v poslovanju

Čeprav je večina oči uprtih v novomeške gospodarske velikane, Krko, Adrio in Revoz, ter trebanjski Trimo, je precej »pestro« tudi v manjših podjetjih. Čedo Jakovljevič, direktor Infotehne, uspešne dolenjske gazele, pravi, da so že na lastni koži občutili bližajočo se gospodarsko recesijo. »Eden od potencialnih kupcev, s katerim smo bili že precej blizu dogovora o projektu, nas je že obvestil, da investicijo odlaga za nedoločen čas.« V Infotehni tako pričakuje težave in so se že začeli pripravljati na zaostrene pogoje gospodarjenja: »Prodajni cikel za naše projekte je med 12 in 24 meseci, tako da moramo v bistvu še bolj intenzivirati trženje, obenem poskrbeti za bolj ugodne finančne pogoje za kupca.« A težava je tudi v tem, da banke zaostrejuje pogoje financiranja. »Po eni strani povečujemo izdatke v prodaji in marketingu, na drugi strani pa se razpoložljivi viri zmanjšujejo.« V podjetju krepijo prodajo novih inovativnih izdelkov, zmanjšujejo odvisnost od nabavnega trga in dajejo še večji poudarek boljši izkoriščenosti človeških virov. Ne pričakujejo izgube niti v letu 2008 niti v prihodnjih letih, »vsekakor pa se bo dinamika realizacije projektov upočasnila in v končni fazi bo celotni prihodek in dobiček zmanjšan.« Tudi števila zaposlenih ne nameravajo zmanjševati: »Vsaj v naslednjega pol leta ne, ker imamo za sedaj dovolj naročil. Kako pa bo naprej, pa ne vemo. Smo in bomo pripravljene ter bomo sproti ukrepali. Ena od možnosti je lahko tudi ta, da izberemo projekte, ki so morda manj donosni, zagotavljajo pa polno zaposlenost. Res je, da je prva in osnovna naloga podjetja ustvarjati dobiček za lastnike, vendar menim, da je še pomembnejši dolgoročni obstoj podjetja na trgu. Infotehno na trgu seveda držijo kupci, njihovo zadovoljstvo pa je odvisno od vseh naših sodelavcev, v katere veliko vlagamo in nam tudi vračajo,« je, zadržan v prihodnost, zaključil Jakovljevič.

V podjetju za spletno komuniciranje T-media so prav

tako previdni. »Neposredno trenutno gospodarskega ohlajanja še ne čutimo, opaziti pa je, da so naši poslovni partnerji previdnejši in morda nekoliko bolj strateško gledajo na investicije v spletno komuniciranje,« pojasnjuje direktor Peter Geršič, ki pa v krizi vidi tudi možnost odkrivanja novih modelov poslovanja. »Težave so seveda mogoče, saj se bo težko izogniti psihološkimi vplivom gospodarske krize, če nič drugega. Vprašanje je, koliko časa bo kriza trajala in kako se bo odvijala. V resnici bolj kot težave pričakujemo spremembe, saj vsaka gospodarska kriza prinese s seboj zlom nekaterih starih modelov razmišljanja in naredi prostor za nove. Vsaj tako bi moralo biti. Zdi se, da bo gospodarska kriza med drugim prinesla bolj premišljeno investiranje v marketing in sploh poslovno komuniciranje, tukaj pa vidimo celo priložnost, saj lahko s sodobnimi spletnimi tehnologijami izvajamo investicijsko učinkovite projekte.« V podjetju zaenkrat poslovanja zaradi gospodarske krize niso prilagajali, saj načrtovano nadaljujejo z razvojem njihovih storitev. »Ne glede na globino krize je naša prva naloga ostati v stiku z razvojem spletnega komuniciranja in s trendi na tem področju,« pravi Peter Geršič. Tudi v T-medii ne pričakujejo padanja dobička oziroma izgube kakor tudi ne načrtujejo odpuščanj. »Se bomo pa seveda tudi sami, kot verjetno vsi ostali, poskušali obnašati previdno in si ustvariti rezerve za kratkoročno negotovo prihodnost.«

Sindikati: Na cesti bo 500 ljudi

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije napoveduje, da se bo število zaposlenih na območju Dolenjske in Bele krajine do konca leta zmanjšalo za 500 glede na podatke z začetka leta. Prizadeti bodo predvsem delavci v avtomobilski, lesni, logistični industriji, se pravi v podjetjih Revoz, Adria, TPV, Podgorje, Tom Mokronog, Beti, Plastoform in drugih. Obseg proizvodnje se bo zmanjšal od 15 do 20 odstotkov, ugotavljajo. »Nobenega dvoma ni – recesija je zadela tudi Dolenjsko in Belo krajino,« je povedal Jože Miklič, sekretar območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. »Izvozno naravnana Dolenjska je močno vpeta v globalne trge in s tem v krizo, ki je te trge doletela.«

Prizadeti bodo avtomobilska in lesna industrija, gradbeništvo in logistika ter tekstilna industrija. Lesna in tekstilna industrija na Dolenjskem je namreč močno odvisna od Adrie Mobil, tako da zmanjševanje naročil prikolic in avtodomov posledično pomeni padec spremljevalnih panog. Poleg tega se zaradi finančne krize zmanjšujejo oziroma odlagajo investicije, kar pomeni hudo nevarnost za gradbeništvo in s njim še več kot 15 panog, ki so z njim povezane: se pravi lesna industrija, trgovina, tekstilna industrija, prevoznništvo in druge. Sindikati pričakujejo, da bo vsaj 500 delavcev izgubilo delo. Poleg Adrie in Revoza, ki sta javno že objavila podatke o tem, da ne podaljšujeta pogodb za določen čas, sindikati opozarjajo tudi na odpuščanja v podjetjih TPV Johnson Controls, Podgorje, Tom, Beti, Plastoform in drugih lesnih, tekstilnih in logističnih podjetjih. Polovica teh delavcev je sicer tujecev, zaposlenih za določen čas oziroma prek agencij za posredovanje dela. Sindikati pa opozarjajo, da prihaja do prvih odpuščanj tudi tistih delavcev, ki so zaposleni za nedoločen čas, v težavah pa se bodo znašli tudi delavci invalidi.

Po podatkih Svobodnih sindikatov so uprave poleg odpuščanj napovedale tudi skrajševanje delovnih dni ter prisilne dopuste. Po oceni sindikatov se bo zmanjševanje števila zaposlenih poznalo pri kupni moči prebivalstva, kar bo dodatno oslabilo omajano gospodarstvo.

Sindikat je sicer v minulih dneh obiskal več kot 40 uprav dolenjskih in belokranjskih podjetij, pri katerih so opravili razgovore glede stanja v gospodarstvu. Prve obiske so opravili že avgusta, ko so tudi zaznali prve znake recesije pri nas. Nekatera podjetja napovedujejo, da bodo

obseg proizvodnje zmanjšali celo do 20 odstotkov. Obeti za prihodnost po mnenju sindikatov niso najboljši, čeprav je napovedi glede dolžine krize težko podati. »Videli bomo, kaj se bo z avtomobilsko industrijo dogajalo marca, ko ponavadi prihaja do večjih naročil v tej panogi.« V kolikor se bo kriza poglobljala, bodo največji udarec prejeli prav mladi delavci, ki so v veliki meri zaposleni za določen čas.

Statistike še ne odražajo realnih razmer

Po uradnih podatkih Statističnega urada Republike Slovenije se je brezposelnost še vedno zmanjševala. Vsaj glede na podatke iz julija 2008, ko statistika na območjih upravnih enot Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje še vedno beleži 2 odstotka več zaposlenih kot leto prej. Stopnja registrirane brezposelnosti je bila 5,7 % (0,6 odstotka nižja kot julija 2007 in 0,3 odstotka nižja kot decembra 2007).

Podobni so podatki območne enote zavoda za zaposlovanje: »Konec septembra je bila v evidenci brezposelnih prijavljena 2901 oseba, kar je v primerjavi s koncem leta 2007 5,7 % manj, glede na mesec september 2007 pa 9,6 % manj brezposelnih oseb. Do sedaj je bilo število prijav na zavodu 2029 oseb, objavljenih iz različnih razlogov pa je bilo 2218 oseb (zaposlilo se jih je 1229) oziroma je število objavljenih presehalo število prijavljenih za 12,9 %.«

Na vprašanje, ali so že kakor koli zaznali upadanje števila zaposlenih, Franc Smerdu, direktor Zavoda za zaposlovanje, pravi: »Tako kot vedno v takih primerih se začne zmanjševanje števila zaposlenih pri tistih delavcih, ki niso v trajnem rednem delovnem razmerju, in lahko delodajalci že zaradi postopka prenehanja najhitreje zmanjšajo število zaposlenih na potrebno število delavcev. To so predvsem delavci, najeti prek drugih podjetij oziroma agencij, tuji z delovnimi dovoljenji in druga tuja delovna sila in delavci, ki imajo sklenjeno delovno razmerje za določen čas. V podjetjih, ki imajo večje težave na trgu, bodo pri odpuščanju izbirali predvsem med tistimi, ki delajo na manj perspektivnih programih. Sicer pa bodo, po naši oceni, odpuščali predvsem osebe z manj znanji in neustrezno kvalifikacijo, delavce, ki so pri njih zaposleni krajši čas, in verjetno tudi delavce, ki so proti koncu delovne kariere, vendar morajo v takih primerih delodajalci predhodno izpeljati ustrezne postopke v skladu z delovno pravno zakonodajo.«

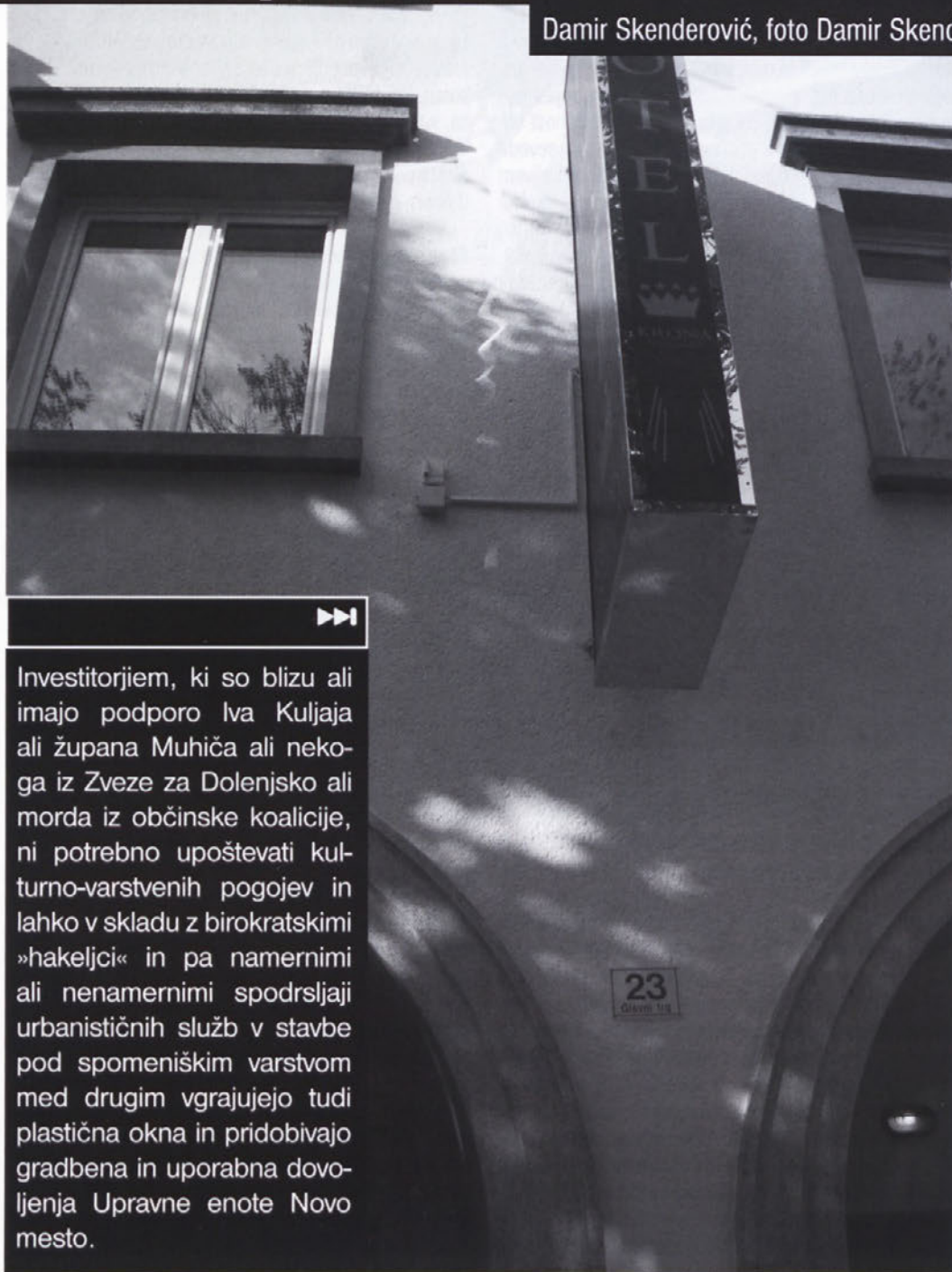
In napovedi: »Kako se bodo zadeve razvijale, je težko napovedovati. Menimo, da je za to še nekoliko prezgodaj tudi zato, ker lahko govorimo le na osnovi predpostavk in pa stopnje gospodarske krize, ki nam je vsem bolj ali manj znana na osnovi raznih informacij iz medijev. Za pričakovati je, da se podjetja v takih primerih racionalneje obnašajo tudi pri zaposlovanju, vendar bodo kadri, ki jih podjetja potrebujejo za svoje delovanje, iskani tudi v prihodnje. Menimo, da, tako kot vedno, se najtežje zaposlujejo tiste osebe, ki nimajo ustreznih znanj, kvalifikacije in strokovnosti, in morajo podjetja v takih primerih nameniti več sredstev za njihovo vključevanje v delo. V veliki prednosti bodo delavci z deficitarnimi poklici, ki jih na trgu dela kronično primanjkuje (tehnični poklici različni smeri). V prednosti bodo podjetja, katerih proizvodi so za občane potrebni in pomembnejši ter bodo cenovno dostopnejši,« ugotavlja direktor zavoda za zaposlovanje in dodaja, da bodo v kratkem obiskali 20 največjih podjetij v regiji, zato da bi ocenili gibanje zaposlovanje v prihodnje.

Alojz Simončič iz Centra za socialno delo pravi, da v njihovem zavodu do sedaj niso opazili povečanja števila socialnih problemov v našem okolju, prav tako pa se ni povečalo število vlog za socialno pomoč. »Vendar se bo oboje do konca leta zelo verjetno obrnilo,« napoveduje Simončič.

Bo to tudi začetek obračanja na bolje?

Nevaren precedens

Damir Skenderović, foto Damir Skenderović, arhiv Zavoda za turizem Novo mesto

Investitorjem, ki so blizu ali imajo podporo Iva Kuljaja ali župana Muhiča ali nekoga iz Zveze za Dolenjsko ali morda iz občinske koalicije, ni potrebno upoštevati kulturno-varstvenih pogojev in lahko v skladu z birokratskimi »hakeljci« in pa namernimi ali nenamernimi spodrsjlaji urbanističnih služb v stavbe pod spomeniškim varstvom med drugim vgrajujejo tudi plastična okna in pridobivajo gradbena in uporabna dovoljenja Upravne enote Novo mesto.

25. septembra je na uredništvo prišlo odprto pismo v. d. direktorja Zavoda za turizem Novo mesto Iva Kuljaja, ki ga je poslal direktorju Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) Robertu Peskarju. V pismu ga Kuljaj seznanja z okoliščinami pridobitve uporabnega dovoljenja za Hotel Krona na Glavnem trgu (katerega investitor je Boris Kos oziroma njegovo podjetje) in obtoži območno enoto ZVKDS, da gre v primeru Hotela Krona »za čisto kaprico, ki nima nobene podlage v kakšnem resnem in strokovnem pristopu k varstvu kulturne dediščine« in ga na koncu »v izogib nepotrebnih problemov, ki zadevajo življenje in nujno revitalizacijo mestnega jedra, izgube dohodka dobrohotnega investitorja in številnih drugih zagat« lepo zaprosi, če »jim« lahko pomagajo.

24. oktobra je na uredništvo prišlo obvestilo za javnost Zavoda za turizem Novo mesto, v katerem so nas obvestili, da novomeški hotel Krona gosti prve goste. Kaj vse se je dogajalo v vmesnem času, bomo poskušali rekonstruirati v spodnjem prispevku. Primer Krona je po našem mnenju izredno zanimiv tako za laično kot strokovno javnost, ki jo zanima obnova objektov v starem mestnem jedru. Namreč, hotel Krona je tako po načinu obnove kot po načinu pridobivanja uporabnega dovoljenja precedens

v zgodovini Novega mesta, morda celo v Sloveniji, ki očitno postavlja nove smernice in pravila igre pri obnovi starejših objektov v mestnem jedru. Po primeru Krona bo pri obnovi stavb v Novem mestu med drugim dovoljeno vgrajevanje PVC oken tudi na objektih s statusom kulturnega spomenika lokalnega pomena navkljub jasnim in enoznačnim smernicam, ki jih na državni ravni predpisuje Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Prav tako pa slovite arkade, ki zaznamujejo historično podobo mesta, niso več nedotakljive.

Pa pojdemo po vrsti.

Pismo Iva Kuljaja

Kuljaj v pismu med drugim piše: »da so problem s strani vaše območne enote v Novem mestu samo vrata. Ta so, kot priznava tudi izvajalec, postavljena nekoliko mimo projekta (vrata so umaknjena s čelne pozicije stavbe cca. 60 cm. Po projektu bi morala biti postavljena v hodniku za arkado 75 cm). Investitor se je za to korekcijo odločil namerno v izogib stalnih preglavic, ki jih ima s tukajšnjimi atipičnimi klošarji. Hkrati je projektant po detajlni študiji postavil vrata na rob notranjega dela arkade in s tem, da je izmeril dinamiko korakov, ki se ujemajo s sedanjo

postavitvijo.« In nadaljuje: »Spoštovani gospod Peskar, po teh podatkih smo vam dolžni posredovati tudi podatke o ostalih vratih bližnjih stavb, kar boste lahko razbrali tudi iz priloženega fotografskega gradiva. Sicer nisem strokovnjak, ampak gre po mojem laičnem mnenju za silno pestro izvedbo najrazličnejših in različnih postavljanih vrat, iz česar sklepam, da gre s strani vašega Zavoda za varstvo kulturne dediščine v Novem mestu za čisto kaprico, ki nima nobene podlage v kakšnem resnem in strokovnem pristopu k varstvu kulturne dediščine. Tembolj, ker je stavba, v kateri so problem ta vrata in v kateri je prenovljen hotel, zgrajena popolnoma na novo leta 1955 (gradil - SGP Pionir Novo mesto), na mestu nekdanje stavbe, ki je bila porušena v nemškem bombnem napadu med drugo svetovno vojno.« (Iz pisma Iva Kuljaja, ki mu je bil priložen Uvodnik Jasne Šinkovec iz Novega medija in fotografije. Vse skupaj je v celoti dostopno na naši spletni strani www.park-on.net.)

Vrata Hotela Krona

Vprašanja v zvezi s Kuljajevim pismom smo naslovili tako na Zavod za varstvo kulturne dediščine Novo mesto oziroma njenega vodjo Danila Breščaka kot na načelnika Upravne enote Novo mesto Jožeta Preskarja. Pa tudi na direktorja ZVKDS Roberta Peskarja.

Jože Preskar je pojasnil, da so na Upravni enoto Novo mesto prejeli vlogo za izdajo uporabnega dovoljenja dne 14. 7. 2008. Dne 23. 7. 2008 so izdali Sklep o imenovanju komisije za tehnični pregled poslovnega objekta (restavracija, prenočišča) v Novem mestu, ki stoji na zemljišču parc. št. 1667, k. o. Novo mesto. Pregled je bil določen na dan 4. 8. 2008 ob 9.00 uri. Ključni razlog, da za omenjeni objekt še ni bilo izdano uporabno dovoljenje, je, kot je pojasnil načelnik, da objekt ni bil zgrajen skladno z izdanim gradbenim dovoljenjem, kar je dne 4. 8. 2008 ugotovila komisija za tehnični pregled objekta. »Na izvedena dela je imel pripombe predstavnik Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto. O tehničnem pregledu je sestavljen zapisnik. Na tehničnem pregledu so prisostvovali pooblaščen predstavniki investitorja, ki so zapisnik podpisali in so tako ves čas seznanjeni, da uporabnega dovoljenja ne bo možno izdati, dokler ne bodo odpravljene ugotovljene pomanjkljivosti.«

Danilo Breščak je v odgovoru pojasnil, da je bil pri postavitvi vrat hotela Krona – po odloku iz leta 1992 ima objekt status kulturnega spomenika lokalnega pomena – še v fazi nastajanja kulturnovarstvenih pogojev sklenjen kompromis, da se postavijo v sredino hodnika: »Čeprav je bilo naše osnovno izhodišče, da se vetrolov formira za glavnim vhodom v hišo, saj se le tako ohranja enotna podoba arkadnih lokov in njihovo arhitekturno plastičnost, nikakor vrat ni mogoče spregledati v loku arkade, saj ima en tak primer lahko za posledico zahteve (ideje) po zapiranju arkadnih lokov v drugih hišah.«

Tako kot Preskar tudi Breščak pravi, da v postopku po izdaji kulturnovarstvenih pogojev in v fazi priprave projekta ni prišlo niti s strani investitorja niti njegove strokovne ekipe (tj. projektanta) do ugovora tem pogojem, prav tako ne v fazi izdaje kulturnovarstvenega soglasja k projektu: »O kakršni koli želji po odstopanju od projekta in predhodni uskladitvi v času fizične prenove stavbe tudi nismo bili obveščeni, odstopanja so bila ugotovljena šele na tehničnem pregledu.«

Breščak tudi zavrača Kuljajev namig, zakaj je stavba, v kateri je prenovljen hotel in ki je bila zgrajena popolnoma na novo leta 1955, pod spomeniškim varstvom in pravi, da so bile med vojno poškodovane tudi druge stavbe,

da pa so sedanje rešitve iz časa prenove iz 50-tih let avtorja arhitekta Marjana Mušiča, ki je poskušal ohraniti nekatere historične značilnosti in elemente Glavnega trga pred 2. svetovno vojno, med njimi tudi »slovite novomeške arkade«.

Silno pestre izvedbe najrazličnejših in način postavljaja vrat na Glavnem trgu?

Na vprašanje, kako komentira Kuljajeve očitke, podpre s fotografijami, glede »silno pestre izvedbe najrazličnejših in način postavljaja vrat (trgovine Andor, Müller, Medis in Alpina) v bližnji soseščini na Glavnem trgu, je Breščak odgovoril, da stavba Müller nima statusa kulturnega spomenika, za Glavni trg 24 (Andor) pa dejal: »Leta 1996 je bilo med takratnim lastnikom hiše in Mestno občino Novo mesto na našo pobudo sprejet in podpisan dogovor, da se izvede preboj in povezava arkadnega hodnika med 25 in 27 in se tako logično poenoti stavbeni niz od 25 do 29. Do izvedbe ni prišlo, spor je končal pred sodiščem, sedanja rešitev je začasna. Zahteva po poenotenju arkadnega hodnika št. 26 s sosednjima je zapisana tudi v strokovni podlagi za razglasitev kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini Novo mesto (Ur. l. RS 38/1992).«

Glede Glavnega trga 24 (Alpina) je Breščak dejal, da je sedanja rešitev prav tako iz časa prenove iz 50-tih let avtorja Marjana Mušiča in da imajo rešitve iz te prenove za primerne in korektno, da v nekaterih detajlih težijo k rekonstrukciji tedanjih izvedb (pločniki).

Breščak je še dodal, da v zadnjih dveh letih tečeta na Glavnem trgu vsaj dve prenovi, ki bi lahko bili za vzor pri reševanju historičnih stavb, in sicer Glavni trg 31 in Glavni trg 5: »Pri obeh je bilo sodelovanje službe tvorno, zaželeno tudi s strani investitorjev, meščanom pa prepuščamo oceno izvedenih rešitev in možne primerjave.«

PVC okna hotela Krona

Poleg vhodnih vrat hotela Krona pa bodejo v oči tudi hotelska okna. Ta so iz PVC materiala, kar je za Glavni trg sila nenavadno in zagotovo v neskladju s Smernicami za posege v stavbno dediščino Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Glede izbire materiala za okna hotela Krona v Upravni enoti Novo mesto takrat še niso želeli podati komentarja. Namesto tega smo dobili odgovor, da morajo voditi upravni postopek v skladu z veljavno zakonodajo, zato o tem primeru javnosti ne morejo dati dodatnih informacij.

Zato pa je direktor območne enote ZVKDS Breščak povedal, da je bilo v kulturnovarstvenih pogojih zapisano, naj ostanejo okna lesena, enaka prejšnjim, kar zahteva tako status objekta kot tudi sklep strokovnega sveta ZVKDS, ki za objekte s statusom spomenika prepoveduje vgradnjo plastičnih oken. V tem kontekstu sicer PUP za mestna jedra ne določa takih podrobnosti, vsekakor pa zahteva sodelovanje službe v procesu izdajanja gradbenih dovoljenj.

Sicer pa Smernice za posege v stavbno dediščino Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije zelo natančno določajo, da so okna in vrata pomemben element fasade, zato jih je treba varovati in prenavljati v izvornih oblikah, dimenzijah, materialih in barvah, določenih na podlagi sondažnih raziskav. Okna in vrata je dopustno zamenjati le v primeru poškodb, ki jih ni mogoče sanirati. V tem primeru mora biti novo stavbno pohištvo natančna replika originalnega, narejena v enakih dimenzijah, obliki, detajlih, materialih in barvah. Še posebej za okna velja, da ni dovoljeno spreminjati načina odpiranja okenskih kril in tudi ne menjavati tradicionalne zasteklitve z novo, ki bi zahtevala kakršno koli spremembo oblike, velikosti in debeline okenskih okvirov.

Odprtje hotela Krona

Ravno ko smo misli, da nam pri celotni zadevi stvari postajajo jasne, pa nas je Zavod za turizem, ki je ponosno obvestil medije o prvih gostih v hotelu Krona, praktično postavil na začetek zgodbe. Že površen pogled na hotel nam je povedal, da se na objektu ni nič spremenilo. Vrata, zaradi katerih ni bilo mogoče pridobiti uporabnega dovoljenja, so ostala tam, kjer so bila. Zato smo vnovič navezali stik z načelnikom Upravne enote Novo mesto Jožetom Preskarjem, ki je na naša vprašanja (1. Ali je res, da je hotel Krona pridobil uporabno dovoljenje, in če je, kdaj ga je pridobil? 2. Ali je res, da za pridobitev uporabnega dovoljenja lastnik ni postavil vrat v sredino hodnika, kot to predvideva izdano gradbeno dovoljenje in kot je to ugotovila komisija pri tehničnem pregledu, zaradi česar pred časom ni bilo možno pridobiti uporabnega dovoljenja? 3. Kakšni so razlogi, da »dopuščate« vgradnjo PVC oken v objekt hotela Krona, kljub temu, da je bilo v kulturnovarstvenih pogojih zapisano, da naj ostanejo lesena, enaka prejšnjim, ker zahteva tako status objekta (status kulturnega spomenika lokalnega pomena), kot tudi sklep strokovnega sveta ZVKDS, ki v objekte s statusom spomenika prepoveduje vgradnjo plastičnih oken?) odgovoril naslednje: »Republika Slovenija, Upravna enota Novo mesto, Oddelek za okolje in prostor je dne 24. 10. 2008 izdala uporabno dovoljenje pod številko 351-912/2008-13, za poslovni objekt (restavracija, prenočišča) v Novem mestu, na zemljišču parc. št. 1667, k. o. Novo mesto, ki je zgrajen po gradbenem dovoljenju št. 351-823/2007-27 z dne 6. 9. 2007. Pred izdajo uporabnega dovoljenja je ugotovljeno, da je objekt zgrajen po projektu za pridobitev gradbenega dovoljenja (tudi okna), na katerega je investitor pridobil soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Novo mesto in na podlagi katerega je bilo izdano gradbeno dovoljenje. Odstopanje je bilo ugotovljeno le pri namestitvi vhodnih vrat. Pred izdajo uporabnega dovoljenja je investitor predložil kulturnovarstveno soglasje s pogojem, številka 1914/2008-RP, z dne 20. 10. 2008, ki ga je izdal Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, povezano z namestitvijo vhodnih vrat, ki dobesedno določa: *Izvedba vrat na glavnem vходу hiše na Glavnem trgu 23 je sprejemljiva le začasno, se pravi s pogojem, in sicer, da investitor v roku enega leta oziroma do konca leta 2009 korigira izvedbo vrat z izdelavo nihajnih ali drsnih steklenih vrat za arkadnim lokom.* V uporabnem dovoljenju je ta pogoj zapisan.«

Ob tem pojasnilu nam ni preostalo drugega, kot da spet pokličemo vodjo novomeške enote ZVKDS Breščaka in ga vprašamo: 1. Kako to, da je investitor glede oken

pridobil soglasje zavoda? in 2. Zakaj so sedaj vendarle začasno dovolili izvedbo vrat? Danilo Breščak je odgovoril, da v projektu za pridobitev gradbenega dovoljenja res ni bilo definirano, iz kakšnega materiala morajo biti okna. Na podlagi tega so, kot kaže, potem na Upravni enoti izdali gradbeno dovoljenje. Glede vrat pa je Breščak pojasnil, da je posredoval direktor ZVKD Slovenije Robert Peskar.

Sklep

Kakor koli že, bolj ko v primeru hotela Krona seštevamo ena plus ena, bolj nam rezultat kaže tri. V Novem mestu očitno ne veljajo več nobena pravila. Če so seveda kdaj veljala. Investitorjem, ki so blizu ali imajo podporo Iva Kuljaja ali župana Muhiča ali nekoga iz Zveze za Dolenjsko ali morda iz občinske koalicije, ni potrebno upoštevati kulturnovarstvenih pogojev in lahko v skladu z birokratskimi »hakejci« in pa namernimi ali nenamernimi spodrslijaji urbanističnih služb v stavbe pod spomeniškim varstvom med drugim vgrajujejo tudi plastična okna in pridobivajo gradbena in uporabna dovoljenja Upravne enote Novo mesto, česar navadni investitorji, občani in državljani, ki so se bili prisiljeni strogo držati črk zakonov in predpisov, vsaj do sedaj, niso mogli. Da pa je zgodba res lahko dobila novomeški speen in epilog – tak, kot se spodobi –, smo v času zaključka redakcije še izvedeli, da je po novem komuniciranje z mediji v zvezi s hotelom Krona v Novem mestu s strani Zavoda za varstvo kulturne dediščine prevzel kar prvi človek zavoda g. Peskar. Njemu je bilo namenjeno pismo Iva Kuljaja, s katerim se je pred dobrim mesecem vse skupaj tudi začelo. Peskar nas je med pisanjem članka vztrajno obračal na novomeško enoto in ni odgovoril na naša vprašanja. Od investitorja Kosa pa smo prav tako izvedeli, da lahko vsa vprašanja v zvezi s hotelom Krona naslovimo kar na v. d. direktorja Zavoda za turizem Novo mesto Iva Kuljaja. In krog je sklenjen, bo marsikdo pripomnil na tem mestu. Pa ni. V zvezi s hotelom Krona ostaja »nekaj« odprtih vprašanj, na katera bo v naslednjih dneh morala odgovoriti predvsem novomeška urbanistična stroka, nekatere občinske službe in uslužbenci in pa novomeški mediji, ki so tudi v tej zgodbi – vsaj tako se zdi – v celoti odpovedali. Odprta ostajajo vprašanja, ali smo v novomeški občini v urbanističnem postopku res vsi enakopravni občani, ali v novomeški občini v urbanističnih postopkih veljajo ista pravila kot v Sloveniji, kakšno funkcijo opravlja Zavod za turizem Novo mesto in njegovi nosilci in tako naprej in naprej in naprej.

»Vse obljube bodo izpolnjene«

Uroš Lubej, foto Boštjan Pucelj

Župan Alojz Muhič je na lokalnih volitvah leta 2006 prepričljivo zmagal. Dobil je kar 61,86 odstotka glasov. Kaj vodi ljudsko voljo, da se zgrne okoli enega kandidata, je težko nedvoumno ugotoviti. Pomemben element prepričevanja pa prav gotovo predstavljajo tako imenovane predvolilne obljube. »Vse obljube bodo uresničene,« vedno znova poudarja župan. Težava pa je v tem, da se le malokdo spomni, kaj je ta ali oni kandidat v predvolilni ihti pravzaprav obljubil. Zato bomo pri Parku od te številke naprej vodili nekakšno evidenco izpolnjevanja predvolilnih obljub župana Muhiča.

Obljuba št. 1: Ustanovitev Pokrajine Dolenjska

Septembra 2006 je v svoji predvolilni predstavitvi v Vašem mesečniku županski kandidat kot svojo prvo prednostno nalogo navedel, da bo ustanovljena »Pokrajina Dolenjska z Novim mestom kot močnim upravnim, regijskim, gospodarskim, kulturnim, verskim, športnim in izobraževalnim središčem, ki bo gibal razvoja Dolenjske in primerljivo z drugimi večjimi mestnimi središči v Sloveniji, za kar ima Novo mesto vse potencialne.«

Po dveh letih njegovega mandata je usoda pokrajinske zakonodaje precej negotova, lahko bi rekli, da je celo blokirana. V državnem zboru model, ki ga je pripravila obstoječa vlada, ni dobil zadostne podpore, neslavno pa je propadel (ali pač uspel, kakor hočete) tudi referendum o tem. Osnutek koalicijske pogodbe, ki ga ravnokar usklajujejo prihodnji koalicijski partnerji, o pokrajinski zakonodaji po poročanju nacionalnih medijev sploh ne govori, iz stranke SDS, brez podpore katere bo le težko sprejeti pokrajinske zakonodaje, pa so nam sporočili: »SDS bo glede pokrajinske zakonodaje sledil rezultatom referendumu.«

Napoved: Ne bo mu uspelo

Obljuba župana Muhiča glede uvedbe pokrajine je bila bodisi precenjevanje lastne moči in funkcije bodisi nevednost ali pa čisto navaden predvolilni nateg. Župan Mestne občine Novo mesto seveda ne odloča o tem, ali bo tu ali tam uvedena ta ali ona pokrajina. To lahko stori samo državni zbor z dvotretjinsko večino. Prav tako je neformalni vpliv še tako prodornega župana na sprejemanje take zakonodaje zanemarljiv. Za primerjavo, to je nekaj takega, kot če bi župan rekel: »V mojem mandatu bo Novo mesto postalo glavno mesto Republike Slovenije.« Pokrajinske zakonodaje najverjetneje ne bomo imeli, saj bo SDS vztrajal pri rezultatih referendumu, ki pa nikakor ne more dobiti podpore v novem parlamentu. Brez poslancev SDS pa dvotretjinske večine vseh navzočih poslancev (tako večino namreč zahteva ustava pri sprejemanju pokrajinske zakonodaje) v državnem zboru ni. Toda tudi če se pokrajinska zakonodaja sprejme, se bo ta proces le težko zaključil do konca Muhičevega mandata. Pa tudi če bi se politične stranke vendarle spametovale in po hitrem postopku dosegle konsenz glede pokrajinske zakonodaje, lahko mirne duše zapišemo, da to ne bo v nobenem primeru posledica delovanja novomeškega župana. Alojz Muhič je torej v tem primeru ustrelil čistokrvnega predvolilnega kozla.

Obljuba številka 2: Odprtje vinske kleti v Gradu Grm

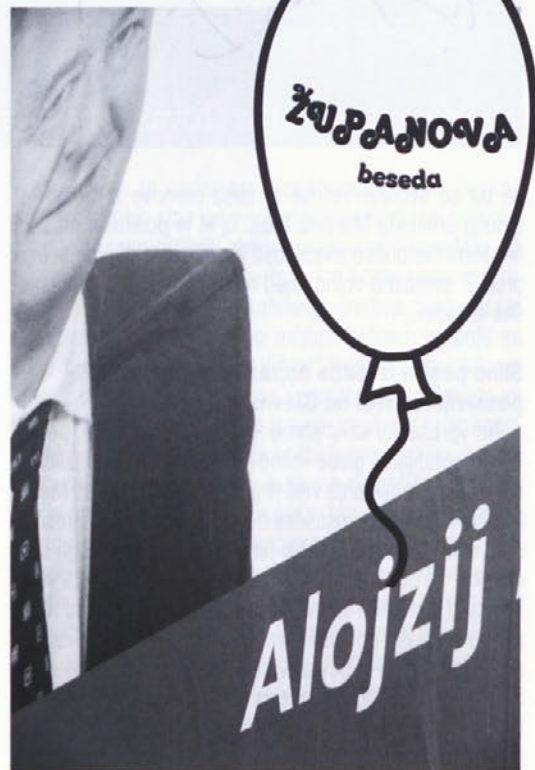
V taisti številki prodornega Mesečnika je župan suvereno napovedal tudi naslednje: »Vse bom storil, da bo med

mojim mandatom zaživela grajska klet v Grmskem gradu, kjer je Bohoslav Skalicky konec 19. stoletja prvokrat strokovno donegoval cviček in ga iz nje popeljal na razstavo kranjskih vin v Prago.« In so leteli ljubitelji kapljice na volitve! Seveda pa je rešitev precej bolj zapletena. Grad Grm je v zasebni lasti – v lasti podjetja Grad Grm, d. o. o., ki pa je po naših informacijah v lasti 3. najbogatejšega Slovenca Igorja Laha. Lansko leto se je za objekt zanimalo ministrstvo za kulturo, ki je želelo objekt zamenjati za Blejsko pristavo, vendar je stvar padla v vodo, ko se je vlada odločila, da Blejsko pristavo prevzame za svoje potrebe ... Nato je stopil na sceno gospod Kuljaj, Ivo Kuljaj. Njegovo pričevanje: »Zaradi polževe hitrosti urejevanja prostorskih, lastniških in drugih vprašanj v zvezi s prenovo grmskega gradu sem osebno obupal nad zastavljenim predvolilnim ciljem, da bi v gradu Grm v kleti, v kateri je Bohoslav Skalicky leta 1896 uredil prvo tako imenovano poskusno in vzorčno klet v celotni tedanji Avstro-Ogrski, postavili deželno vinoteko. Zato sem videl priložnost v atriju stavbe na Glavnem trgu 24, kar bi šlo v kontekst oživiljanja historičnega jedra mesta. Prav zaradi tega sem v tem prostoru iniciiral enotedensko degustacijo kralja cvička in drugih nagajenih vin, pri čemer mi je šel lastnik Franc Frelj zelo na roko. Degustacija je po splošnem prepričanju zelo uspela. Da sem zadel v polno, sem videl, ko se ljudje niso mogli načuditi bogastvu poznogotskih arhitekturnih elementov stavbe. Takrat sem ugotovil, da je ta prostor naravnost idealen za postavitve deželne vinoteke (atrij in trije enoladijski velbani prostori v skupni izmeri 170 kvadratnih metrov). Lastnik je moj predlog v hipu sprejel in začela se je prenova. Najprej je bilo treba izvesti nujna vzdrževalna in investicijska dela. Potem pa se je, kot je v tem mestu ustaljena navada, v zgodbo, ki jo vodi arhitekt Bojan Košmerlj, vtaknilo spomeniško varstvo. Uspelo mu je začasno ustaviti dela, kar je porušilo naše načrte o otvoritvi ...«

Komentar: Ne, ampak ...

Napoved Alojza Muhiča o tem, da bo v Gradu Grm odprl vinsko klet, je bila na zelo majavih tleh in ne bo uresničena. Občina – še posebej če nima vplivnega župana – zelo težko pritisne na vlado. Odkup Gradu Grm očitno ni nikakršna prioriteta ministrstva za kulturo, ki ima problem samo v tem, da mora najti primerne prostore za Zavod za varstvo kulturne dediščine in Državni arhiv, ki zaenkrat domujeta v grmskem gradu, država pa zasebniku plačuje visoko najemnino. Ker je omenjena zamenjava padla v vodo, bo država prostore pač poiskala drugje, grad Grm pa bo ostal v zasebni lasti.

Če smo zelo dobrohotni, lahko poskuse Zavoda za turizem vendarle ocenimo kot neke vrste poskus delne izpolnitve županove obljube. Čeprav je očitno prišlo do zapleta s spomeniškim varstvom, je pričakovati, da bo v dveh letih vendarle prišlo do nekakšne rešitve. Zgodbi pa bomo seveda še naprej sledili, saj nas vsekakor zanima, kaj imajo o zadevi za povedati na ZVKD.

In kaj o »vtikanju v prenovo« pravijo na spomeniškem varstvu? Direktor novomeške enote ZVKD pravi, da niti investitorji niti projektant niso upoštevali nobenih uradnih postopkov: »Sprašujemo se, kako je to mogoče početi v stavbi, ki ima status kulturnega spomenika lokalnega pomena. Trenutno je gradnja z inšpekcijskim nadzorom ustavljena, postopek pa omejen v fazo pridobivanja kulturnovarstvenih pogojev in izdelave projektne dokumentacije.«

Obljuba številka 3: Ustanovitev zavoda za turizem

Ustanovitev zavoda za turizem je zapisana na spletnih straneh Mestne občine Novo mesto kot eden izmed ciljev, ki naj bi bil uresničen že v letu 2007. In res, občinski svet je na predlog novomeškega župana poleti 2007 ustanovil Zavod za turizem Novo mesto. Ob tem velja omeniti, da zavod zaenkrat ni uspel imenovati direktorja: oba razpisa sta propadla, tako da sedaj čakamo tretjega.

Komentar: Uresničena obljuba

Ni dvoma in ni dileme, Alojz Muhič je svojo obljubo nedvomno uresničil.

Župan je brez zadostne podlage pred volitvami obljubil, da bo v gradu Grm odprl grajsko vinsko klet. To se ne najbrž nikoli ne zgodilo, še najmanj pa med mandatom tega župana. Se pa občinski zavod za turizem (zaenkrat spet neuspešno) trudi odpreti vinsko klet v »poznogotskem« atriju objekta na Glavnem trgu 24, kjer pa jim »nagajajo« kulturno varstveni predpisi. Začasno so kralja sicer točili v času Tedna cvička.

Na vratih: Mesto v ruševinah

Tekst in foto Tomaž Levičar

Spomeniški kompleks Na vratih naj bi bil eden izmed najbolj reprezentančnih ureditev v Novem mestu oziroma v njegovem središču. Bi naj bila. Stanje te ureditve pač priča kvečjemu o neskrbnosti mesta. Eden od pokazateljev tega je dejstvo, da občina, ki mora kot lastnik skrbeti za ta prostor, ne obnovi porušenih stebričkov ob privzdignjenem hodniku za pešce ob hišah na Prešernovem trgu, kakor tudi ne obnovi razpadajočega venca zidu. Že leta in leta pa manjka tudi drog na vogalu, ki ga ob volji odgovornih res ne sme biti problem postaviti nazaj.

Kapitelj: Lestve do pogleda na mesto

Ni prav obilo Novomeščanov, ki so si mesto ogledali zviška. Ena takih možnosti je panoramski let z letalom, nekaj slabša, a tudi mnogo cenejša, pa je ogled mesta z zvonika kapiteljske cerkve. Pogled od tam vsekakor nudi nekaj nevsakdanjih podob mesta, ki je od tamkaj na pogled posebej

lepo. A do tam ni enostavno. Le kak spreten mladenec ali mladenka se zmoreta do zvonov povzpeti po vegastih stopnicah, pravzaprav lestvah. Urejeno stopnišče in javen dostop, kar nudijo mnoge mestne cerkve, bi vsekakor bila na mestu.

Kandijska: Opustitev zaželenega igrišča

Ceste so eno, igrišča pa več kot očitno drugo, pa četudi morajo otroci, ker nimajo igrišč, često kar na ceste in parkirišča. V 18. členu zakona o javnih cestah je zanimiva določba, ki pravi, da se sme državna cesta, take povezujejo med sabo regije in pomembnejša naselja, opustiti, če se zgradi nova cesta ali del ceste, ki nadomesti prejšnjo. Za igrišča takih zahtev ni. Lahko

ga odstranite, ne da bi uredili novo. Če je občini ali komu drugemu ljubo, igrišče lahko opusti. Tako je bilo tudi z igriščem na občinski parceli za bloki na Kandijski cesti. A okoličani si igrišča na dveh lepih terasah, obdanih z zelenjem, želijo. Občina pa, kakor da je gluha, se je odločila parcelo celo kar prodati. In pri tem vztraja.

Igrišča na Trdinovi: Propadanje po delih

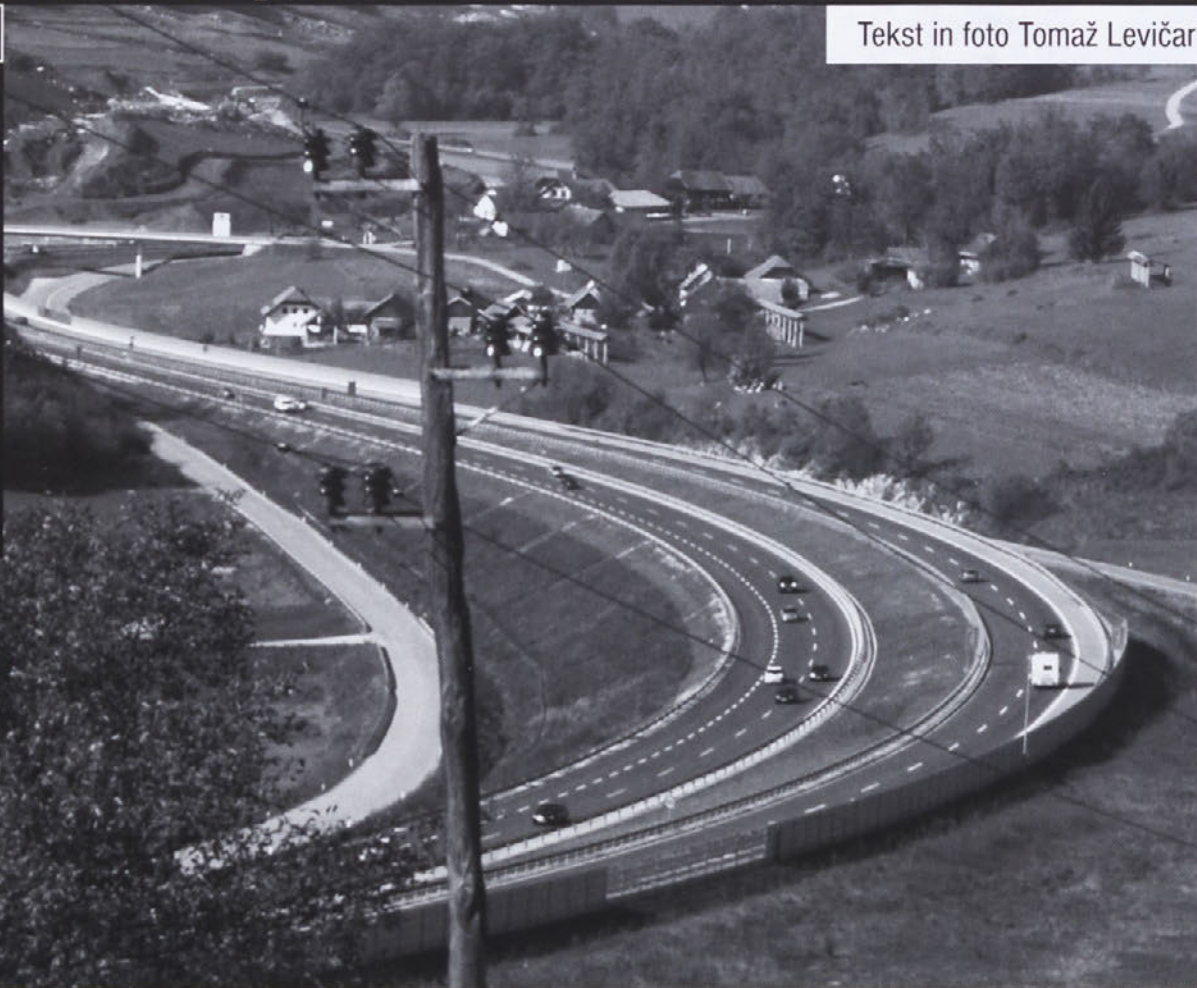
Otroško igrišče je tudi na Trdinovi ulici, ob blokkih nasproti osnovne šole Grm. Najprej se je, kakor smo že pisali, polomil vrtiljak. Ostal je brez rotorja. Še danes ni popravljen, pa je od tedaj že zelo debelo leto. Čez nekaj čas je brez enega od treh

drogov na različnih višinah ostalo drugo igralo. Tudi to že mesece in mesece stoji nepopravljeno. Pred kratkim pa je popoln polom doživela še previsna gugalnica. In tudi te že tedne nihče ne popravi. Tako bo šlo očitno naprej, dokler ne bo vse fuč.

Prvi ali zadnji na tretji osi

Mestna oblast s svojim razvojnim centrom bi morala pri projektih, ki jih je nakazala država, aktivno sodelovati, pri delu teh pa celo prevzeti nosilno vlogo. Tu pa se zaradi odsotnosti jasne smeri razvoja novomeške občine, ta pač jadra naproti razvoju v vse možne smeri, kakor kateri dan pač zapiha vetrič, zapleta.

Tekst in foto Tomaž Levičar

Z izgradnjo avtocestnega križa se razdalje med slovenskimi mesti krajšajo. A od Metlike do Dravograda je še vedno kar tri ure vožnje oziroma 185 kilometrov, če izberemo pot mimo Krškega in Celja. Ko bo zgrajena tretja razvojna os bo ta razdalja le 135 kilometrov, pot pa bo časovno za polovico hitrejša.

Oblikovanje tretje razvojne osi je eden od slovenskih veleprojektov. Najpogosteje se bere razmisleke o tem kot o cestarski zadevi, namreč o gradnji ceste od Dravograda na Koroškem do Metlike v Beli krajini. Glede na stanje stvari to celo ni nesmiselno, saj je očitno, da v aktualnem času prav cestna infrastruktura (naj)višje ravni silovito spodbuja razvoj številnih področij. Gospodarski in tudi ostali subjekti, kadar pač izbirajo nove točke svojega delovanja, kakor kažejo nekatere raziskave, ob razpoložljivosti in ustreznosti delovne sile, ceni dela in podobnem, prav kakovost cestne oz. prometne infrastrukture prepoznajo kot enega od bistvenih elementov svojega lociranja. Ceste naj bi torej omogočile gospodarstvu, družbenim dejavnostim in ostalemu hitrejši razvoj in nove smeri razvoja. Kar je v dobi pred avtomobili za razvoj krajev pomenila železnica, pomenijo danes avtoceste.

Slovenija se že dolgo bori – o uspešnost tega boja seveda lahko govorimo na dolgo in široko – proti centralizaciji tudi na razvojnem področju, bori se proti temu, da bi se tokovi ljudi, kapitala, storitev, blaga zgrinjali le v prestolno Ljubljano. Koncept policentrizma, ki ga je Slovenija domislila pred nekaj desetletji, je drag in glede na vložek ne pretirano učinkovit, zato je Slovenija v aktualnem času spodbuja razvoj na nekoliko ožjem delu prostora, torej na tako imenovanih razvojnih oseh, s čimer vseeno skuša zagotoviti relativno enakomeren razvoj države.

Razvojne osi se izražajo v prvi vrsti kot prometni oziroma splošno infrastrukturni koridorji, nanje pa se na pomembnejših točkah pripenjajo gospodarski, izobraževalni, socialni in ostali projekti, ki naj bi v končni instanci pomenili nov vzvod za doseganje blagostanja v mikro in makro prostoru.

Dve od slovenskih razvojnih osi sta že dokaj jasno prepoznavni, dve pa sta v snovanju. Zadnji sta spodbujeni prav zaradi spoznanja, da del države stagnira oziroma primerjalno zaostaja.

Najmogočnejša slovenska razvojna os, tu se pridela tudi večina slovenskega bruto družbenega proizvoda, vodi od Kopra oziroma obalnih mest prek Postojne, Ljubljane, Celja pa nekje do Maribora. Druga os vodi od Brežic prek Novega mesta, Ljubljane, Kranja pa nekje do Jesenic. Presečišče obeh osi je prav Ljubljana, ki ima od tega seveda spet največje koristi. Primerjalno gledano je na boljšem spet Ljubljana.

Resnični odklon od razvoja države, ki ni hote ali ne hote osredinjen v prestolnico, pomeni pravzaprav šele oblikovanje tretje slovenske razvojne osi. Ta pa je šele v koncipiranju oziroma načrtovanju. Jasno je vsaj to, da bo tretja razvojna os povezala Dravograd z Metliko prek Velenja, Celja in Novega mesta – če naštejemo le nekaj krajev ob njej. Povezala in svetu malce bolj odprla bo torej Belo krajino, Dolenjsko, del Štajerske in Koroško. Ambicije pa segajo tudi prek državnih meja, v Avstrijo in na Hrvaško. Projekt tretje razvojne osi ima trenutno približno zastavljen potek prometne infrastrukture, ki jo bo treba zgraditi. Določeni pa ima tudi nekaj drugih razvojnih projektov, ki se navezujejo na prostor ob njej. Seveda med mnogimi manjšimi kraji še kar poteka bitka glede točnega poteka trase ceste. Med dominantnimi mesti te osi so pač še nejasnosti. Ti manjši, a glede na svoje merilo nič manj ambiciozni, kraji se zavedajo, kaj jim cesta takšnega ranga lahko prinese in kaj lahko izgubijo, če se od njih odmakne. A to so detajli, ki v celi sliki niso najpomembnejši.

Kakovost prometne infrastrukture se izraža predvsem s hitrostjo prometnega toka, njegovo kontinuiteto, varnostjo. Danes denimo traja vožnja od Metlike, ki je na južnem delu tretje osi, do Dravograda, ki je na skrajnem severnem delu, kar 3 ure. Če imamo pač srečo in ne naletimo na prometno konico, na prometno nesrečo ali denimo na dela na cesti, kar niso redki pojavi na tej poti. Od Metlike mimo Novega mesta, Krškega, Radeč, Celja,

Velenja in Slovenj Gradca do Dravograda je ta triurna pot dolga kar okoli 185 kilometrov. Po izgradnji hitre ceste od Metlike do Dravograda, to je torej projekt tretje razvojne osi, pa bo njena dolžina okoli 135 kilometrov. Za to razdaljo na novi cesti pa bi smeli porabiti kvečjemu dobro polovico sedanjega časa. Gre za znaten prihranek časa. To bo kakovost, ki ne bo okrepila le medsebojnih povezav območij na tem predelu Slovenije, ampak bo povečala atraktivnost te trase tudi v mednarodnem prometu, torej s Hrvaško (Karlovac – BiH) in Avstrijo (Koroška ...)

Kdaj bo projekt uresničen, je sicer pomembno, a neodgovorjeno vprašanje. Vsako novo leto se misel o dokončanju tega projekta, ki naj bi stal vsaj eno milijardo evrov, zamakne za kako dodatno leto. Trenutno je na tapeti leto 2014 ali 2015. Sprva so govorili tudi o letu 2012. Začetek izvajanja projekta naj bi bil po izgradnji avtocestnega križa.

Kakšen je v tem projektu položaj Novega mesta? Sploh ne slab. Nekaj dodatnega zagona za Novo mesto obeta že država. Z ureditvijo ceste v okviru tretje razvojne osi bo Novo mesto pridobilo ne le kvalitetnejšo prometno povezavo proti severu in jugu, ampak se bo znašlo tudi na presečišču dveh slovenskih razvojnih osi, ker mu bo nudilo dodatne prednosti. V Sloveniji bodo po ureditvi razvojnih osi križiščni položaj imela le tri mesta – Novo mesto, Celje in Ljubljana.

Vlada Republike Slovenije je jeseni 2006 sprejela Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje od 2007 do 2023. Dokument, ki ga ne bi bilo pametno, da ga nova oblast zavrže, saj je prav kontinuiteta pri vodenju takih dolgoročnih projektov, ki se nam v grobem najbrž ne morejo zdeti nespametni, izrednega pomena. Znotraj tega dokumenta sta dva izmed projektov, ki sta lokalnega značaja, še posebej pomembna za Novo mesto. (Mesto sicer ne bi smelo pozabiti sodelovati tudi pri mnogih drugih projektih, kot so mreža centrov za urgentno medi-

Igrišča na Loki (6)

Luknje vznikajo kot gobe po dežju

Damir Skenderović, Uroš Lubej, foto Damir Skenderović

Zanimive spletne strani:

<http://www.slovenijajutri.gov.si/>

http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r02/predpis_STRA12.html

<http://www.rc-nm.si/>

cino, trajnostna mobilnost, modernizacija železniškega in električnega omrežja itd.) Ta projekta sta: 1. modernizacija državnega cestnega omrežja na prioritarnih razvojnih oseh ter 2. izgradnja gospodarskega središča Jugovzhodne Slovenije. Ta je postavljen prav v Novem mestu. Prvi projekt se nanaša neposredno tudi na že izpostavljeno cestno povezavo med Dravogradom in Metliko prek Celja in Novega mesta, drugi projekt, ki zaobjema razvoj univerze, znanstveno-tehnološkega parka, mrežnega podjetniškega inkubatorja in poslovno-industrijske cone, pa terja neposredno izkoriščanje tudi morebiti pridobljenih boljših prometnih povezav Novega mesta z drugimi deli Slovenije in seveda širše.

Mestna oblast s svojim razvojnim centrom bi morala pri projektih, ki jih je nakazala država, aktivno sodelovati, pri delu teh pa celo prevzeti nosilno vlogo. Tu pa se zaradi odsotnosti jasne smeri razvoja novomeške občine, ta pač jadra naproti razvoju v vse možne smeri, kakor kateri dan pač zapiha vetrič, zapleta. Še posebej se zapleta, ko mora občina projekte finančno stimulirati. A še več je. Teh nekaj projektov, ki jih je navedla država, je lahko baza razvoja, vendarle pa mora mesto, če želi izkoristiti svoj položaj na novem križišču slovenskih razvojnih osi, če želi utemeljiti svojo vlogo regijske prestolnice ne le v političnem, ampak še v kakem drugem pogledu, in če sploh še želi ostati mesto, narediti kak korak več. Postaviti je treba nove, dodatne razvojne projekte, ki jih kot lastne prepozna samo mesto in jih tudi aktivno voditi. Ne pa da zgolj čaka, kdaj bo in če bo od zunaj prišel kak stimulans.

Toda Novo mesto celo po dveh letih, odkar je nastopila nova oblast in odkar je prenehala veljati prejšnja razvojna strategija, ni uspela spraviti skupaj niti strateškega dokumenta, kaj šele, da bi oblikovala akcijski načrt in izoblikovala vzvode za uresničevanje projektov.

Srečna okoliščina je, da Novemu mestu razvoj narekuje vsaj država. A bolje bi bilo, če bi mesto, ki je del dveh slovenskih razvojnih osi, samo znalo najti kak odgovor na izzive in priložnosti prihodnosti, saj lahko le z lastno glavo in lastnim delovanjem pridobi kakšne konkurenčne prednosti v kruti bitki med mesti.

Če smo v zadnjem članku 15. septembra še pisali, da popravilo igrišč na Loki - potem ko je tam v času novoletnih praznikov gostoval »Dunajski cirkus« - ni bilo popolnoma uspešno, moramo danes zapisati, da je bilo popravilo v celoti neuspešno. Luknje na igriščih - tokrat nogometnem - vznikajo kot gobe po dežju.

Zaenkrat smo na nogometnem igrišču našli pet novih lukenj. Kot vse kaže, bo potrebna večja in seveda dražja sanacija, razen če se niso na občini odločili, da bodo igrišča na Loki, ki jih na veliko uporabljajo rekreativci, otroci, družine, šole in profesionalni športniki ali celo klubi, prepustili propadu.

Poleg tega se bliža zima in tudi laiku je jasno, kaj to pomeni za poškodovane površine.

Seveda pa od občine še vedno nismo dobili odgovore na vprašanja, kdo je tisti strokovnjak iz mestne občine, ki je ugotovil, da je bila odprava poškodb, ki so jo opravili kar delavci Dunajskega cirkusa, ustrezna in kdaj bodo opravili vnovičen ogled poškodovanih igrišč.

Na Judito Pirc, občinsko uslužbenko za odnose z javnostmi, smo namreč konec avgusta 2008 naslovili naslednje vprašanje: »Na igriščih na Loki so se ponovno pojavile luknje kot posledica obiska Dunajskega cirkusa. Prosim za naslednji odgovor: Ali so si (oziroma bodo) strokovne službe MO NM ogledale poškodbe na igrišču? Ali so ocenile (bodo ocenile), na kakšen način je potrebno sanirati poškodbe in kakšni stroški so s tem povezani? Kakšni so bili dosedanji stroški sanacije, kdo jo je izvedel?« Prejeli smo naslednji odgovor: »Vso nastalo škodo je skladno z dogovorom saniral in v celoti plačal Dunajski cirkus. O višini stroškov sanacije nismo

bili obveščeni. Ogled neposredno po sanaciji je potrdil, da so bile poškodbe ustrezno odpravljene. Ponovni ogled bomo opravili v kratkem.»

Že isti dan smo - ker so odgovori nenavadni - prosili za dodatna pojasnila: Spoštovana Judita, prosim za dodatno pojasnilo v zvezi z igrišči na Loki. Že nepoznavalcu je bilo namreč jasno, da je sanacija neustrezna, tako da mi je vaše pojasnilo, da je ogled potrdil, da je bila sanacija ustrezna, nenavadna. Vprašanja:

1. Kdo (katera služba občinskega sveta oziroma kateri sodelavec MO NM) je opravil ogled igrišč na Loki in potrdil, da je sanacija ustrezna? 2. Kaj pomeni beseda »v kratkem« v vašem odgovoru? Prosim za nek bolj konkreten časovni označevalec. Odgovore na ta vprašanja čakamo vse od 1. septembra 2008.

Stanje na osrednjih novomeških rekreativnih površinah je torej precej drugačno, kot je napovedoval Ivo Kuljaj, nekdanji svetovalec župana, sedaj pa v. d. direktorja Zavoda za turizem Novo mesto. Spomnimo, po tem ko smo občino opozorili na nastalo škodo, je dejal: »Loka bo lepša, kot je bila, preden je tam gostoval Dunajski cirkus.«

Pogrom nad Loko se je zgodil ob novoletnih praznikih, ko je na pobudo Iva Kuljaja igrišča na Loki obiskal cirkus. Za postavitev šotorov so zvrtili luknje v asfaltne površine igrišč, njihova vozila pa so močno razrila travnate in peščene površine. Te so sedaj v približno takšnem stanju kot pred gostovanjem, medtem ko so asfaltne površine poškodovane, pri čemer se bodo poškodbe - vsaj po našem laičnem mnenju - v jesenskem in zimskem času še poglobljale. Minister Ivo pa ni nič.

Zamuda

Maja Regina, foto Jaka Šulc

V gozdiču Drgančevje – gre za območje med vzhodno obvoznico in Šentjernejsko cesto – je sicer že nekaj časa precej gradbenega materiala, vendar ta ni namenjen bodočemu študentskemu domu. Župan je napovedoval pridobitev gradbenega dovoljenja za september, začetek gradnje za letos, ministrica je obljubljala podpis pogodbe za september, vendar se do sedaj nič od tega še ni zgodilo – in se v kratkem tudi ne bo.

Projekt študentskega doma v Drgančevju že ima velike zamude glede na doslej podane javne izjave odgovornih. Gradbeno dovoljenje še ni pridobljeno, prav tako pa ni prišlo do podpisa pogodbe med ministrstvom za visoko šolstvo in MO Novo mesto o sofinanciranju gradnje, kot sta napovedovala novomeški župan in ministrica za visoko šolstvo.

V Novem mestu se že nekaj časa razpravlja o prepotrebnosti novega študentskega doma. Ocenjena vrednost projekta znaša 6.613.000 EUR. Lokacija je sicer znana že dlje časa. Projekt univerzitetnega kampusa s študentskim domom bo v Drgančevju, kdaj natančno naj bi se gradnja začela ter kdo bo izvajalec, pa še ni popolnoma jasno.

Konec junija letos sta MO Novo mesto ter MVŠZT podpisala pismo o nameri, s katerim je ministrstvo izrazilo podporo projektu izgradnje študentskega doma z investicijo v višini 3.000.000 EUR, kar naj bi zagotavljalo sredstva za približno 100 postelj. Po navedbah župana Muhiča in trditvah ministrice za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Mojce Kuncler Dolinar naj bi septembra podpisali pogodbo, vendar so iz županovega kabineta sporočili, da se to še ni zgodilo. Tudi iz pisma o nameri je namreč razvidno, da naj bi ministrstvo in občina pogodbo podpisala najpozneje do septembra letos. Zakaj se to še ni zgodilo, so nam na občini pojasnili: »Komunikacija v zvezi s podpisom pogodbe nenehno poteka, a z ministrstva doslej še nismo prejeli predloga pogodbe, kot

smo se dogovorili, ter tudi ne predvidenega oz. možnega datuma podpisa.«

Po vsej verjetnosti se bo posledično zamaknil tudi začetek gradnje. Kljub temu da je župan Muhič ob nedavnem obisku ministrice dejal, da se bo študentski dom začel graditi letos. Vendar začetka gradnje najbrž ne bo niti do konca leta. Po zadnjih informacijah, ki so jih potrdili tudi v kabinetu župana, bi z gradnjo lahko začeli šele v naslednjem letu, v kolikor bo seveda vse potekalo po časovnem načrtu, ki ga določa Dokument identifikacije investicijskega projekta.

Zadeve pa se menda, sicer zelo počasi, premikajo v pravo smer. Po navedbah direktorja URS Boruta Rončevića se trenutno ureja dokumentacija, na podlagi katere bodo lahko pridobili gradbeno dovoljenje. »S strani MVŠZT pričakujemo potrditev Dokumenta identifikacije projekta, ki je pogoj za pridobitev sredstev, ki jih je ministrstvo v pismu o namerni namenilo za bivalni del študentskega doma,« je še dodal Rončević.

Gre torej za partnerski projekt, v katerem je vloga URS usklajevati aktivnosti pri izgradnji študentskega doma med Mestno občino Novo mesto, MVŠZT in projektanti. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev v mestni občini so se na URS odločili za dodatna sredstva: »Začeli smo priprave na postopek javno-zasebnega partnerstva, spremljamo ter iščemo pa tudi možnosti za pridobitev finančnih sredstev iz EU skladov,« je pojasnil Rončević.

Mestna občina Novo mesto kot glavna nosilka projekta

skrbi za pripravo in sprejem občinskih aktov, ki so temelj za izvedbo projekta. Prav tako ima pomembno vlogo pri investiciji, saj mora zagotoviti komunalno opremljeno zemljišče za gradnjo vključno z gradbenim dovoljenjem. Gradbeno dovoljenje bo mestna občina pridobila na podlagi izdelane projektne dokumentacije. Poleg naštetega naj bi tudi soinvestirala izgradnjo, za kar namerava pridobiti zasebnega partnerja.

Končna skupina akterjev pri investiciji še ni znana. Trenutno stroške izgradnje študentskega doma nosita Mestna občina Novo mesto in ministrstvo. Iz županovega kabineta so sporočili, da soinvestitorje v okviru javno-zasebnega partnerstva tako za izvedbo projekta kot tudi za izgradnjo preostalega univerzitetnega kampusa Novo mesto še iščejo. Prav tako še ni znan izvajalec del, saj še ni izdelana predhodno potrebna projektna dokumentacija in ni pridobljeno gradbeno dovoljenje. Je pa določena celotna vrednost investicije: 6.613.000 EUR, od tega bo MVŠZT prispeval 3.000.000 EUR, MO Novo mesto pa 2.800.000 EUR. Manjkajoč del bo pridobljen iz EU skladov ter s pomočjo zasebnih vlagateljev.

Kljub še ne najbolj intenzivnim dogajanjem naj bi študentski dom odprl svoja vrata v relativno kratkem času. Na vprašanje, kdaj bo gradnja študentskega doma končana, so na mestni občini odgovorili, da se bo projekt izvedbe študentskega doma po predvidenih časovnih načrtih zaključil leta 2010.

Kljub še ne najbolj intenzivnim dogajanjem naj bi študentski dom odprl svoja vrata v relativno kratkem času.

dr. Vesna Krošelj in dr. Janez Ilaš, letošnja Krkina nagrajenca

Maja Regina, foto Boštjan Pucelj

Dr. Vesna Krošelj in dr. Janez Ilaš sta mlada dolenska raziskovalca, ki sta skupaj s še tremi raziskovalci za svoje doktorsko delo prejela letošnja Krkino nagrado za posebne dosežke na področju raziskovalnega dela. Vesna Krošelj je v Krki zaposlena že dobrih 7 let, lansko leto pa jo je poslovna pot zapeljala na predstavninstvo v Indijo, kjer je odgovorna za Krkine razvojne projekte v tej državi. V doktorski nalogi je raziskovala alternativno metodo priprave pelet. Pravi, da ji nagrada pomeni ogromno priznanje in spodbudo za nadaljnje delo.

Janez Ilaš je zaposlen kot asistent na Fakulteti za farmacijo v Ljubljani. V doktorskem delu se je ukvarjal z odkrivanjem novih učinkovin za zdravljenje bolezni krvožilja, ki so v razvitem svetu najpogostejši vzrok smrtnosti. Tudi njemu nagrada pomeni priznanje za delo: »Zadovoljen sem, da so kakovostno delo opazili tudi drugi in ga nagradili s Krkino nagrado. Še posebno, ker sem na podelitvi nagrad opazil, da je bila konkurenca zelo velika.« V doktorski nalogi je odkrival povsem novo področje, na katerem se bo, kot pravi, lahko še marsikaj naredilo.

dr. Vesna Krošelj in dr. Janez Ilaš, letošnja Krkina nagrajenca

Prejeli ste Krkino nagrado za mlade raziskovalce. Je to prvo takšno priznanje?

Vesna Krošelj: Ne, to ni prva takšna nagrada, ampak druga. Prvo Krkino nagrado sem prejela že pred sedmimi leti za diplomsko delo.

Janez Ilaš: Leta 2001 sem prejel Krkino nagrado za študentsko raziskovalno delo. Med gimnazijskimi leti sem se udeleževal kemijskih tekmovanj za Preglovo nagrado, pripravil sem tudi dve raziskovalni nalogi ter prejel skupaj pet Preglovih nagrad. Vsekakor pa tako ugledno priznanje, kot je Krkina nagrada za posebne dosežke, sodi v posebno kategorijo.

Janez Ilaš, vaše zanimanje za naravoslovje se je pokazalo že v gimnazijskih letih. Kdo vam je bil navdih?

J. Ilaš: Vedno sem se zanimal za naravoslovje in v moji rani mladosti je bila moja najljubša knjiga Kako delujejo stvari. Pomemben navdih in tudi pomoč pri mojem raziskovalnem delu sta mi v času srednje šole nudili zelo dobri profesorici kemije Marinka Kovač in Zora Torbica. Novomeška gimnazija je vedno slovela po dobri kakovosti poučevanja in po kakovostnih naravoslovnih oddelkih. Omenjeni profesorici sta mi dali zelo dobro osnovo kemijskega znanja ter tudi spodbudo, da sem se bolj osredotočil v to smer.

Kaj vam pomeni taka nagrada?

V. Krošelj: Lepo je, če dobiš nagrado. Vsaka nagrada nekaj pomeni. Ta Krkina nagrada pa je zame ogromno priznanje in spodbuda za nadaljnje delo.

J. Ilaš: Vesel in ponosen sem, da so kakovostno delo opazili tudi drugi in ga nagradili s Krkino nagrado. Še posebno, ker sem na podelitvi nagrad opazil, da je bila konkurenca zelo velika.

Kaj je pravzaprav tema vaših doktorskih del?

V. Krošelj: Ukvarjala sem se z alternativno metodo priprave pelet. Gre za precej enostavno metodo, ki predstavlja dobro alternativo klasičnim postopkom. Glede na patentne razmere, ki jih danes spremljamo v svetu, se mi zdi zelo koristno, da se vnaprej seznanimo z možnostmi, kako in na kakšen drugačen način priti do enakega rezultata.

J. Ilaš: V doktoratu sem se ukvarjal z odkrivanjem novih učinkovin za zdravljenje bolezni krvožilja, ki so trenutno v razvitem svetu najpogostejši vzrok smrtnosti. V terapiji se uporabljajo zdravila, kot so acetilsalicilna kislina in varfarin, ki pa imajo veliko stranskih učinkov in hkrati niso tako učinkovita, kot bi želeli. Klinična praksa je pokazala, da je terapija uspešnejša, če hkrati uporabljamo obe učinkovini. Pri doktorski temi sem raziskoval, kako v eni učinkovini združiti terapevtsko delovanje na dve tarči. Gre za nov pristop, v katerem sem uspel pripraviti nove spojine, ki so iz-

kazovale dobro in uravnoteženo delovanje na encim trombin in fibrinogeni receptor. Moje delo je obsegalo računalniško modeliranje oziroma načrtovanje novih učinkovin, kemijsko sintezo teh in potem tudi biološko vrednotenje novih spojin.

Ste to metodo raziskovali sami? Kako pa je z uporabnostjo rezultatov v proizvodnji?

V. Krošelj: Metodo priprave pelet sem razvila s pomočjo mentorja Franca Vrečerja in ostalih sodelavcev. V Krki je sicer še ne uporabljamo, določene zaključke iz moje naloge pa že upoštevajo sodelavci pri razvoju Krkinih zdravil. To me seveda zelo veseli, saj sem doktorsko nalogo delala predvsem zato, da bi pridobljeno znanje lahko implementirala v industrijo ter se ob tem naučila nekaj novega.

J. Ilaš: Doktorat sem opravljal pod mentorstvom Danijela Kikljema. Moje doktorsko delo spada v precej osnovne raziskave, ki preiskujejo, zakaj deluje neka učinkovina na tak način, oziroma kako sintetizirati učinkovino, ki bo imela želeni učinek. Glede na dejstvo, da naše spojine še niso na taki ravni, da bi jih lahko začeli že klinično uporabljati, rezultati niso neposredno uporabni v industriji. Sem pa v času študija za doktorat pridobil ogromno znanja, ki ga je ogromno tudi na Fakulteti za farmacijo, in to znanje je osnova za reševanje težav, s katerimi se ukvarjajo v slovenski farmacevtski industriji. Na fakulteti sodelujemo z industrijo na konkretnih projektih, in to pridobljeno znanje je zelo koristno pri uspešni uresničitvi teh projektov.

Verjetno je za takšno delo potrebno precej znanja. Kje ste pridobivali tako znanje kot tudi izkušnje?

V. Krošelj: Zdaj vidim, kako prav mi pride znanje, ki sem ga pridobila tako med študijem na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo kot tudi v sedmih letih dela v Krki. Tu sem si najprej nabirala izkušnje na področju patentov, nato na tehnologiji in hkratnem doktorskem študiju na Fakulteti za farmacijo, kasneje pa še ob projektne vodenju v Krkinem Razvoju in raziskavah.

J. Ilaš: Znanje in izkušnje sem pridobil vseskozi, in sicer že od gimnazijskih let naprej. Imel sem srečo, da sem bil obkrožen z vrhunskimi pedagogi in znanstveniki. Bolj po naključju kot po kakšnem načrtu sem sodeloval z mnogimi ljudmi. Vsekakor nisem šel po poti, da bi diplomiral, magistriral in doktoriral pri istem profesorju in na isto temo. Med študijem sem opravljal raziskovalno delo pri Slavku Pečarju. Proti koncu študija sem nato eno leto opravljal biološko vrednotenje spojin za Lek. Diplomsko delo sem deloma opravljal na Fakulteti na farmaciji pod mentorstvom Slavka Pečarja, deloma pa na Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität

Bonn pri Christu E. Müllerju na področju spinsko označenih spojin. Doktorat sem opravljal pod mentorstvom Danijela Kikljema, med časom delanja doktorata pa sem tudi 10 mesecev raziskoval na Eötvös Loránd University v Budimpešti pri Ferencu Hudeczu. Tako sem bil vseskozi v stiku z novimi idejami in znanjem. Vsekakor pa lahko povem, da fakulteta v Ljubljani sledi vsem sodobnim trendom in tudi raziskovalno delo je povsem primerljivo s konkurenco v evropskem merilu.

Na Fakulteti za farmacijo ste zaposleni kot asistent. Kaj vse vas navdihuje na tej poti?

J. Ilaš: Na raziskovalni poti me navdihuje predvsem to, da probleme, ki obstajajo, skušam razrešiti. Želim spoznavati še neraziskane stvari. Vsekakor je prisotno tudi notranje zadovoljstvo, ko vidiš svojo novo stvaritev. Je pa tudi pozitivno dejstvo, da sem v dobrem delovnem timu in je delovno vzdušje zelo dobro, kar je nujen pogoj za kakovostno delo.

V Krki ste zaposleni že 7 let, poslovna pot pa vas je pred kratkim zanesla na vzhod. Kje je torej vaše delovno okolje?

V. Krošelj: V Krki sem zaposlena nekaj več kot 7 let. Sicer »krožim« po različnih oddelkih, vendar vse znotraj razvoja in raziskav. Trenutno pa sem v Krkinem predstavništvu v Indiji. Bivam v mestu Bangalore, kjer delam kot vodja projektov s področja razvoja.

To je precejšnja kulturna sprememba pa tudi razdalja. So kakšne bistvene razlike med delom tu v Sloveniji ter Indiji?

V. Krošelj: Delo v Indiji se precej razlikuje od dela v Sloveniji. Klasičnega delavnika ne poznamo, delamo praktično ves dan, je pa res, da je delo včasih manj intenzivno. Komunikacija s partnerji poteka seveda v angleškem jeziku, veliko je tudi službenih potovanj.

Koliko časa ste že v Indiji in s čim se še ukvarjate poleg projektne dela?

V Indiji sem že eno leto, vendar se vsake toliko časa vrnemo v Slovenijo. Poleg dela mi ostane zelo malo prostega časa, kar pa ga je, ga izkoristim za branje, šport, potovanja.

Ste si že vzeli čas za ogled Indije ali celo drugih bližnjih držav?

Eksotične države so zdaj zelo blizu, tako da sem si poleg nekaterih indijskih znamenitosti ogledala Laos, Kambodžo in Maldive. Indija je zelo posebna država, in če jo želiš resnično spoznati, jo moraš doživeti.

Kaj pa prosti čas? Oba se veliko ukvarjata s športom?

V. Krošelj: Že od nekdaj se veliko ukvarjam s športom, najraje s tenisom, kolesar-

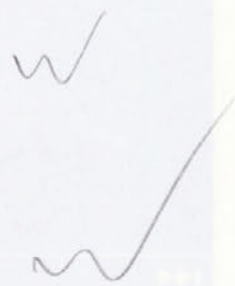
jenjem in tekom. Sedaj, ko sem v Indiji, pa malo manj.

J. Ilaš: V skrbi za svoje zdravje se poskušam čimbolj športno udeleževati. Predvsem kolesarim in hodim v hribe. Letošnje leto mi ne bo uspelo, upam pa, da bom naslednje leto pretekel Ljubljanski maraton, vsaj 21-kilometrsko razdaljo.

Kakšne izzive pa ste si zastavili v prihodnje?

V. Krošelj: Izzivov je vedno dovolj in nobene bojzani ni, da bi mi jih v prihodnje zmanjkalo. V kolikor jih pa bo, si jih bom postavila sama.

J. Ilaš: Delo želim vedno opraviti kakovostno. Trenutno imam veliko idej, ki jih nameravam podrobneje obdelati. Glede na dejstvo, da je v farmacevtski industriji ogromno kapital za delo, ne razmišljam, da bi začel dejansko s kakšno poslovno dejavnostjo. Sem pa še precej mlad, tako da so vse poti pred mano pravzaprav še odprte.

Obrnjena zgodba krize v dolenjski prestolnici

Gregor Macedoni, foto Boštjan Pucelj

O tem, da smo sredi ene najhujših finančnih kriz, ni več dvoma. Ta trenutek že vemo, da bo zapisana v zgodovini drastičnih padcev tečajev na borzah in stečajev velikih finančnih podjetij, vendar še ne moremo objektivno oceniti, kakšne bodo končne posledice. Zaenkrat velika večina odgovornih za nacionalne in globalne finančne politike skuša najti orodja z obnavljanjem zaupanja in zagotavljanjem zadostnih finančnih sredstev, da ne pride do zloma finančnih trgov, kar pa bi dejansko lahko sprožilo »domine« na vseh področjih. Vsi si namreč želimo (upam, da ne utopično), da bo kriza postavila na svoje mesto zgolj prenapihnjene vrednosti borznih vrednosti in počistila s tistim špekulativnim delom finančnega sektorja, ki je zaradi pomanjkanja nadzora v preveliki želji po lahkih zaslužkih (na vrhu piramidnega sistema) tudi glavni povzročitelj krize. V tem primeru bi se realni gospodarski sektor vsaj v glavnini lahko izognil pretresom, ki so sedaj vidni v finančnem sektorju.

Odgovorni za slovenski finančni trg zagotavljajo, da smo najverjetneje, tudi zaradi konzervativnosti pri zadolževanju, bolj varni pred najhujšimi posledicami krize kot nekatere druge države. (Verjetno pa danes v času globalizacije ni več nacionalnega trga, ki ne bi bil bolj ali manj vpet v mednarodne finančne tokove.) Najhuje, kar se lahko zgodi posamezniku, je izguba zaposlitve oz. rednih dohodkov, kar bi se lahko zgodilo, če bo kriza resneje posegla tudi na področje realnega gospodarstva. Govorimo o posamezniku, ki je najel posojilo za investicijo v nepremičnino iz dejanske potrebe in ne špekulativnih nagibov (rast cen na trgu in odplačevanje z najemnino).

Seveda so gospodarski sektorji, ki hitreje občutijo posledice krize. Vpliv na področju gradbeništva in z njim povezanimi panogami je prav gotovo velik. Tako bo tudi Trimo, kot eno večjih podjetij na našem koncu Slovenije, prav gotovo zaznal upad nepremičninskega investiranja. Tudi avtomobilska industrija ima manj povpraševanja in Revoz že krči del zaposlenih. Seveda to izvajajo na fleksi-

bilnem delu zaposlenih, to so predvsem tujci, zaposleni za določen čas. V javnosti se tudi pojavljajo informacije o zmanjševanju zaposlenih v podjetju Adria Mobil, ki zaradi narave svojih izdelkov hitro zazna spremembe v ugodnosti gospodarske klime. Mobilne počitniške enote pač ne predstavljajo osnovne dobrine, potrebne za vsakodnevno življenje. Na srečo pa je področje, kot je farmacija, manj podvrženo finančni krizi oz. tudi Krkina zaveza k rasti poslovanja ne pojenja. Dejstvo je, da je kriza lahko tudi priložnost. Tako je iz nekaterih podjetij, ki se sedaj prebijajo skozi posledice, ki jih prinaša kriza, slišati, da so stečaji in težave konkurentov izziv. V kriznih, turbulentnih časih se marsikatero karte premešajo na novo. In kot je sedaj videti, je glavnina dolenjskega gospodarstva dovolj trdna, da se dobro spopada s krizo.

V nasprotju s splošno veljavnimi pravili, ko javni sektor v časih finančnih kriz pomaga zagotavljati likvidna finančna sredstva in pospeševati investicije, pa smo v zadnjem času soočeni z novicami, da je Mestna občina Novo mesto v tako hudih finančnih težavah, da so zamrznjene vse nove investicije, tudi tiste, ki so že opredeljene v veljavnem proračunu. Res je, da mestna občina nima instrumentov finančne politike, je pa v segmentu malih in srednjih podjetij lahko nekaterim podjetjem pomemben kupec oz. naročnik storitev ter lahko vpliva (vsaj v manjšem delu) na tempo lokalnega gospodarskega razvoja. Glede na podatke, ki so javno dostopni, vzrokov za sedanje finančno poslovanje Mestne občine ne moremo iskati v finančni krizi, saj so se občinske težave začele že pred sedanjo krizo. Bosta pa morda ravno slabo poslovanje mestne občine in hkratna finančna kriza otežila poslovanje kakšnemu malemu ali srednje velikemu dolenjskemu podjetju. Tako imamo v Novem mestu kot običajno na glavo obrnjeno situacijo, ko se gospodarstvo tudi v času krize uspešno sooča s težavami in z novimi izzivi, lokalna skupnost pa je bila v finančnih težavah še pred globalno krizo.

V kriznih, turbulentnih časih se marsikatero karte premešajo na novo. In kot je sedaj videti, je glavnina dolenjskega gospodarstva dovolj trdna, da se dobro spopada s krizo. Mestna občina Novo mesto pa spet malce drugače ...

Damir Skenderović in Uroš Lubej, foto arhiv revije Park

www 22. 09. 2008, 13:36

Županu Muhiču ne more pomagati niti župan Jankovič

Sicer sem prepričan, da bo temu maršidko oporekal, toda vendarle. Malo je kandidatov, ki so na teh parlamentarnih volitvah imeli tako široko, veliko, težko in eminentno podporo. Župana Muhiča so posredno ali neposredno podprli Zveza za Dolenjsko, Socialni demokrati, Radi imamo Novo mesto in podeželje, Lista za razvoj gospodarstva, Lista krajanov občine Straža, Demokratska stranka, nekdanji predsednik republike Milan Kučan, verjetni prihodnji mandatar in predsednik zmagovalnih Socialnih demokratov Borut Pahor in zadnje čase strokovnjak ali bolje, konstruktor volitev in referendumov, ljubljanski župan Zoran Jankovič. Kljub vsej tej silni podpori novomeški župan Alojzij Muhič ni postal poslanec

Če k temu prištejemo še blede, anemično, neangažirano in nemotivirano kampanjo ostalih strank (z izjemo SDS) v Novem mestu, predvsem LDS in Zares, in če k temu prištejemo še vse prednosti, ki jih je Alojzij Muhič imel in dodobra izkoristil kot župan - tu mislim predvsem na njegove množične in medijsko odlično pokrite sprejeme pred volitvami in seveda na stalce z izključno njegovim plakatom pred mestno hišo -, je treba reči, da je rezultat, ki ga je dosegel, slab rezultat. Pa četudi je ta trditve skregana s statističnimi podatki. Je rezultat, ki nam govori, da je era Muhiča in njegove falange mimo. Je rezultat, ki kliče po spremembi. Je rezultat, ki je na polovici Muhičevega županskega mandata jasna nezaupnica volivk in volivcev do nesposobnega, domačijskega in cvičkastega vodenja občine. Po potrebi tudi na račun »višjih ciljev« - v tem primeru zmage Socialnih demokratov na državni ravni.

Muhičev rezultat je hkrati opomin in izziv tudi ostalim strankam v mestu. Predvsem za prihajajoče lokalne volitve. Pokazal je, da so Muhič in ekipa premagljivi. Toda premagljivi so izključno in samo na podlagi strankarskega dela in angažmaja, pa najsi gre za delo in pobude v mestnem svetu, izven mestnega sveta ali volitve.

Predvsem stranke levega trojčka si bodo po teh volitvah morale odgovoriti, kaj za vruga hočejo početi v Novem mestu. Vsaj dve od njih bi morali razmisliti o zamenjavi lokalnega vodstva oziroma predsednika. Predvsem pa si bodo Socialni demokrati morali odgovoriti na vprašanje, kako in na kakšni ravni deluje njihov občinski odbor in če ta pravilno ocenjuje stanje na terenu oziroma pošilja verodostojne odzive s terena. Borut Pahor in njegova stranka se bodo v kratkem morali vprašati, če se jim dolgoročno še vedno splača pečati z županom Alojzijem Muhičem in njegovimi »intelektualci« iz Zveze za Dolenjsko. Z županom Muhičem, ki si je v trenutku, ko je mislil, da bo izvoljen v parlament, v stilu Janeza Janše vnovič dovolil okrcati njemu mrzko revijo. (Damir Skenderović)

Komentarji:

Franc Rozman, 22. september 2008, ob 23:30: »Muhič je zgodovina. Sedem milijonov EUR primanjkljaja v občinski blagajni ne more nadoknaditi niti v 10 letih. Sedaj, ko mu je spodletel poskus pobega pred odgovornostjo, mu ostane samo še eno: prijeti krmilo in poskusiti rešiti barko. A brodolom je neizogiben. Nasledniku bo izročil barko z zlomljenim jamborom (zadolžen proračun) in pokvarjenim krmilom (neorganizirano upravo, ki jo je s pomočjo nesposobnega direktorja uspel popolnoma ohromiti). A nekaterim je tega dovolj. Pripravljajo se novi obrazi, ki jih na plakatih še niste videli in na prihodnjih volitvah boste imeli koga voliti. Do takrat pa: Zdržite, Podgurci!«

Janez Blond, 23. september 2008, ob 8:10: »Muhič ni zgodovina, on je naša kruta realnost! Da se pripravljajo novi obrazi in da bomo imeli kaj voliti na naslednjih volitvah? Hja, vprašanje je, če je ta nov obraz izvoljiv v tem Podgurgu? Je gasilec? Je vinogradnik? Je lovec? Je? Če je, potem ima tu možnosti. Drugače pa lahko pričakujemo kakega novega gasilca ali gasilko iz strumnih vrst ZZD.«

www 21. 09. 2008, 22:26

Presenečenja, ki to niso

Rezultat letošnjih volitev je in ni presenečenje. Preseneča glede na septembrske javnomnenjske ankete, ki so kazale na pozitiven trend SDS, ne preseneča pa na dolgoročni trend, ki se je začel kazati v drugi polovici mandata sedanje vlade, ki je kazal vzpon SD in levice.

Podatki o volilni udeležbi so že skozi volilni dan nakazovali na uspeh levice. V šesti volilni enoti je ta nihala: okraji, kjer sicer prevladuje desnica, beležijo precej nižjo udeležbo kot tisti okraji, kjer dominira levica. Levica je uspela mobilizirati volilno bazo, medtem ko je bila desna baza očitno nekoliko bolj negotova. V nasprotju s tem, kar so trdili medijski analitiki, ni bilo toliko vprašanje, koliko volilcev bo prišlo na volišče, ampak bolj to, kje se bo to zgodilo.

SDS je obdržal rezultat izpred štirih let. Njihov poraz je seveda v tem, da bodo pristali v opoziciji. Glavni razlog tega je v tem, da je predsedniku odhajajoče vlade »uspelo« ustvarjati številna ostra nasprotovanja na različnih ravneh slovenske politike (pa tudi »civilne« sfere), hkrati pa je na neki način uničil svoje politične zaveznike, predvsem NSi in delno SLS. Mobiliziral je levico in paraliziral desnico.

Socialni demokrati so uspeli - kljub zelo umirjenim, za nekatere celo medlim nastopom Pahorja v televizijskih soočenjih - zmagati. Mnogi volilci, ki jih je morda Golobič bolj prepričal, so verjetno delovali pragmatično, iz zagona, da je treba premagati Janšo. Pahorjev dolgi tek v opoziciji je prinesel težko pričakovani rezultat, tvegana igra "na vse ali nič" - na katero je sicer izjemen politični matematik Golobič pristal šele v zadnjih tednih kampanje - obrodila zmago.

Rezultati ostalih levih strank pa tudi stranke DeSUS so v skladu s pričakovanji. LDS ni tako razočaranje, kot se morda zdi. LDS - vsaj tisti, ki je zmagoval v devetdesetih je (vsaj delno) postal Zares. DeSUS je celo skorajda podvojil rezultat izpred štirih let - Erjavec je spreten, duhovit in populističen politik, hkrati pa je njegova

uporniška poslanska skupina dokaj jasno pokazala, da je njihovo srce na levi, ki je bila tokrat pač v vzponu.

In obratna situacija je zmedla bazo SNS. Jelinčič je tokrat storil eno redkih težjih napak v svoji politični karieri. SNS je s svojo »partizansko« retoriko bolj sodil na okope levice. Brezkompromisna podpora desni vladi v zadnjem letu njenega mandata mu prav gotovo ni koristila pri prepričevanju njegovih volilcev. Čudno je bilo slišati večnega kritika "nesposobne slovenske roke pravice", kako denimo zagovarja delovanje notranjega ministra v primeru Patria. LIPA je sicer izpadla iz parlamenta, vendar 1,82 odstotka ni tako malo, ko seštevamo glasove manjših strank - odhod Lipe je Jelinčiču vendarle škodil, čeprav je trdil nasprotno.

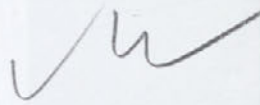
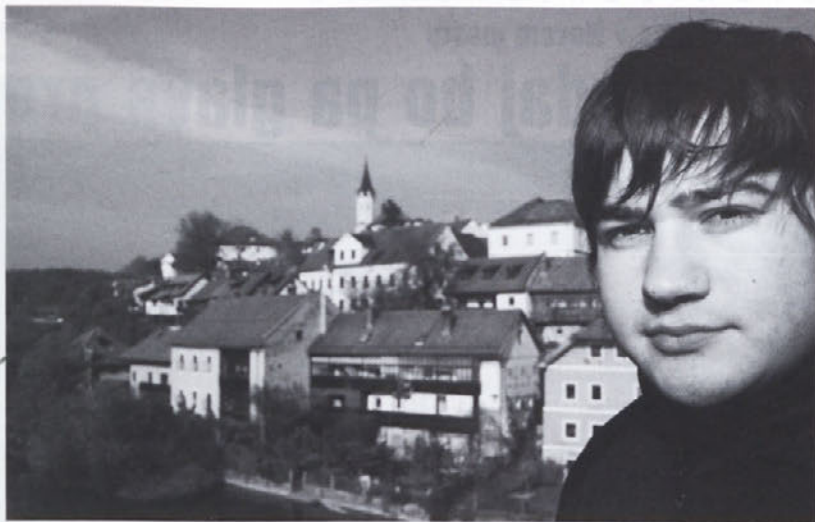
Večina izvoljenih poslancev v naši volilni enoti ni presenečenje. Edina izjema je prav gotovo Silvo Mesojevec (SDS), ki je uspel bistveno popraviti svoj rezultat izpred štirih let. Presenečenje so nizki odstotki SDS v Posavju, ki so zato - razen ministra Vizjaka - ostali pod rezultati SDS v obeh novomeških volilnih okrajih. Kot kaže, bo poslanec Grill zmagal ne le v svojem volilnem okraju (dolenjsko podeželje), ampak bo zmagal tudi v interni bitki kandidatov SDS v šesti volilni enoti. - Rezultati pri tej stranki so sicer v tem trenutku še zelo tesni, tako da obstaja majhna verjetnost sprememb.

Da bo izvoljen Žnidaršič iz liste DeSUS, je bilo nevprijetno, prav tako izvolitev Baroviča (SNS) v Trbovljah. Bolj odprta je bila bitka pri SLS med obema županoma Andrejem Fabjanom in Francijem Bogovičem.

Franci Kek je - tako kot smo napovedovali, suvereno prišel v državni zbor. Muhičeva izvolitev je bila bolj vprašljiva. Njegov rezultat ni slab, saj je ujel in morda za malenkost celo presejal strankino državno povprečje, in to v okraju, ki je bil do sedaj izrazito nenaklonjen Socialnim demokratom. Vendar ga je v znotrajstrankarski tekmi dokaj prepričljivo premagala belokranjska županja Renata Brunskole, ki je uspela - v nasprotju z novomeškim županom - prepričati občane, da je njena izvolitev v državni zbor ključnega pomena za občino in regijo.

Novo mesto oziroma Dolenjska tako dobivata tokrat torej tri poslance (kasneje se je izkazalo, da zgolj dva, op. ur.). S tem

Spletni intervju: Klemen Mihalič, novi predsednik DNSŠ

20. septembra 2008 so člani Društva novomeških študentov izvolili Klemena Mihaliča za novega predsednika društva. Klemen Mihalič je 22-letni Novomeščan in študent Turistice – fakultete za turizem Portorož. Študentom je bolj znan po tem, da je že kot srednješolec aktivno sodeloval v DNSŠ: kot dijak je namreč organiziral dogodke, kot sta Kolektivc in Dnevi adrenalina, kasneje pa se je kalil kot vodja največjih DNSŠ projektov, kot sta Park liga in Cvičkarija. Po Macedoniju, Zajcu, Dvorniku, Ličnu, Kapšu in Blažiču je postal sedmi predsednik organizacije, ki ni zaznamovala samo študentsko, ampak tudi kulturno in družbeno življenje Dolenjske in njene prestolnice.

se popravlja nekakšna krivica iz prejšnjega obdobja, ko poslanca kar ni hotelo biti. Sta pa kar dva od teh poslancev iz bodoče opozicije ... (Uroš Lubej)

Komentarji:

Tadej: 22. september 2008, ob 11:43: Korektno napisano, brez pristranskosti. To za današnje medije sicer ni praksa. Le tako naprej. Novo mesto ima sicer tri poslance. Če bi dobilo še Muhiča, bi vsi štirje ravno odtehtali za enega dobrega.... Še vedno pa bolje kot do sedaj...! Pustimo se presenetit...

Franc Rozman, 23. september 2008, ob 0:16: Tale razmislek je naperjen proti - novinarjem. A preden, me predstavniki sedme sile sesujejo, naj preberejo tole pisanje do konca. Obtožujem vas (novinarji), da v družbi ne vidite bistvenih vprašanj in jih zato tudi ne zastavljate politikom. Posledično pa smo zato tudi volivci brez pravih odgovorov.

In kaj je bistveno vprašanje? Bistveno vprašanje so, dragi moji novinarji - davki. Jih bo več ali manj? V Sloveniji praznujemo dan davčne svobode okoli 20. junija, kar pomeni, da vsi, ki kaj delamo, skoraj polovico zaslužka damo državi. (V tako osovraženi ZDA je ta dan okoli 20. aprila!). Slovenci smo ovce, popolnoma normalno se nam zdi, da nas do golega strizejo. Poglejte svojo bruto plačo. Na svoj TRR dobite manj kot 60%, in ko plačate kilo kruha, si 20% spet vzamen država. Tukaj se začne in konča naša svoboda.

To kar je tvojega (zaslužek), ti vzamejo (v obliki davka), da poplačajo vse lenuhe, postopače, delomrzneže, nesposobneže, prisklednike, simulante, zapečkarje in ostalo golazen, ki jim sistem omogoča, da živi na tuj račun. Ste razumeli, novinarji? Edino res pravo vprašanje za politike, ki se dotika slehernega (ki kaj dela), je: Kdaj bo pod vašo oblastjo dan davčne svobode?

Luka: 23. september, 2008 ob 0:30: @ Franc Rozman - "Dan davčne svobode" je lahko tudi februarja, samo potem ne bo brezplačne osnovne šole, vrtca za drugega otroka, zdravstvenega zavarovanja ... skratka, nisi me prepričal.

S čim ste prepričali novomeške študente, da so vas potrdili kot novega predsednika DNSŠ?

Na Društvu novomeških študentov (DNSŠ) sem aktiven že od svojega 16. leta. V teh letih sem si pridobil ogromno izkušenj na različnih področjih delovanja študentskih organizacij: od začetnega pakiranja napovednikov pa do organizacije Cvičkarije v Novem mestu in vodenja Dolenjske regije (neformalna skupina osmih študentskih klubov v JV regiji). Kljub temu da mi je šele 22 let, se ne bojim prevzeti odgovornosti vodenja take organizacije, kot je DNSŠ. Naprej me žene zaupanje mojega predhodnika in sodelavcev, ki so me predlagali za to mesto.

Razlog za potrditev za predsednika DNSŠ najverjetneje tiči tudi v tem, da mi je delo na društvu postalo že skoraj način življenja in z veseljem poprimem za vsako delo, ki za društvo pomeni dodano vrednost, predvsem pa sem dober v postavljanju prioritet.

Kako vidite DNSŠ v prihodnjem letu in kako v naslednjih letih? Kakšen je vaš program? Kakšne bodo prve poteze?

DNSŠ bo tudi v prihodnjih letih zvesto sledil svojemu poslanstvu - zastopati interese novomeških študentov, se zavzemati za njihovo uresničitev in skrbeti za izboljšanje kakovosti študentskega življenja. Na društvu to dosegamo na različne načine. Prvi način je, da skozi projekte DNSŠ ponudimo študentom in dijakom kakovostne in hkrati zabavne vsebine. Moja želja je, da bi v prihodnjih letih še izboljšali kakovost obstoječih projektov ter razširili naše delovanje predvsem na področju izobraževanja in informiranja mladih. Drugi način doseganja našega poslanstva je, da skozi naše zavode bogatimo ponudbo kulturnih in turističnih programov v Novem mestu, s čimer posredno vplivamo tudi na kakovost obštudijskega življenja študentov. Prepričan sem, da tudi cela Skupina DNSŠ še ni rekla zadnje besede in lahko v naslednjih letih pričakujemo še nove pridobitve za celo Novo mesto. Moja prioriteta za

naslednja leta je večje približevanje društva novomeškim študentom in dijakom. Glavna težava pri odnosu med našimi člani in društvom je ta, da člani premalo izkoriščajo ugodnosti, ki jim nudi društvo. DNSŠ še zdaleč ni samo Cvičkarija.

Kako ocenjujete delo dosedanjega predsednika Luka Blažiča? Kje ga vidite v prihodnje?

Luka je v zadnjih štirih letih popeljal DNSŠ za nekaj stopnic navzgor. Število naših članov se je v tem času podvojilo, dobili smo nekaj novih projektov, pri čemer se je kakovost že utečenih projektov še povečala, pojavljanje v medijih se je občutno povečalo, vpliv v Zvezi študentskih klubov Slovenije se je povečal ... Poleg tega pa je v ekipo društva v tem času prišlo veliko novih ljudi, ki so z svežimi idejami in drugačnimi pogledi prispevali še dodaten plus k delovanju DNSŠ. Vsi ti presežki so se zgodili kljub skoraj polovičnemu zmanjšanju sredstev iz naslova študentskih del. To so res zavirljivi dosežki, ki jih bo težko preseči. V prihodnje si želim, da bo Luka ostal v Skupini DNSŠ. V taki organizaciji se namreč vedno najdejo novi izzivi, ki potrebujejo sposobne ljudi in mislim, da bo Luka tudi v nadaljnje nepogrešljiv člen Skupine DNSŠ.

Ali ste zadovoljni s sodelovanjem z Mestno občino Novo mesto? Kaj vas pri tem moti, s čim ste zadovoljni?

V zadnjih desetih letih lahko opazimo veliko spremembo pri odnosu Mestne občine Novo mesto do DNSŠ in cele Skupine DNSŠ. Verjetno so nas prepoznali kot pomembnega sogovornika in partnerja predvsem na področju kulture in turizma. Skupina DNSŠ je tudi velik ambasador Novega mesta v Sloveniji ter tudi na tujem. Mislim, da so to na občini opazili in z veseljem ugotavljam, da je sodelovanje vsako leto boljše. Letošnje zmanjšanje sredstev pa jemljem kot eksces. Seveda nobena stvar ni idealna in bi si na nekaterih področjih želel kakšne spremembe ter morda več dialoga.

Kaj pričakujete od nove slovenske vlade?

Od nove slovenske vlade pričakujem to kot od vsake doslej. Najprej si želim, da bi končno kakšna vlada ugotovila, da smo lahko študenti dobri sogovorniki in partnerji pri skupnih projektih. Želim si več dialoga in posluha za študentske težave in težave mladih nasploh. Prepričan sem, da če se lahko z nekom odkrito pogovarjaš, da boš slej kot prej našel rešitev za vsako težavo.

DNSŠ je ustanovil kar nekaj zavodov, LokalPatriot, Gogo, Študentski servis, sedaj še Hostel Situla. Kaj pričakujete od svojih zavodov v prihodnjih letih? Ali nameravate ustanoviti še kakšnega?

Od naših zavodov pričakujem predvsem to kot od društva - da bodo sledili svojemu poslanstvu in smernicam razvoja. Pričakujem, da bodo v naslednjih letih prevzeli še večjo vlogo pri oblikovanju regionalne in nacionalne politike na področju kulture in turizma. Zaenkrat vsi trije zavodi delujejo odlično in dobro opravljajo svoje delo. Vendar se bo verjetno skupaj z novimi izzivi pojavila tudi potreba po ustanavljanju novih zavodov. Infotočka DNSŠ vsako leto raste in širi svoje delovanje. Če bo prerasla okvir društvenega delovanja, bo verjetno potreba po drugačni strukturni obliki.

Katere večje projekte pripravljate v letošnjem študijskem letu?

V letošnjem letu bo kot vsako leto do sedaj naš največji projekt Festival Cvičkarija. Tudi letos bomo organiziral Infoteden, Kolektivc, pohod Grem domov v Novo mesto, ParkLigo ... Vsi projekti iz lanskega leta bodo ostali, vendar upam, da se bo opazila predvsem njihova vsebinska rast. Naj za konec opozorim še na naš najaktualnejši projekt MIŠ - Meseci izobraževanja in športa, ki poteka od začetka oktobra in bo trajal do sredine januarja. (Uroš Lubej, foto Boštjan Pucelj)

Smrtna kazen v Novem mestu

»Glej, zdaj bo pa glava proč!«

Mitja Sadek, foto Boštjan Pucelj

Do trenutka, ko sta najprej izobrazena javnost in potem tudi preprosto ljudstvo spoznala, da višina kazni sploh nima bistvenega vpliva na rast kriminalitete in da je smisel kaznovanja v prevzgoji in ne v maščevanju, je moralo preteči še mnogo let.

Na gavgah danes – na tem predelu Marofa so se izvajale javne usmrtnitve vse do leta 1809, po koncu francoske okupacije pa so jih prestavili na desno stran ceste, ki pelje čez Marof.

12. julija leta 1865 je dolenski človek spet in tokrat dokončno dokazal, kako visoko ceni javne prireditve. Tistega svežega poletnega jutra se je na novomeškem Marofu zbralo impresivnih pet tisoč parov radovednih oči in to v času, ko Novo mesto ni štelo dvaindvajset tisoč, ampak pičlih dva tisoč duš – približno tako, kot če bi se danes na Marofu zbralo več kot petdeset tisoč ljudi. Res je, tistega poletnega jutra točno ob 7.00 se niso začele recitacije iz Prešerna. Ta nepregledna, a hkrati nenavadno umirjena in urejena truma si je prišla ogledat brezplačni krvavi spektakel, za katerega se je kasneje izkazalo, da je trajal vsega osem minut.

V časopisu¹ je tistega dne pisalo: »Danes so obesili pri nas tri naenkrat. Dve ženski sta namreč na sv. Matija dan lanskega leta ubili kmeta Franceta Lokarja, ki ju je sam sin njegov Anton Lokar najel, da mu ubijeta očeta!

Ubili sta ga s 3 funte in 13 lotov težko sekiro v njegovem hramu v Novi Gori ponoči, ko je spal.« Kot navajajo Novice, sta »obe lajdri«, 37-letna Mica Grafutova, ki je bila Antonova »dekla in priležulja«, in dve leti starejša Urša Staretova izvedli grozljiv naklepni umor z namenom, da se vsi skupaj polastijo gospodarjevega premoženja. »Ko prideta v hram očetov, je djala Mica, da sta prišli iskat sina njegovega Antona, kterege ves dan ni domu. Oče ju povabi, da bi zavolj slabega vremena prenočili pri njem, in ju s krompirjem in vinom gosti. Ob 10. uri zvečer gredo počivat. Čez eno uro, ko je oče že trdno zaspal, vstaneta obe. Urša poprime sekiro, ktero ji Mica poda in ž njo močno vdari spijočega očeta v zatilnik. Potem prime tudi Mica sekiro in ga vdari ž njo dvakrat po glavi. Ko se oče potem ni več gnil, umorjenemu žepe preiskavata in iz njih 62 kr. vzameta, putrih z dvema bokaloma

napolnita in si prilastita še svinine v neki culi. Ko sta od znotraj vrata zapahnila, sta skozi okno šli iz hiše.« Storišce so kmalu prijeli in novomeško sodišče je vse tri obsodilo na smrt. Medtem ko sta zločinki svoje dejanje pred sodiščem priznali takoj, se je Anton glasno čudil, da bodo obesili tudi njega, saj naj ne bi ničesar storil. Toda zaman. Ko je prišel dan eksekucije, sta »hudodelki pogumno stopili h kolu, prvi je Urša rabelj življenje končal, druga je bila Mica. Obe je moral omamljen Lokar gledati, kako jima je rabeljnova roka vrat zavila in potem je tudi on na vislicah prejel plačilo, da je dal svojega očeta umoriti. V osmih minutah je bilo vse končano. 'Prav se jim je zgodilo!' - je bila zadnja beseda vseh pričujočih.«

Opisana eksekucija treh hudodelcev je omembe vredna iz več razlogov. Vsekakor je bila to zadnja javna usmrtnitev v Novem mestu, kajti le tri leta kasneje so bile javne usmrtnitve v državi prepovedane in so se lahko odtlej izvajale le za zidovi sodišč in jetnišnic. Že omenjeno število ljudi, ki je krepko presehalo število vseh prebivalcev Novega mesta, priča o izrednem zanimanju za tovrstne dogodke med preprostim ljudstvom. Čeravno izredno morbidni dogodek so nekateri bolj podjetni posamezniki skušali tudi unovčiti. Tako se nam je ohranila risba s prizorom treh obešenec, ki so jo – očitno po načelu denar ne smrdi – prodajali kot neke vrste spominek. Ta neljubi, a sila odmevni dogodek pa je pustil pečat celo v ljudskem pesništvu. Ljudski godec Ivan Rupnik je namreč sestavil pravi epilij, sestavljen iz 35 kitic, ki s poudarjeno moralno noto opisuje vso tragiko tega zločina in usmrtnitve.²

Predelu Marofa, kjer so se tradicionalno izvajale javne justifikacije, so Novomeščani rekli Na gavgah. To pomenljivo poimenovanje (*nem. Galgen – vislice*) je bilo po besedah Janka Jarca med ljudmi v uporabi še v prvi polovici 20. stoletja.³ Najverjetneje so bile »gavge« prav na vrhu hriba, na levi strani današnje poti čez Marof, če gledamo iz središča. V tej domnevi nas potrjuje tudi Ivan Vrhovec, ki morišče določi zelo natančno: »Spomin na to, da je bilo morišče kdaj na vrhu kapiteljskega hriba na levi strani ceste, je še ohranjen v ljudski govorici, ki imenuje ozko dolinico ob Krki ravno pod kapiteljskim hribom: pod Gavgami.«⁴

Slabe pol stoletja kasneje, v letih 1899 in 1900, pa se je na novomeškem okrajnem sodišču odvijal še en proces, proces procesov, ki je vsaj za nekaj časa povsem predramil speče provincialno mestece: znamenita sodba Romu Simonu Heldu, »nevarnemu zvitežu, ki bojda ni imel navadnih podplatov, ampak spodaj kosmato kožo, da se sled ne pozna in nič ne sliši.« *Corpus delicti* je bil kmet Martin Novljan, ki naj bi ga Held skupaj s svojim bratom Kasparjem in še eno Rominjjo z nožem umoril v nekem občestnem ravsu v bližini vasi Krka na Dolenjskem. Takoj po umoru so se žandarji podali v mrzlično iskanje osumljencev. Nesrečno trojico so kmalu našli, a prijeto so uspeli le Helda, ostalima dvema je uspelo pobegniti. Helda niso obdolžili le umora, ampak cele vrste drugih prestopkov, med drugim tudi postopaštva, beračenja, nedovoljene nošnje orožja, kopice vlomov in tatvin, nasilja, izsiljevanja ter upiranja aretaciji. Skratka, lepa bera naglavnih grehov. Toda Held je na procesu presenetljivo zanikal vse obtožbe in trmasto trdil, da sploh nikoli ni bil na Dolenjskem. Potem ko so ga porotniki enotno obsodili na smrt z obešanjem, je bil prisiljen ubrati drugačno taktiko. Z naknadnim priznanjem, da je bil pri umoru zraven, a da je bil zaradi popolne pijanosti neprišteven, mu je uspelo celo doseči, da je bila izvedba smrtno kazni odložena in celoten proces obnovljen. Toda revež je tokrat zabredel še globlje v težave, saj so na dan prihajale nove in nove neprijetne zgodbe. Tako je bilo na vnovičnem sojenju izpostavljeno, da naj bi nekemu Janezu Fincu v Malih Šicah zagrozil kar z mesarico, ki naj bi jo potegnil

Risba treh obešencev iz leta 1865, ki so jo prodajali kot spominek. (Dolenjski muzej Novo mesto)

Sodba.

V Imenu Njegovega Veličanstva Cesarja!

C. kr. porotna sodnija v Rudolfovem je na obtožbo z dne 25. septembra 1899, katero je vložilo c. kr. državno pravdnništvo v Rudolfovem zoper Simona Helda, ker se je vsled njegove prošnje gledé hudodelstva umora dovolila obnova zoper njega zaradi hudodelstev umora, javne posilnosti, tatvine in drugih deliktov z njegovo obsodbo na smrtno kazen dne 10. marca 1899 končanega kazenskega postopanja, po dne 21. novembra 1899 dognani razpravi na podlagi porotniškega izreka spoznala za pravo:

Simon Held, rojen dne 24. oktobra 1873 v Mitterwinkel-u na Koroškem, samski cigan brez stalnega bivališča, radi hudodelstva javne posilnosti in različnih prestopkov že kaznjen ter s pravomočno razaodbo c. kr. porotne sodnije v Rudolfovem z dne 10. marca 1899 hudodelstva javne posilnosti po §§ 81, 98/b in 99 kaz. zak., hudodelstva težke telesne poškodbe po §§ 152, 155/a in b) k. z., hudodelstva deloma dovršene, deloma poskušene tatvine po §§ 171, 173, 174 I, 174 II b in d in § 8 k. z. ter prestopkov po §§ 1 in 2 zak. z dne 24. maja 1885, št. 89 drž. zak. in po § 36 ces. pat. z dne 24. oktobra 1852, št. 223 drž. zak. krivim spoznan — je kriv:

hudodelstva prostega umora po §§ 134 in 135, št. 4 k. z., storjenega s tem, da je dne 9. januarja 1899 na cesti mej Krko in Prestrano Martina Novljan-a v namenu ga usmrtiti v sporazumljenju in dogovoru z drugim tovarišem večkrat s špičastim nožem vbodel ter mu z jednim suncem prerezal na levi strani vratu vratno žilo dovodnico, vsled česar je Martin Novljan umrl;

hudodelstva javne posilnosti po §§ 99 k. z. storjenega s tem, da je istega dne spravil Janeza Finca v Malih Šicah v strah in nepokoj s tem, da je potegnil žatlaho izpod rekelca ter grozeč mu ž njo, dejal: „Glej, zdaj bo pa glava proč!“

hudodelstva deloma dovršene, deloma poskušene tatvine po §§ 171, 174 I in 174 II b in 8 k. z., storjene istega dne v Velikih Šicah na kvar Francetu Rogelj;

prestopka zoper telesno varnost po § 431 k. z., storjenega istega dne v Brezji na kvar Adamičevega hlapca Primoža — ter se z ozirom na §§ 34 in 35 k. z. obsodi po § 136 I. odst. k. z. na smrt na vešalih.

Razložba dejanj.

Obojeni Simon Held je delomrzen cigan prekanjenega in silovitega značaja. Zaradi vlačigarstva bil je že mnogokrat kaznovan. Leta 1897 napadel je na cesti blizu Gorenjevasi pri Kranji nekega voznika in mu nastavil velik nož na prsi v namenu, da izžuga od njega, da mu izroči pas.

Sodba iz leta 1900, na podlagi katere je Simon Held končan na vislicah. (Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota za Dolenjsko in Belo krajino)

izpod suknjiča, in rekel: »Glej, zdaj bo pa glava proč!« Čeprav je tokrat krivdo za umor zvalil na brata Kasparja, je bil spet spoznan za krivega. Za ogled usmrtitve je vladalo tako veliko zanimanje, da mnogi niso prišli do vstopnic. Obesili so ga 3. marca 1900 ob pol osmih zjutraj na dvorišču okrožnega sodišča. Sodni zdravnik je ugotovil, da je smrt nastopila 12 minut po zadrgnjenju zanke okrog njegovega vratu.⁵

Zgodba o Heldu pa ni le zgodba o morilcu, ampak tudi zgodba o Romu. Vzporedno sodnemu procesu na sodišču je namreč izven sodne dvorane potekal še proces prenašanja krivde s Helda na vso romsko populacijo. Heldov zločin je postal pripraven dokaz, da so vsi Romi takšni kot on, se pravi morilci, nasilneži, potepuhi in brezdelneži. V zadnjih letih 19. stoletja so se novomeške oblasti veliko pritoževale nad Romi, ki naj bi postajali čedalje nasilnejši. Zato lahko Heldov konec razumemo tudi kot eksemplarično kazen, ki naj služi ostalim Romom kot zgled, kaj bi jih utegnilo doleteti, če se ne »poboljšajo«. Maja leta 1899, torej v prvem letu procesa, se je novomeško okrajno glavarstvo zaradi vse pogostejših tatvin in vlomov odločilo za ostrejšo ukrepe proti Romom. Odredilo je, da je treba po nekaterih vaseh postavljati vaške straže, Rome, ki niso iz tiste občine, kjer so se zadrževali, izgnati in tiste z ušmi ostriči popolnoma na kratko. Časopisi so bili v tistih dneh polni neverjetnih zgodb, kot je npr. tista o neslišnih kosmatih podplatih ali naslednja iz Dolenjskih novic, ki so bile Romom izrazito nenaklonjene: »Pred nekaj dnevi so ujeli in zaprli na Hrvaškem dva cigana in ciganko, od katerih je en cigan utekel. Preiskali so stranišče, ktereja je ciganka rabila, in našli so zlat prstan, uro, novo obleko, več robcev in žakelj, v katerem se je nahajalo dvoje glav pet tednov in petnajst tednov starih otrok. Tu bodo zopet grozne hudobije na dan prišle.«⁶

Usmrtitev trojke leta 1865 in Simona Helda 1900 sta samo dva najbolj znana primera smrtnih kazni v Novem mestu predprejšnjega stoletja. Sicer je bilo od leta 1820 v Novem mestu na smrt z obešanjem obsojenih osem ljudi, poleg omenjenih štirih še leta 1820 neki kmet iz Mačkovca zaradi uboja, konec tridesetih let neki finančni stražnik, leta 1859 nekdo iz Drganjih sel zaradi umora in leta 1898 Matija Režek⁷. Zaradi velikega zanimanja tako za javne kot za »skrite« justifikacije ter na podlagi poročil v časopisih lahko zatrdimo, da je bila v predstavah ljudi vseh slojev smrtna kazen popolnoma samoumevni ukrep za kaznovanje najhujših zločinov. Do trenutka, ko sta najprej izobražena javnost in potem tudi preprosto ljudstvo spoznala, da višina kazni sploh nima bistvenega vpliva na rast kriminalitete in da je smisel kaznovanja v prevzgoji in ne v maščevanju, je moralo preteči še mnogo let. Šele leta 1989 je bilo na Slovenskem dokončno ukinjeno svetopisemsko talionsko načelo »oko za oko, zob za zob«, ki je najdlje preživelo ravno v primerih najhujših zločinov.

Opombe:

¹ Novice, 19. 7. 1865.

² Pesem si lahko preberete v članku K. Bačerja, Pesem o obešanju v Novem mestu, Dolenjski list, 1988, št. 51, str. 31.

³ J. Jarc, Zadnje obešenje na Marofu, Dolenjski list, 1963, št. 38, str. 7.

⁴ I. Vrhovc, Zgodovina Novega mesta, 1891, str. 16.

⁵ A. Studen, Rabljev zamah, 2004, str. 201-227.

⁶ Ibidem.

⁷ Dolenjske novice, 15. 3. 1900.

Arne Hodalič

Salineras de Maras: visokogorske soline

Visoko v perujskih andskih hribih na višini 3200 m, oddaljenih mogoče le uro in pol vožnje z avtom iz zgodovinskega Cusca, je skromen izvir, ki je temeljito spremenil kulturno podobo pokrajine. Potoček je namreč nasičen z natrijevim kloridom, torej s soljo, ki je v teh krajih neskončno oddaljenih od morja od nekdaj dragocena. Okoliški prebivalci so jo strgali s skoraj neopaznih bregov že v predinkovskih časih, Španci pa so potok pred približno 500 leti speljali v bazene, razporedene po strmem pobočju.

Soline Salineras de Maras so organizirane v zadrugo. Približno 3600 bazenov (število se zadnjih 25 let povečuje) je v rokah 700 do 800 družin, ki od aprila do oktobra – včasih tudi novembra – žanjejo sol. Sto šestdeset do dvesto ton na leto jo pridelajo. Večinoma so to okoliški kmetje, z malo zemlje in nekaj glav živine. Največji lastnik ima 36 bazenov, večinoma jih sicer imajo od 4 do 7. Dvajset do 30 vreč soli da bazen na leto. Bazene kupujejo ali prodajajo prek zadruga in stanejo od 100 do 200 solov (približno 25 do 50 evrov). Delo je največkrat peklensko. Medtem ko pripravljajo bazen za žetev, člani družine (otroci začnejo delati pri 6, 7 letih) večinoma bosí stojijo v ledeni vodi, na njih pa pripeka neusmiljeno višinsko sonce. Nabrano sol sortirajo v tri razrede, in jo potem v 55 kg težkih vrečah znosijo v skladišča na vrhu solin po strmih stezicah, ki se vijejo med bazeni. Sol najboljše kakovosti mora biti snežno bela; za 55 kg dobijo 8 solov (2 evra). Sol morajo prodati zadrugi.

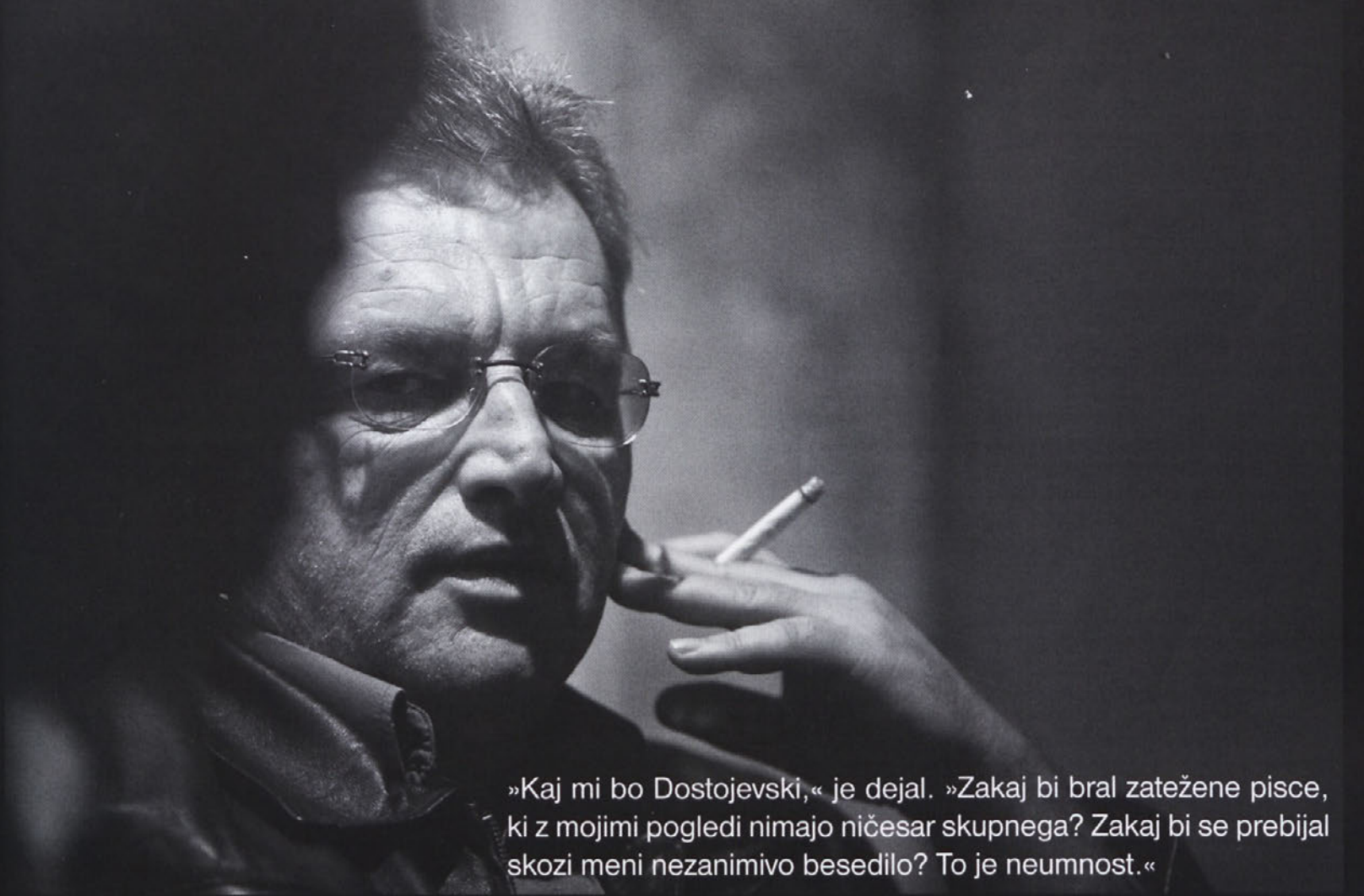
Trikrat na leto upravitelji zadruga med družine razdelijo dobiček: tik pred praznikom Marijinega vnebovzeta je vsaka družina dobila približno 100 solov (25 evrov). In ker je 15. avgust čas, ko prihaja v hiše tudi denar po spravi poljskih pridelkov, je praznovanje več kot živahno. Na planoti približno uro hoda od solin je Tiobamba, kjer sredi ničesar stoji cerkev, ki jo odprejo zgolj enkrat na leto, da se poklonijo Marijinemu spominu. Za cerkvenim obzidjem se 5 dni – podnevi in ponoči – na veliko trguje, pije, je, praznovanje spremljajo kuharska, pevška, plesna tekmovanja, ocenjevanje živali in celo bikoborbe. Od težko prigarane denarja v solinah in na zemlji le redkim družinam ostane kakšen sol.

tekst: Meta Krese

Portret: Zilhad Ključanin

Rasto Božič, foto Boštjan Pucelj

»Kaj mi bo Dostojevski,« je dejal. »Zakaj bi bral zatežene pisce, ki z mojimi pogledi nimajo ničesar skupnega? Zakaj bi se prebijal skozi meni nezanimivo besedilo? To je neumnost.«

Bosanski književnik, pisatelj, pesnik, dramatik, esejist in scenarist Zilhad Ključanin se je leta 1960 rodil v Trnovi pri Sankem Mostu. Je doktor literarne zgodovine in predavatelj na fakultetah v Zenici in Tuzli, a kot je povedal med zadnjim obiskom in predstavitvijo njegove nove knjige za novomeško Gogo, zbirke kratkih zgodb v prevodu Barice Smole, Sarajevska Hagada in druge zgodbe, namerava fakultetno predavanje obesiti na klin in se novič podati v samostojne pisateljske vode.

Ključanin je ugleden avtor, njegova dela so bila doslej prevedena v enajst jezikov, v slovenščino le dve, pred sedmimi leti je Damijan Šinigoj prevedel njegov zahtevni roman Pričevalec, v izvirniku Šehid, nedavno pa je izšla njegova prej omenjena zbirka kratkih zgodb. Ključaninov Šehid velja za enega najbolj pretresljivih romanov o vojni v Bosni in Hercegovini, kjer so ga izdali v več oblikah, tudi kot slikanico. Kot dramo so ga uprizorili v gledališču, izšel je tudi v turškem, francoskem in arabskem jeziku. Poleg Šehida je Ključanin napisal več kot dvajset knjig poezije in proze, uredil številne knjige in dve antologiji pesništva v Bosni in Hercegovini, trenutno pa na njegovo pobudo v sodelovanju z Gogo nastaja Antologija sodobne kratke bosanske proze, ki bo v Sloveniji izšla izmenično s prevodom tovrstne slovenske antologije v Bosni. Je dobitnik številnih nagrad za književnost, nagrajen je bil tudi za uredniško in založniško delo.

Ključanin živi v Sarajevu, kar lahko zapišemo le pogojno. Vse bolj ga mika življenje na deželi, kjer je kot mestni otrok šele kot moški v klimaksu, kot se je izrazil, začel spoznavati naravo. Tako sedaj pretežno prebiva na podeželju, kjer se navdušuje nad vermicami in šojami, njihova

družba in družba prijateljev, ki ga tam obiskujejo, pa se mu zdi prijetnejša od družbe po njegovi sodbi dolgočasnih študentov književnosti.

Zilhad Ključanin je predvsem delu predan pisec. Kot je pojasnil med pogovorom z Barico Smole v atriju Knjižarne Goga, ga polno zaposluje le pisanje, vse ostalo je zanj obrobne pomena. Novo izdane knjige se sicer razveselijo, a le za hip. Dajal je občutek, da zanj brez pisanja ni življenja, ob tem pa je nakazal tudi za književnega teoretika bogokleten pogled na literaturo. »Kaj mi bo Dostojevski,« je dejal. »Zakaj bi bral zatežene pisce, ki z mojimi pogledi nimajo ničesar skupnega? Zakaj bi se prebijal skozi meni nezanimivo besedilo? To je neumnost,« je poudaril. Po letih neumnosti, ki jih je sam počel, se je po lastnih besedah zavedel, da se lahko ukvarja le s stvarmi, ki ga resnično pritegnejo. To je povedal z zanj in za njegovo domovino pregovornim plastičnim humorjem, humorjem, ki ga je zaznati skozi njegove še tako črne zgodbe. Kot je dejal, so se med vojno v Bosni smejali veliko več, kot se smejejo danes. Smeh je bil tudi njihov beg pred resničnostjo. Takoj ko se je pojavila prva barikada, je že padel dovtip, kar v deželi, kjer avtoriteta velja za smuljivo in hitro minljivo, ni po njegovi sodbi nič nenavadnega. Bosna je bila vedno dežela humorja s posebnimi potezami, po vojni pa se je tam pojavilo, tako Ključanin, presenetljivo veliko kakovostnih piscev, ki pa bodo širše ostali neznani. Ključanin namreč sodi, da so majhni narodi v sodobnem svetu postali žrtve kulturnega in z njim književnega imperializma, znašli pa so se tudi izven svetovnih literarnih tokov, kar je po njegovem posledica globalizacije. Tako veliki narodi ropajo iz svetovne zakladnice, v zamenjavo

pa pošiljajo lastne kulturne dobrine ali še raje zmazke. Kot primer je navedel svetovno knjižno lestvico, na kateri Gabrielu Garcii Marquezu sledi neka koza, ki v knjigah objavlja izkušnje masturbacij. »Pa, če bi vsaj masturbirala. Pa ni. Še to si je izmislila,« je dodal v smehu.

Zilhad Ključanin je nenavaden avtor, ki z izvorno pisateljsko tehniko, s številnimi za literaturo neznanimimi dodatki, poudarki, grafičnimi znaki, črtami, številkami in podobnim prevajalce spravlja v obup. »Če se mi zazdi, v besedilo postavim debelo črno piko. Bralec se bo gotovo ob njej ustavil, kaj bo razbral iz znamenja, pa je domena njegove domišljije. Jaz sem jo pač tam postavil, ker se mi je tako zdelo,« je razložil. A kljub samosvoji tehniki je njegovo pisanje, kar povprečni bralec ugotovi že ob branju njegovih slovenskih prevodov, polno življenja. Ključanin je bosanski kronist. Vsa beda, nesreča in preprostost, ki jih je zaznati skozi njegove opise, vse diha ujeto v nekakšen življenjski krog, kjer se humor in šala zdita kot odrešilna pogleda. Ključanin življenja ne olupšava, njegov prikaz je slika dejanska stanja, njegovo zanimanje pa je usmerjeno k nenavadnim likom in njihovim nevsakdanjim zgodbam. Skozi njihove zgodbe in poglede na svet se sčasoma pokaže podoba izmučene, a še zdaleč ne obupane dežele. Beremo zgodbe o veliki kulturi in ljudeh, o njenih sopotnikih, ustvarjalcih in v primeru znamenite sarajevske Hagade, srednjeveške rabinske zbirke molitev in pesmi, ki jih Judje recitirajo ob pashi, prazniku spomina na odhod iz Egipta, tudi o zavesti bosanskih velikih in malih ljudi, da je treba kulturo ohraniti. »Kaj pa je Bosna,« se je vprašal Ključanin, »kot to, kar je na njej. Če tega ni in če ostane le prazno ozemlje, se zanj ne da boriti.«

Dan D, pred klubsko turnejo in izidom nove plošče

Maja Regina, foto Boštjan Pucelj

Močnejši kot kadar koli?

Novomeška zasedba Dan D je to poletje pospešeno pripravljala snemanje nove plošče, ki jo njihovi simpatizerji že nestrno pričakujejo. Plošča naj bi bila, po trditvah članov skupine, »zunaj« konec naslednjega meseca, v nasprotnem primeru pa marca naslednje leto. Naslova albuma še nočejo izdati, so pa prepričani, da je to najbolje, kar so kadar koli naredili, a kljub temu končno sodbo prepuščajo ljudem. 24. in 25. oktobra so v APT pripravili premierno »uprizoritev«, kjer je publika že lahko prisluhnila tudi nekaterim novim skladbam. Sledila bo klubska turneja po Sloveniji in izid plošče.

To poletje ste se malo umaknili, saj ste pripravljali nov album? Kakšni so prvi vtisi po zaključku?

Malo smo že zdelani in komaj čakamo, da začnemo nastopati. Pravzaprav smo se umaknili že januarja in skoraj celih devet mesecev preživeli v prostoru za vaje, v novomeškem RSL, v Praprečah pri Borutu Antončiču, kjer smo dali skozi ure in ure muziciranja pa tudi klepetov in trdih debat v gostilnah. Plošča seveda mora biti vrhunška, saj smo vanjo vložili vse, kar imamo! Poleg praktično neomejenega časa smo si privoščili tudi dva producenta, našega Žareta Paka ter Fabia Trentinija, ki je produciral že velika imena, kot so npr. Guano Apes, H-Blocxx itd. Fazo »miksiranja« smo ločili od snemanja, ki jo za nas opravlja

Arne Neurandt, ki pa je prvo polovico že opravil v RSL, drugi del pa ravno zaključuje v Nemčiji v Hannoveru. Prva polovica materiala zveni fantastično, za pokušino pa se bo na radiih kmalu začela rotacija prve skladbe z naslovom Jutranja.

Ste tik pred izidom nove plošče – kdaj bo plošča prišla v javnost?

Ah, naši načrti nimajo nobene zveze z realnostjo, saj smo že večkrat prekoračili vse zastavljene roke in smo raje nehali načrtovati. Samo bog ve, ali bodo v prihodnosti plošče sploh še obstajale, in nikoli ne veš, kdaj boš naredil prav zadnjo, zato smo si postavili en sam rok – ko bomo sami z njo zadovoljni. Kaže, da smo do te točke končno prispeli, samo še nekaj

podrobnosti izpilimo in v kratkem bo vse nared. Predvidoma se bo to zgodilo konec novembra, če ne, pa naslednje leto marca.

V čem se bo glasba razlikovala od prejšnje? Lahko pričakujemo nove uspešnice?

Ne sprašujete pravih. Nam vsem se to zdi najbolje, kar smo kadar koli naredili. In, ja, zdi se nam drugače, hkrati pa popolnoma jasno, da je to Dan D. Morda bi jo najlaže označili za dozorelo, po drugi strani si pa ne upamo soditi v imenu drugih – album bo kmalu zunaj in bo prepuščen presoji ljudi.

Ali bodo na plošči tudi kakšni glasbeni gostje?

Mnogi so nas prepričevali, da bi nadaljevali s sodelovanji, ki smo jih bili deležni v preteklosti. A smo v času zorenja skladb ugotovili, da s tem res nima smisla pretiravati, in smo izbrali ter število sodelujočih omejili na minimum, ki ga je zahteval material oz. posamezna skladba. Naj pa ime na do izida ostanejo majhna skrivnost.

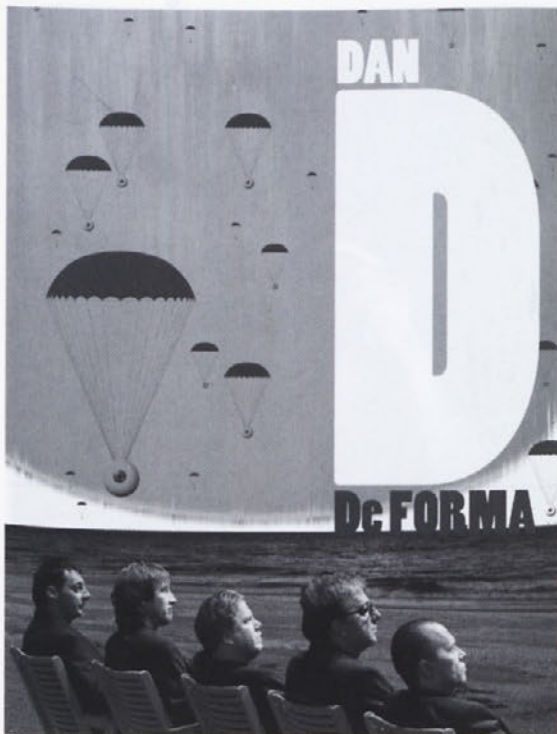
Nekaj posebnega bo tudi vaša premierni uprizoritev v APT? Kakšno presenečenje pripravljate? Sodelovali ste pri Bergerjevi predstavi XX. stoletje, za začetek turneje ste izbrali APT. Zakaj

sploh to sodelovanje? Se imate tudi vi za nekakšno »novomeško pomlad«?

Mi, pomladniki? Tako daleč si ne bi upal ... Toda hvala za kompliment, ampak se mi zdi, da smo prestari, da bi bili kakršna koli pomlad, preneumni pa, da bi se zavedali, da smo to mogoče kdaj bili. Globoko pa spoštujemo Matjaža Bergerja in vse sodelujoče pri APT. Seveda se nam zdi, da je delovanje take ustanove v Novem mestu izjemna reč; le kje se še lahko pohvalijo s podobnim čudežem? Naša vloga pri tem je relativno majhna in omejena na posamezna sodelovanja, v primeru premierne predstavitve novega albuma pa nikakor ne želimo pretiravati pa tudi ne moremo in ne želimo pobegniti iz lastne kože. V APT je skoncentriran močan kreativni potencial, ki bi ga pri prvih dveh koncertih radi izkoristili kot podporo našemu izrazu. Sodelovanja z drugimi kreativci se vedno veselimo, Berger pa je seveda velik izziv za kogar koli. Do sodelovanja z APT pa je prišlo tudi iz čisto umetniških pobud in potrebe, da se ta dva imperija združita pod Kapitljem v dobri volji.

Vaša popularnost je s prejšnjim albumom Katere barve je tvoj dan? Izjemno narasla. Čemu pripisujete njen uspeh?

Obstaja nekaj razlogov, ki se jih da zelo jasno orisati. Najprej, dolga leta smo uživali izredno podporo novomeške in do-

Dan D bodo svojo klubsko turnejo po Sloveniji odpeljali od novomeškega APT do KUD France Prešeren in Roxlyja (vse oktobra v Ljubljani), KUD Plesni forum v Celju (oktober), novembra pa se bodo podali v Mostovno v Novi Gorici, Klub Zakon v Vrhniki, Kompleks v Ravnah na Koroškem, se nato vrnili v Orto v Ljubljani ter MIKK v Murski Soboti. Plakat Studio Pašteta, v fotomontaži je uporabljena fotografija Boštjana Pucija.

PREMIERNI KONCERT
V ANTON PODBEVŠEK TEATRU
24. in 25. 10. 2008, 20.00

Zasedba Dan D: Tomislav Jovanović - Tokac, Dušan Obradinović - Obra, Marko Turk - Tučo, Boštjan Grubar - Bošti in Nikola Sekulović.

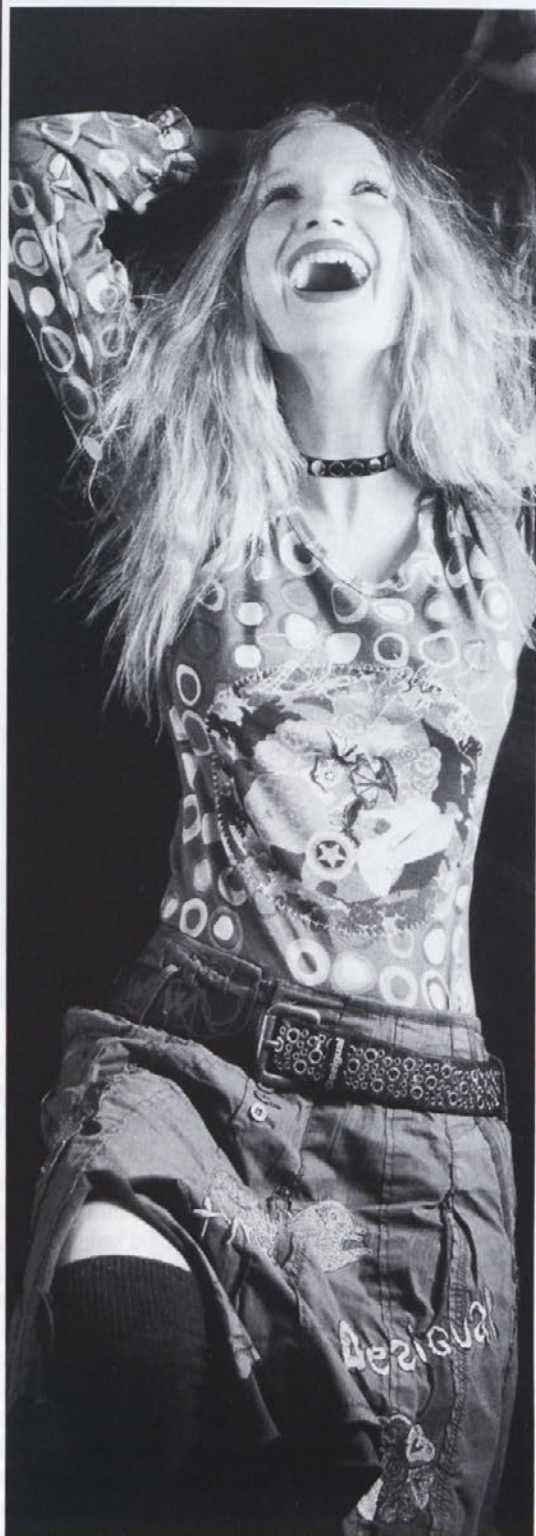
lenjske publike, ki v slovenskih razmerah dolgo časa ni bila vidna. V neki točki je ta eksplodirala in se razlila po celi državi, podobno, kot se danes po svetu razliva ekonomska kriza. Ljudje so potem tudi drugod prepoznali, da naša glasba razgalja globoko in iskreno emocijo, kar pa ni enostavno ne za nas ne za publiko. Če temu dodaš pripravljenost, da zelo dolgo časa zelo trdo delaš, slej ko prej ljudje to začnejo ceniti. V naši glasbi in delovanju ni veliko akcije, specialnih efektov, ni vse na prvo žogo. Če si le pripravljen žrtvovati nekaj časa za bolj pozorno poslušanje, pa je kot pri starih filmih: ko zapustiš kino, čustvenega in pozorno narejenega filma ne pozabiš tako hitro. Hamburger je vedno dober, a nikoli ne bo presegel maminoga kosila, saj se v njem skriva bistveno več kot samo skupek sestavin in čas za pravo.

Prejšnja plošča se je prijemala počasi, saj je šele leto po njenem izidu doživela svoj pravi vrhunec. Mislite, da bo z novo enako?

Saj je fino, če uspeh dosežeš takoj. Mi smo pa le preživeli več padcev kot vzponov in v tem duhu pričakovanja to dajemo na stranski tir. Tujci, ki so pri albumu sodelovali neobremenjeni s slovenskimi zgodbami o uspehu, so prav vsi svoj prispevek sami podaljšali in razširili brez dodatnih finančnih zahtevkov, saj so prepoznali, da gre pri tej glasbi za nekaj posebnega, za nekaj, kar ne srečajo vsak dan v standardni pop produkciji. Zato so sami želeli biti del tega. Če ti tako pristopijo profesionalci, ki jim niso tuja imena, kot so Rammstein, Nena, Guano Apes, Subway to Sally itd., potem je to že dober znak.

SILVER

Novi trg 1

s.Oliver®

Pepe Jeans
LONDON

Dezigual®

BLUE
JEANS
GAS

Teenybopper

Natalija Mikec, foto Jaka Šuln

Šov biznis se enostavno reciklira in plemeniti ob glasbeni naivnosti mladih poslušalk z milozvočnimi lajnastimi pesmicami brez kritične note.

V pričujočem prispevku ni toliko pomembno vprašanje odsotnosti deklet v fantovski subkulturi kot komplementarni načini, s katerimi se najstnice družijo med seboj, in to na način, ki je priučen in izbran v dekliskih tehnikah. Najstniška - teenybopperska - kultura, denimo, ki temelji na nenehnem prilivu mladih pop zvezd, je vzniknila v dekliski kulturi v 50. letih prejšnjega stoletja. Od fantovske se ločuje po svojem komercialnem izvoru, tj. iz bistva pop-glasbenega biznisa, katerega vpliv se širi prek revij, radia in televizije.

Najstniške pop zvezde nudijo svojim oboževalkam družbeno ekskluzivne konotacije in priložnosti. Bolj ko te čedne in polne obljub mladeniče in mladenke resni mediji ne marajo ali celo prezirajo, raje jih imajo te 11- do 13-letnice. Zato je teenybopperka že od vsega začetka bila in je tarča velikih poslov in naložb.

Prevladujoč okus, ki je razviden iz popularnosti zvezd, kot so denimo *Rebelde*, izraža nekakšen kulturni konzervativizem. Dekleta je kot potrošnice lahko zadostiti, zadovoljne so z najpreprostejšo, najmanj agresivno, najmanj uporniško in najbolj razširjeno obliko pop kulture. Res je, da je to precej poenostavljen način interpretiranja nečesa, kar je mnogo manj pasivna (in celo posmehovana) oblika oboževanja. V tej najstniški subkulturi se opravlja mnogo več procesov kot zgolj občudovanje posterjev iz najstniških revij, kar potrjujejo naslednja sociološka dejstva.

1. Najstnice imajo bistveno manj svobode kot njihovi bratje. Ker so na ulici mnogo bolj izpostavljene pred verbalnimi in tudi fizičnimi napadi, so starši precej bolj pokroviteljski do svojih hčera kot do sinov (ki se morajo nenazadnje slej ko prej naučiti braniti in postaviti zase kot moški). Teenybopperska kultura je zato inkorporirana v šolski čas ali prosti čas doma. Za oboževalko RBD so

'zahteve' zgolj občasni odhodi na koncerte, katerih večina se konča zgodaj, da gredo oboževalke lahko relativno varno domov.

2. Manj je tudi omejitev za 'članstvo' v tej prevladujoči in komercialni subkulturi, saj ne vsebuje strogih pravil in ne zahteva posebnih obveznosti, da je nekdo 'kul'. Niti ne zahteva mnogo denarja. Zunanji imidž je poceni, stroški za revije so vključeni v tedensko žepnino, njihovi CD-ji ali njihove piratske kopije so po znosni ceni oziroma zastoj in koncertni nastopi dovolj poredkoma, da so zanimivi.

3. Pripadnost pop skupini terja malo tveganj v primerjavi s fanti v neposredni bližini. Spolna izkušnja je nekaj, kar hoče večina deklet preložit na določeno prihodnost. Domišljijiski fantje iz popa ne postavljajo takšnih zahtev; radi imajo svoje oboževalke, ne da bi zahtevali kar koli v povračilo. Posterji, ki krasijo zidove sob teh deklet, na katerih sta pogosto močno poudarjena moškost in seksapil, vabijo k dolgotrajnemu gledanju. Te slike nudijo eno redkih priložnosti zrenja v moške, kar ni dovoljeno v vsakdanjem življenju.

4. Fantazije deklet o teh 'junakih' so podobne navadnemu sanjarjenju. Vsebujejo močan spolni element in so tudi sredstvo za izogibanje od zahtev dela ali šole in drugih vidikov izkušenj, ki so lahko dolgočasne in nenačajene.

5. Dekleta, ki se imajo za pripadnice teh subkultur, so dejansko *aktivne*, čeprav jih podobna ikonografija s tradicionalno in stereotipno podobo deklet kaže kot pasivne, medtem ko naj bi bili njihovi idoli aktivni. Predvsem so to *potrošnice* glasbe. Če je naslednja plošča ali CD dolgočasna ali preprosto slaba, je prihodnost zvezdnika negotova. Prav tako, če estradniki ne namenjajo zadostne pozornosti svojim oboževalkam, kaj rado izgubijo svoje

mesto na glasbenih lestvicah in je njihova popularnost vprašljiva.

Zadnje in morda najbolj pomembno pa je, da teenybopperska kultura nudi dekletom priložnost, da se določajo in ločijo kot drugačne od obeh - mlajših in starejših generacij. Nič več niso majhne deklice, čeprav tudi še niso povsem odrasle najstnice. Da ne bo pomote - s tem ni nič narobe, ravno nasprotno. "Tako pač piškotek hrustlja," bi rekli Angleži oziroma - tako pač je. Ironija je zgolj v tem, da so mamice teh najstnic norele za (večinoma) boybandi, kot so bili denimo *Caught in the Act*, *The Back Street Boys*, *Take That* itd. Šov biznis se pač enostavno reciklira in plemeniti ob glasbeni naivnosti mladih poslušalk s ponudbo milozvočnih lajnastih pesmic brez kritične note.

Multipraktik

Priloga Kastelec

Katja Martinčič, foto Jaka Šuln

Včasih so poznali dve vrsti ljudi. Majhne in nesposobne za težja dela - otroke - in pa velike, močne in uporabne - odrasle. Po nešteti letih industrializacije, kapitalizma in liberalizacije se je v modernem svetu razvila še tretja, nova vrsta ljudi. Prehodna oblika, kokon osebno neizoblikovane materije, nastala kot posledica družbenega velenja in napredka in permisivne starševske vzgoje.

Ta transclovek ima na voljo ne samo čas in prostor, temveč tudi nešteto možnosti, ki morejo in morajo biti izkoriščene, udeležene do zadnje trohice. Ker so dani pogoji ugodni, se pričakuje od vsakogar, da bo pognal močne korenine in črpal iz podtaknjenih virov. Zunanja prisila hoče, da se razvijemo po pravilih, hkrati pa daje takšen obseg izbir, da sproti mendra pod sabo moralo in zdravo pamet. Iz njenega pepela pa vstaja vse prej kot feniks, kvečjemu kak oguljen jastreb.

Če ti pri dvajsetih mentalni razvoj še vedno dela težave in če ti pri tridesetih še vedno mama maže kruh in pere gate, si začasno devianten ali morda samo še vedno čakaš na priložnost. Nič hudega, saj si vendar uspešen v šoli/na faksu in sodeluješ v vseh krožkih, v prostem času pa se intelektualno udeležuješ, hodiš na literarne večere in delaš glinene kipce. Za vikend te zanese in se zapiješ s kolegi, ampak starši vejo, da si pod pritiskom, zato ti mama v soboto skuha kurjo župco in oče raje sam pokosi trato. Poješ kakšen vitamin, prehransko dopolnilo, spiješ 7 kav na dan in si. Si, kakor te izrečejo.

Podarjena sekvenca časa za odkrivanje tiste prave poti se tako lahko razvleče v večno puberteto. Doba, v kateri se moraš transformirati do te mere, da si sposoben nekoč vstopiti v svet velikih in uspešnih, se včasih sploh noče končati. Razlogov je milijone. Morda nekateri želijo biti samo navadni ljudje, delavci od sedmih do treh in starši

od treh do sedmih, brez pritiska lažnega individualizma in opevane drugačnosti. Drugačnosti, ki nam jo rinejo pod nos, kot bi hoteli reči, pripravite za sabo svoje bruhanje, če ne, ste homofobi in vse ostale grozne besede.

Za prestop na tisto višjo raven, ki jo dandanes dosežejo samo še izbranci, je poseben recept. Spretnost v krmarjenju med skritimi čermi in izogibanju truplom padlih, da se ne navzameš vonja po trohobi. Sposobnost, da se po glavah konkurence povzpneš nadnjo. Treba se je znati pravilno vesti.

Kot bi izsušili močvirje, smo oželi odnose na tisti minimalno potrebni stik, ki lajša bivanje in ga prekinemo v trenutku, ko nam človek postane nekoristen.

In kdor ima občutek, da je priljubljen v širši množici, živi v zmoti. Očitno je samo eden tistih, ki so tako vseplošno uporabni in vedno pri roki. Kot multipraktik iz top shopa. Če nima nobene druge napake, ima pa vsaj serijsko.

Kaj je potemtakem smisel vse te brezglave norije za najboljšim in največ, kaj je tukaj res vredno? Kar želimo, sploh več ne šteje, gre samo še za to, kaj je prav po merilih sveta, svet pa je umerjen na storilnost in velikost trezorja. Mesarsko klanje za vodilna mesta, korupcija že pri vpisu na fakultete ..., vse to stvarjem jemlje čar in vrednost resničnih sposobnosti blede. Če nimaš zaledja in če v sebi ne skrivaš oportunističnega grebatorja, se lahko posloviš že na začetku, pa če si še tako dober in lep. Vse, od izbire trgovine, v katero greš po kruh dalje, je politika.

Kaj pa mi, ki ne znamo mendrati pod sabo?

▶▶
Za vikend te zanese in se zapiješ s kolegi, ampak starši vejo, da si pod pritiskom, zato ti mama v soboto skuha kurjo župco in oče raje sam pokosi trato. Poješ kakšen vitamin, prehransko dopolnilo, spiješ 7 kav na dan in si. Si, kakor te izrečejo.

»Slovenski dokumentarni film potrebuje večji poudarek.«

Petintridesetletni Novomeščan Primož Kastelic je najprej nameraval postati kemik, nato je študiral ekonomijo, po dveh letih študija je zmagala nenehna želja po ustvarjanju. Vleklo ga je k filmu, rezultat tega je postala kletna videoteka

V vrtincu, iztočnica poti, ki ga je pripeljala do Studia Vrtinec, katerega direktor in producent je.

V produkciji tega novomeškega studia je v desetletju nastala vrsta dokumentarnih, predstavitev, izobraževalnih, igranih in dokumentarno-igranih filmov: Ko potrkaja vojna, Josip Broz Tito, Trdinov ravs, Železna pot, Vivat Kozina, Veter se požvižga, portret slikarja Bogdana Borčiča itd. ter najnovejši podvig, film o znameniti kameno-dobni piščalke Dan prve piščalke, ki ga s scenarijem Jadranom Sterletom in režiserjem Tugom Štiglicem te dni končuje.

Kaj je delo producenta?

Režiser je oče filma, producent je njegova mati. Mati mora za film poskrbeti po finančni in organizacijski plati, da lahko režiser film uresniči. Med režiserjem in producentom mora delovati neka povezovalna sila, producent bdi nad porabo sredstev in skrbi, da film pripeljemo do konca.

Kako si prišel v stik s tovrstno dejavnostjo?

Začel sem kot povprečen fotograf, potem sem odprl kletno izposojevalnico filmov s kakšnimi tisoč naslovi. Ugotovil sem, da so moje stranke posegale pretežno po pogrošnih filmih, filmov, ki so bili meni všeč, pa ni iskal nihče. To ni bilo zame, čeprav je bila zadeva v prodajnem smislu uspešna. V začetku devetdesetih let sem videoteko zaprl in se lotil snemanja s kamero. Pravzaprav sem snemati začel v vojski, kjer so bili z mojimi posnetki za-

dovoljni. Potem sem začel sodelovati s Kanalom A, prva večja oddaja, pri kateri sem sodeloval, je bila najstniška glasbena oddaja Atlantis. Producent je bil Tomaž Borsan, jaz sem bil izvršni producent. Teh oddaj se je nabralo kar nekaj, potem je televizijska postaja prišla pod ameriško okrilje. Ker takrat nismo imeli kakšnih posebnih produkcijskih zmogljivosti, z družino pa smo se ravno selili v novo stanovanje, smo v prostornem stanovanju z nekaj izposojene opreme uredili manjši studio. Ameriškega direktorja je naše delo prepričalo in prišli smo do posla. Zaslужek smo vložili v novo opremo, montirali pa smo v najetem kozolcu. Vsa zgodba se je iz kleti selila v kozolec, da bi kasneje prišla v sodobno opremljene prostore. Prednost našega dela je, da se večinoma dela opravi na terenu, ostalo ob dobri tehniki zahteva manj prostora. Sredi devetdesetih sem s Studiem Vrtinec postal samostojni podjetnik.

S kom si še sodeloval?

Veliko naših filmov je nastalo v koprodukciji s Televizijo Slovenija, tam sem bil tudi pri več dokumentarnih filmih direktor fotografije. Prvi popolnoma moj film je bil leta 1996 posnet v umobolnici Hrastovec, kasneje sem posnel več filmskih portretov raznih umetnikov. Omenil bi tudi dokumentarni film Ko potrkaja vojna, ki smo ga leta 2002 posneli v naši produkciji, televizija pa ga je odkupila. Posneli smo ga po romanu Neizstreljeni naboj Damijana Šinigoja. Omenjeni film je spodbudil naše želje, z njim smo si ustvarili odskočno desko za celovečerni igrani film, ki ga nameravamo po tem romanu uresničiti leta 2010 oziroma 2011. Škoda bi bilo, da bi tako dober scenarij ostal v predalu.

Sodeloval si tudi s Filipom Robarjem Dorinom?

Šlo je za filme Trdinov ravs, Ave čavora in Vivat Kozina, letos sem z njim posnel celovečerni film o stoletnih odnosih med Italijo in Slovenijo Veter se požvižga.

Trenutno si zaposlen s filmom Dan prve piščalke.

Film bo narejen do konca oktobra, prva premiera bo konec novembra v ljubljanskem Cankarjevem domu, po-

sebna uprizoritev bo tudi v Novem mestu in po vseh večjih slovenskih mestih. Všeč mi je, da s filmom zgodba o domnevni prvi piščalke na svetu prihaja vnovič v ospredje slovenske javnosti.

Skupaj z ustvarjalci filma ste dregnili v vroče gnezdo mnenj o pomenu te arheološke najdbe, spodbudili ste novo razpravo. Kaj meniš, ima v času prodanosti in pritlehnih ameriških filmov dokumentarec še kaj poslanstva? Če sklepamo po slovenski televiziji, komaj živi?

S tem mnenjem se popolnoma strinjam. Čutim pa, da prihaja neki novi val. Prihajajo mlajši avtorji, polni zamisli, zato menim, da bo slovenski dokumentarni film doživel nov vzpon. Stara garda snemalcev igranih filmov mu ni naklonjena, saj se imajo le sami za prave filmarje, vsi ostali pa smo za njih navadni obrtniki in nekakšno podzemlje. V Sloveniji bi morali dokumentarnemu filmu dati večji poudarek. Imamo ogromno tem in zgodb, ki so vredne filmske uresničitve, pa jih ne izkoristimo. Upam, da se bo takšno stanje z novim naraščanjem premaknilo na bolje.

Dan prve piščalke je dokumentarno-igrani film?

Igrano-dokumentarni film. Pretežno je igran, dokumentarni so le vložki z znanstveno razlago in izjavami vpletenih raziskovalcev. Na slovenski ravni gre za nov pristop, ki smo se ga lotili po zgledu National Geographica. Njegovi zasnovi je podobna približno enournina dolžina filma, podobni so zgodba, razplet in vložki, zato upamo tudi na prodor v tujino.

Bi ga nekoliko opisal?

Gledalce zagotovo bolj pritegne kombinacija znanstvene razlage in poljudnosti. Zadevo bi težko izvedli samo v igrani obliki. Za ljudi, ki so živeli tako dolgo nazaj, predvidevamo, da še niso govorili v današnjem smislu. Če bi gledalec pol ure opazoval to njihovo sporazumevanje, bi ga verjetno dolgočasilo. Zato bomo z vmesnimi vložki gledalca seznanili z načinom prehranjevanja, z življenjskimi navadami tedanjih ljudi, s kulturo, z orodjem in orožjem, z rastlinstvom, živalstvom in podobno. Po tej plati bo film bistveno bolj zanimiv.

Gre za preprosto zgodbo o naključnem odkritju?

Po scenariju Jadrana Sterleta je nekoč deček našel votlo navrtano kost. Ko je iz nje skušal izpihati umazanijo in posesati ostanke mozga, je nehote ustvaril zvok, kar je pripeljalo do prvega preprostega glasbila. V začetku smo mislili film posvetiti otrokom, vendar je kasneje postal film za širše občinstvo, tudi najstarejše. Za film je precej zanimanja, v časopisju je bilo o njem zapisanih več člankov. Film vzbuja zanimanje strokovnjakov in navadnih gledalcev. Zaradi filma me kličejo ljudje z različnih koncev Slovenije. Ustvaril je neko klimo. Čutiti je, da ga ljudje podpirajo in da si želijo več takih izdelkov.

Z njim imate tudi mednarodne načrte?

Vsekakor imamo v načrtu tudi mednarodno televizijsko distribucijo, film bo na evropskem trgu, kasneje bo izšel tudi kot DVD. Za tak film bo zagotovo zanimanje, več bo jasno po objavi njegovega »trailer« napovednika. V tujini je konkurenca na tem področju izredno močna, v Sloveniji pa je praktično ni. V Evropi je sicer težko prodreti, a ko enkrat uspeš, si tam. Preboj je sedaj naš glavni motiv.

Igrano-dokumentarni filmi so na svetovnem trgu smernica. Se ti ne zdi, da živi Slovenija v nekem lastnem utopičnem filmskem svetu in mimo svetovnih dogajanj?

S tem bi se delno strinjal. Kot sem že rekel, prihaja novi val in prepričan sem v njegov uspeh. Mlajši avtorji povzemajo določene smernice in prvine evropskega filma. Opažam, da prav po socialni plati, na trenutke se približujejo skandinavskemu filmu. Slovenci znamo socialo zelo dobro ovekovečiti in pokazati, absolutno pa se smešimo z raznimi kriminalnimi zgodbami.

Imamo ogromno tem in zgodb, ki so vredne filmske uresničitve, pa jih ne izkoristimo.

Upam, da se bo takšno stanje z novim naraščanjem premaknilo na bolje.

Od kod prihaja ta novi val? Jaz kot laik menim, da slovenski film z igralci dvomljive kakovosti, s sedanjimi profesorji in z bejavimi komiki težko preseže stanje?

Nova generacija ni več vezana zgolj na ljubljansko Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo. Meje so odprte in veliko mladih filmarjev študira v tujini. S kamero lahko pokukajo komu v dušo tudi tam. Porajajo se nove in sveže ideje, ki se z njimi vračajo v domovino. Pozna se vpliv tujine in tamkajšnje ustvarjalnosti. Sodelovanje je prineslo rezultate, v prihodnje pa bo tega še več. Z njimi bo prišel tudi drugačen pogled na filmski poklic, da filmarji ne bodo veljali več za skupek nekkih pijancev. Sedaj javnost to srenjo ocenjuje na podlagi vrste predsodkov in vnaprej ustvarjenih mnenj. Ni res, da so režiserji le pijanci, scenaristi lenuhi, snemalec pa je lahko vsakdo. Za dobrega snemalca moraš biti izredno ustvarjalen, ne gre tudi brez prirojene nadarjenosti.

V Novem mestu redko kdo ve za Studio Vrtnec?

Jaz se ne promoviram, kar je mogoče moja slabost. Predstavljam se le z izdelki, ti so bili več ali manj vsi objavljeni na nacionalni televiziji, na filmskih festivalih in v kino dvoranah. Menim, da te ljudje najbolj spoznajo prek dela. Ko bom imel določene reference, bo priznanje prišlo samo od sebe. Lahko, da se motim, nisem pa častihlepen.

Sodeluješ z več podjetji, ki terjajo zgolj kakovost.

Z Renaultom sodelujem že krepkih 12 let. Začeli smo z raznimi presnemavanji, kar je preraslo v produkcijo, za Renault pa smo naredili že kar nekaj uspešnih filmov. Posle smo sklenili tudi z družbo Renault Nissan Francija ter Renault Nissan za Slovenijo, Hrvaško in Srbijo.

Dela je dovolj?

Prejšnja leta ga je bilo več, sedaj se v avtomobilski industriji pozna nazadovanje. Denar, zaslužen na avtomobilskih projektih, sem prejšnja leta vlagal v kulturne. Kulturni projekti ne prinašajo finančnega uspeha, redkokdaj se pokrijejo. V večini primerov so potrebni zalaganja kapitala. Po drugi strani je s kulturnimi filmi prišel ugled, kar je tudi kapital. Za kateri koli film mi ni žal vložene časa ali denarja, ker se ta v skupnem seštevku vrača. Ti filmi so moja fakulteta.

Napovedal si film po Šinigojevem romanu, kaj pa ostali načrti?

Ta film bo zelo velik zalogaj. V vseh pogledih bo veliko stal in bo tudi izredno zahteven, zato pri tem tako imenovanem osamosvojitvenem filmu računamo na pomoč in dobro voljo Slovenske vojske. Tak film Slovenija zagotovo potrebuje, saj menim, da še nimamo filma, ki bi kakovostno, objektivno in s ščepcem humorja prikazal ta občutljivi čas. Med načrti so zagotovo preboj na evropski trg ter filmi o Novem mestu in njegovih trenutnih dosežkih. Mesto ima ustvarjalni potencial in tega je treba zabeležiti, to pa lahko storimo skupaj. Marsikakšen talent je skrit v dolenskih ljudeh, sam poizkušam te ljudi odkriti in jih potegniti v vrtnec ustvarjalne produkcije.

LokalPatriot

Po drugi strani se mi že nekaj časa dozdeva, da se je zadeva ustavila. Dosegla je določeno raven, v trenutku, ko bi morala to stanje preseči, pa se je začela rušiti sama vase.

Stare gospodinje so imele navado reči, da hišo in ljudi, ki bivaljo v njej, spoznaš po snagi stranišča. Bili bi krivični, če bi delovanje novomeškega kluba LokalPatriot skušali soditi le po stranišču, katerega vse slabšo podobo smo pod zastekljeno občinsko stavbo imeli skozi zadnja leta njegovega delovanja čast spremljati. Raje bomo skušali oceniti LokalPatriotovo vlogo, in sicer kot vlogo zavoda in lokala, ki se bo z začasno selitvijo v prostore picerije na Glavnem trgu po osmih letih delovanja na Novem trgu znašel pred prelomnico.

Pravzaprav sta se klub in zavod pred prelomnico znašla, ko sta z amaterske ravni delovanja prešla na poklicno, pa tega verjetno ni nihče opazil. Ta je menda postala potrebna za vse številnejše podvige, zaradi mednarodnih povezovanj, zahtevnosti projektov in podobno, a v skladu s tem je prinesla tudi vse slabosti redno zaposlenih, njihovo manjšo zagnanost in slabo voljo nekdanj navdušenih prostovoljcev. Ti so posledično kopneli, zaposleni pa so morali opravljati več dela, kar je na koncu pripeljalo do današnjega stanja, ko kakovost izvedbe projekta ni več odločilna, temveč raje sledi vodilu: Glavno, da se dogaja.

Da ne bo pomote! Sem na strani LokalPatriota, in ker poznam stanje mestnega duha in tovrstne ponudbe pred LokalPatriotovim nastankom, njegovo delovanje podpiram (tudi z dohodninskimi odstotki). Menim, da je v Novo mesto prinesel vrsto sprememb na bolje, dal je izhodišča za danes številne, če ne cvetoče, pa vsaj obetajoče projekte. Njegovi sodelavci so si zadali visoke cilje in jih kar nekaj dobro uresničili. Po drugi strani se mi že nekaj časa dozdeva, da se je zadeva ustavila. Dosegla je določeno raven, v trenutku, ko bi morala to stanje preseči, pa se je začela rušiti sama vase.

Bi radi dokaze? Po moji sodbi so to za silo skrpani poletni festivalčki, Jazzinty abonma, delavnica Jazzinty in klubski glasbeni spored. Nikomur ne želim očitati, da zadeva ne deluje in ne daje določenih rezultatov. To že, ampak vse skupaj ne prinese presežka. Vse stoji na mestu. Vse se vrti okoli istih ljudi, vsi pa vemo, kaj se zgodi, če stojiš na mestu. Zadeva zvedeni, uveljavljajo se mnenja, da je postala nezanimiva in posledično pade zanimanje. Je kdo od vpletenih mogoče zaznal vzorec? Sam sem ga v našem mestu večkrat in večkrat sem opazoval propadanje projekta, ki bi lahko cvetel.

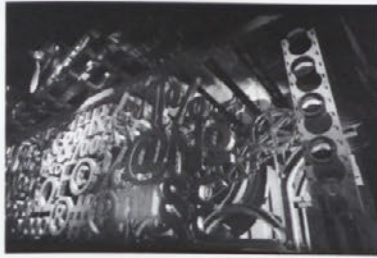
Se je kdo v LokalPatriotu vprašal, zakaj so njihove prireditve slabše obiskane? Zakaj je med obiskovalci vse manj študentarje? Zakaj obiskovalce, vsaj zahtevnejše, motijo večne nerazumne zamude. Se je kdo kdaj zamislil nad slabim zvokom ali glasbeno plažo, ki jo v klubu pogosto predvajajo? Nad kakovostjo raznih disco večerov z Abbo pa Boney M in podobnim smetjem. Gospodje in gospodične, to, kar vrtite, je nevedno ušes in mladih, zvedavih ter bojda odprtoglavih ljudi!

Pogosto sem slišal odgovore, da se to pač vrti. Figo! Ravno v tem lokalnem imate možnost vzgajati občinstvo in ponujati kakovostno glasbo, pa tega ne znate, nočete ali pa se vam ne izplača. Druga taka zamujena priložnost so koncerti. Namesto da bi se pred, med in po koncertu vrtila izbrana glasba v približnem sozvočju z nastopom, je pretežno slišati vse drugo ter eno in isto. In odgovor programskega vodje: »Sam ne zmorem vsega.« In smo pri zgoraj omenjenem sindromu.

Je kdo pomislil, da je delavnica Jazzinty izvrstna priložnost, ob kateri bi lahko odzvanjalo vse mesto, pa se zadeva leta odvija mimo mestnih tokov. Saj vem, ni dovolj denarja, ampak da bi na Glavnem trgu postavili odrček pa nanj nekaj jazzistov, lahko ob vodnjaku, ki bi z igranjem vabili in opozarjali, bi se pa mogoče dalo. Pa nisem zato tukaj, da bi nekomu solil pamet. Rad bi le, da bi v našem mestu enkrat nekaj dobrega obstalo. Da ne bomo govorili o nekakšnih pomladih, ki so poniknile neznanu kam!

Naj povzamem. LokalPatriot danes ni, kar je bil pred nekaj leti. Namreč stičišče novomeških naraščajev ter kot tak osišče mestnega pop-kulturnega delovanja in snovanja. Kot ve povedati marsikakšen nekdanji zvesti obiskovalec, je postal najstniško shajališče in prostor spominov. Teh imamo v Novem mestu nič koliko, od Narodnega doma naprej. Rad bi verjel v besede, zapisane v sodobni birokratsko-kulturni latovščini, ki so jih ob selitvi novinarjem sporočili iz kluba. Kot sem prevedel, so zapisali, da v Novem mestu in širše ne moremo mimo dejstva, da je zavodu LokalPatriot v osmih letih uspelo vzpostaviti okolje, ki povezuje, uresničuje in podaja sodobne umetniške rešitve, obseg njegove dejavnosti pa je presegal načrte in predstavlja LokalPatriot kot sodobno evropsko kulturno središče.

Da je bil LokalPatriot lokalno središče, se strinjam, lepo bi bilo, ko bi postal tudi evropsko. Predvsem bi želel v njem vnovič srečevati zadovoljne obraze različnih starosti, s kulturo in z zabavo kot stično točko. Prelomnica je čas za premislek in LokalPatriot ga potrebuje. Z njim bo prej postal to, kar Novo mesto resnično potrebuje, in takrat bo spet moj klub. Naj mu tudi ob skorajšnji desetletnici voščim vse najboljše.

Robert Šimrak: Wireframe
Galerija Božidar Jakac, Kostanjevica
19. september – 30. oktober

Katarzyna Myćka
KC Janeza Trdine
8. oktober

Levi terorizem
Anton Podbevšek Teater
9. oktober

Sven Lindquist
terra nullius
Razstava po-izbranih umov

Sven Lindquist:
Terra Nullius
Založba Sanje 2008

Drzno in prepričljivo.

V nekdanji samostanski cerkvi Galerije Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki so vnovič predstavili likovno razstavo, ki naj bi se ujela z zgodovinskim arhitekturnim okoljem, a tokrat se je namesto ubranosti pokazalo izrazito nasprotje. To se je v lastni sporočilnosti po drugi plati povsem ujelo z brezčasjem podgorjanske katedrale duha. Tako se soočata duhovno zbrana širina in zlovešča napoved, če hočete tukaj, futurizem.

Z razstavo Wireframe oziroma Žičnati okvir se z zadnjim ustvarjalnim nizom predstavlja zagrebški slikar in grafik Robert Šimrak. Kot smo ob otvoritvi slišali iz ust zagrebške umetnostne zgodovinarke Leile Topić, je njegovo delo skopo (minimalistično) in prepričljivo, uvrstila pa ga je med najbolj drzne hrvaške sodobne likovnike.

Šimrak je za razstavo uporabil tako imenovane svetlobne škatle, v cerkveni apsidi pa predstavil tudi grafiko izredne velikosti, 10 x 4 metre. Njegova dela spominjajo na svetlobne mestne reklamne panoje. Njegove presvetljene folije oziroma računalniške grafike in kombinirane tehnike v mraku razstavišča prikazujejo z obilo domišljije ustvarjene »metastroje«, napoved sveta nadstrojev in kibernetičnih, ki bi bili sami sebi namen. Njihova brezčutnost v mraku na neki način deluje kot duhovita kritika potrošniško-kapitalistične družbe in njenega pretiranega oglaševanja, obenem pa omenjeno slepilo napoveduje temačno razčlovečeno prihodnost totalitarno, »borgovsko« urejene družbe. Šimrakova izvirna dela so nabita s simboliko, ki jo izraža svetlobe in sence skozi presvetljene tiskane površine dodatno podžiga. Številni simboli na njegovih kiber-metastrojih, kot računalniška opica @ ali pismenke azijskega Daljnega Vzhoda, podprti s svetlobo, žarijo sumljivo podobno svastiki Hitlerjevega tretjega reicha. Njihova prisotnost ni naključna, v času grozečega gospodarskega nazadovanja in hlastanja za dobrinami pa tembolj potrebna. Da bo sedanji kapitalizem v vsakem primeru požrl samega sebe, je dejstvo. Upati je, da ne v smeri Šimrakove slutnje.

Ocena: 5

Prijetno presenečenje abonmaja.

Novomeški Kulturni center Janeza Trdine je z gostovanjem poljske glasbenice, mojstrice marimbe, oziroma nastopa dueta in tria marimb prijetno presenetil ter popestril letošnji glasbeni abonma. Prvi nastop v sezoni 2008/2009 je predstavil križanje glasbenih slogov in del skladateljskih mojstrov, nenavadno že v izboru glasbila.

Katarzyna Myćka, leta 1972 rojena na Poljskem, marimbistka, diplomantka v Gdansk, Stuttgartu in Salzburgu ter mednarodno priznana tolkalistka, je program uvedla z izvedbo Bachove Suite za čelo, nato je skozi Toccato njene sodobnice, poljske avtorice Anne Ignatowicz, prešla na znani Libertango pokojnega Argentinca Astorja Piazzole. Nadaljevala je s sodobnim ameriškim marimbistom in skladateljem Davidom Freidmanom ter prvi del samostojnega nastopa sklenila z Etudo kitajsko-kanadskega marimbista Piusa Cheunga. Prikazala je izredno izraznost marimbe, lesenega ksilofona, potomca afriškega balafona, njen neverjeten večnivojski zven in seveda lastno večščino. Njeno izvajanje je odlikovala natančnost, dober občutek za ritem, še bolj pa občutek za glasnost oziroma za udarce in z njimi povezano razmerje med zvokom in tišino.

Po premoru sta se ji na odru pridružila slovenska marimbista. Prvega, Brežičana Jožeta Bogolina, smo v Novem mestu pred približno letom dni v samostojnem nastopu slišali ob otvoritvi razstave v Jakčevem domu, drugi, Simon Klavžar, je Ljubljančan. Glasbeniki so se predstavili v različnih zasedbah, v triu in duetih. Izvedli so pet sklad, od ameriškega minimalista Richa O'Meara, do različnih sodobnih in nekoliko starejših sklad, vmes smo slišali Ravelovo Alborado in vnovič enega izmed Piazzolovih tangov. Glasbeniki so se ubrano ujemali in dopolnjevali, zanimiva je bila izvedba skladbe, v kateri sta se Myćka in Bogolin hkrati spremljala, dopolnjevala in na neki način skozi marimbini široki zvočni razpon lovila, eden na skrajno visokih in drugi hkrati na skrajno nizkih tonih. Koncert lahko pohvalimo tudi zaradi izrazne širine pri izboru skladb.

Ocena: 5

Nekoliko moteča nepretočnost.

Kaj to pomeni, levi terorizem? Terorizem je golo nasilje, pa ni važno, s katere strani pride. Mar je to, da je prišel s strani levice, opravičilo. Ni! Torej je vreden obsojanja, in ne bi vedel, zakaj je avtor na dan potegnil dokaj pozabljeno zgodbo nemške Frakcije rdeče armade oziroma teroristične klike Baader-Meinhof ter se šel arheologijo po evropskem terorizmu in takratnemu ameriškem imperializmu, ki je danes prav tako, če ne bolj, živ. Mogoče se je tragične zgodbe štirih aktivistov, treh ubitih v ječi, dotaknil, da bi odkril prapočelo sodobnega terorizma, tako državno imperialističnega, kot odpora proti njemu, ravno tako zasnovanega na terorizmu. »Biti del problema ali biti del rešitve,« smo slišali na predstavi. Iskanje po preteklosti se v svetu, ki do danes ni razčistil s totalitarizmi in z vsiljevanjem volje močnejšega, niti ne zdi tako brezplodno, čeprav se po drugi plati trenutno po svetu dogajajo hude krivice in kršitve človekovih pravic. Omenimo le Guantanamo, ki stokrat bolj kliče po obdelavi. Tam ne gre le za agonijo zaprtih, prisilno osamljenih, a hkrati tudi krivih, temveč za nasilje nad pretežno nedolžnimi in protipravno pridržanimi. Oblast si pač vedno vzame svoj prav, Združene države še posebej in vedno.

Sodobno gledališko predstavo s plesom, svetlobo, z zvokom, glasbo in različnimi domiselnimi učinki je Marko Mlačnik s štirimi igralci in hkrati plesalci ali obratno peljal skozi predstavitev zgodbe in zapleta. Osrednji del je namenil agoniji žrtev in njihovemu duševnemu samopreiskovanju, zaključek pa skoraj nekoliko svetlogledo izpeljal s podukom. Predstava je bila zahtevna, ob skopi sceni Vadima Fiškina je bilo vse odvisno od igralca, treh igralc-plesalk ter svetlobe in teme. Ti so, Damjana Černe kot Ulrike Meinhof, Mateja Rebolj kot Irmgard Möller, Rosana Hribar kot Gundrun Ensslin in Tadej Troha kot Andreas Baader, zadano vlogo opravili brez pripomb, je pa nekoliko zmotila nepretočnost posameznih odlomkov, ki je na trenutke delovala kot neizdelanost.

Ocena: 4

Lindquistova Nikogaršnja zemlja je tudi naša.

Knjiga o črni zgodovini bele Avstralije in hkrati vodnik po britansko-avstralskem kolonializmu ter svetovni ksenofobiji. Tako bi lahko izredno na hitro označili to knjigo.

Ko jo prebraš, te osupne, kaj vse sta zmožna človeška samovšečnost in napačnost, cepljena na neumnost, zaplankanost in zlobo. Toda pozor, pozorna bralka ali bralec bosta v knjigi švedskega pisatelja ob skupku boleče pretresljivih zgodb o avstralskih na rob, v obup, životarjenje, v objem kriminala, mamil in alkohola pahnjenih domorodcev našla vrsto namigov na sodobni svet. Kar najbolj pritegne, pa ni izredno sočutje, ki veje iz avtorjevega zapisa, temveč univerzalnost zgodb, ki jih lahko, če odmislimo skoraj neverjetno ločevanje aboriginskih mater in krajo njihovih otrok ter nedvomen genocid, preslikamo na domača, dolenska tla. V Terri Nullius najdemo vrsto vzporednic odnosov in vzorcev, ki se med zatiralci in zatiranci tkejo po vsem svetu in tudi pri nas, med dolenskimi Romi in ostalimi državljani.

Leta 1932 rojeni pisatelj, ki je doslej izdal prek trideset knjig s prepletom zgodovinskega, potopisov, avtobiografije, reportaž in esejev, je Nikogaršnja zemlja zasnoval kot potopis. V njem tekoče opisuje lastna doživetja pri raziskovanju avstralskega domorodskega zatiranja, slikovito opisuje kraje dogodkov, dodaja zgodovinske podatke in jih tolmači na temelju lastnih, sodobnih odkritij in izkušenj. Smer njegovega potovanja določa svojevrsten aboriginski križev pot, dotika se obdobja popolnega zatiranja in razčlovečenja, gre skozi mukotopen postopek prepočasnega priznanja in samozavedanja ter nekako končuje, čeprav poti in boja še ni konec, pri današnjih začetkih enakopravnega obravnavanja in zametkih narodnega preporoda, ki pa začuda, tudi tam spodaj vodi skozi kulturo, jezik in izročilo.

Naša Zemlja res ni nič drugega kot velika žoga, ljudje pa smo si bolj podobni, kot bi si želeli priznati. Lindquistova Nikogaršnja zemlja je tudi naša, njegovo potovanje pa bo v zavest bralke ali bralca vtisnilo neizbrisni pečat.

Ocena: 5

**Dazhbog ensemble:
Sotočja**
Goga Musica 2008

**Jazoo:
Detached**
Membrane Records 2008

**Mudcrutch:
Mudcrutch**
WB/Reprise/Nika 2008

Še drugi letošnji Gogin zadetek v polno.

Sedemčlanska zasedba se je oblikovala okoli mariborskega tolkalskega tria Jam-bashi, ki smo ga v Novem mestu pred letoma z Ninom Mureškičem slišali igrati ob zboru Carmina Slovenica oziroma ob projektu Drum Café. Dazhbog je menda nastal že pred tem, ko so se trije tolkalci začeli družiti s kitaristom Matjažem Stošičem, pred kakšnimi štirimi leti pa še z makedonskima glasbenikoma Bajso Arifovsko in Ratkom Dautovskim.

Na njihova sotočja je, kot je slišati z Dazhbogovega glasbenega prvenca, naplavilo glasbo različnih tokov, svetovnega etna, glasbenih obrazcev južnega Balkana, jazza, improvizacije, akustičnega ambienta in flamenka. Dazhbogovo glasbeno zlitje ni le pestro in vznemirljivo, je izredno ritmično bogato, barvito, splošno poslušljivo ter neustavljivo privlačno.

Glasbeniki, lahko bi jih označili za mojstre lastnih glasbil, se od uvodne skladbe in nato skozi ostalih pet tem sprehajajo skozi različne pokrajine južnega Balkana, zakoračijo celo do Afrike in arabskega sveta, ob tem se na krilih večnega ritma ter ob izročilnih glasbilih predajo sanjarjenju. Zasedbo, ki je zagrešila izredno kakovostno delo oziroma je plod večletnega delovanja, sestavljajo: Matjaž Stošič – kitara, Damir Mazrek – različna tolkala, Tadej Furlan – okvirni bobni in majhna zvočila, Andrej Hrvatin – različna tolkala in afriški palčni klavir – kalimba, Bajsa Arifovska – izročilna makedonska piščal – kaval, gajde, tambura, klarinet, Ratko Dautovski – makedonska tolkala in Dejan Berden – klavir ter harmonika. Zelo pestra glasbila, katerih zvočnost odmeva skozi glasbo Dazhboga, hkrati se ta zdi izredno posrečena in zlita sestavljenka premišljeno grajenih skladb, priredb ter razkošnih ritmičnih podlag. V skladbah je veliko prostora za različne solistične vložke in lirična presenečenja. Izključno instrumentalno-akustična glasba Sotočij teče skozi brezčasje in ob čutni medigri v slogu najboljših tradicij etno jaza vodi v zamaknjenje.

Goga je letos izdala le dve plošči, Kajo Draksler in Dazboga, obe sta prava zadetka.

Izraz čvrste volje, predanosti in prehojene poti.

Koroški fuzijsko-ambientalni kvintet Jazoo je v trinajstem letu delovanja postregel s tretjim albumom, naslovljenim Detached. Posneli so ga na avstrijskem Koroškem in izdali pri švicarski založbi.

Zasedbo sestavljajo: avtor skladb in klavirist Tomaž Pačnik, saksofonist Matjaž Mlakar, flavtistka, soprano saksofonistka, tolkalistka in pevka Katja Stare, basist Nejc Haberman in bobnar Anže Žurbi. Prekaljena in ubrana zdržba, ki album začne z balkanskim pridihom in ga skozi ostalih šest skladb vodi skozi različne zvočno-čustvene predele. Glasba Jazooja sprva zazveni nekoliko mehko in hkrati jazzy, takoj jo zaznamuje barvna pestrost; tu so flauta, saksofoni, vokaliziranje, scat, sozvočja, raznovrstna tolkala, nekoliko agresivne klaviature, kanec elektronike, čvrsta ritmična osnova in svežost, ki jo poslušalec zaužije skozi različno zastavljene priredbe.

Jazoo ponuja slogovno zlitje, sicer v osnovi jazzovsko, vendar dokaj mehko izvedeno. Čeprav je skupina našla lasten zvok, slog in zasnov, se skozi mehko kaže določena negotovost. Čeprav se glasbeniki in glasbenica skušajo spogledovati s tako imenovanimi nu-jazz smericami, jih na žalost ne dosegajo in ostajajo v popularno jazzovskem prepogosto slišnem okolju. Kar preseneča, saj ima po nastopih sodeč zasedba veliko povedati. Glasba Jazooja, kot prihaja z nove plošče, se zdi preveč ujeta v okvir in pod nadzor. Čeprav se nekajkrat le zgodi, da dobijo posamezniki nekoliko več prostora, jim je ta skopo odmerjen. Upam si trditi, da bi ob večji izrazni svobodi Mlakar in Staretova, prav gotovo največja aduta zasedbe, bolje predstavila lastno znanje in zamisli. Namesto njunih posredovanj se v ospredju prepogosto slišijo klaviature. Skupina sicer zatrjuje, da v ospredje postavlja improvizacijo, vendar se nam ta zdi, kot smo že ugotovili, nesproščena. A kljub navedenemu velja album pohvaliti. Je izraz čvrste volje, glasbene predanosti in zapis prehojene poti. Prinaša ustvarjalno glasbeno sliko in predstavlja zanimive soliste.

Nič novega, a vendar zanimivo.

Mudcrutch je ameriški pop-rock kvintet, v okviru katerega je leta 1970 takrat 17-letni Tom Petty kot basist stopil na glasbeno pot. Zasedba je po floridskih klubih in kasneje v Los Angelesu preigravala južnjaški rock, med snemanjem prvih resnih posnetkov pa je razpadla. Dve tretjini zasedbe sta se nato pridružili Tomu Pettyju, ki je v roke vzel kitara, in z njim leta 1976 kot del spremljevalne skupine The Heartbreakers posneli prvenec. Petty je s podporo Heartbreakersov zvezdniško uspel, kot kaže pa ga je, 20. oktobra je namreč dopolnil 55 let, začela dajati nostalgija. Pa ne samo spomini na mlada leta, temveč tudi na glasbo, ki jo je danes vse redkeje slišati.

Kvintet, ki ga sestavljajo Tom Petty – bas kitara in glavni vokal, Mike Campbell – kitara in mandolina, Tom Leadon, brat bolj znanega Bernieja iz skupine Eagles – kitara in vokal, Randall Marsh – bobni in Benmont Tench – orgle, klavir in vokal, poleg dveh tradicionalnih in ene instrumentalne izvaja pretežno glasbo in pesmi Toma Pettyja, na plošči je tudi priredba skladbe pionirja ameriškega folk-rocka Rogerja McGuinna. Glasbo skupine bi lahko označili ne toliko za južnjaški swamp rock, temveč dosti prej kot glasbo ameriške zahodne obale Kalifornije. Mudcrutch močno spominjajo na izdelke skupin tako imenovanega west-coasta druge polovice šestdesetih in prve polovice sedemdesetih leti minulega stoletja, skozi njihovo igranje odmeva spomin na zasedbe Byrds, Grateful Dead, Eagles, Poco in tudi na georgijski Allman Brothers Band, zvočno spominjajo tudi na Pettyjevo sodelovanje v zvezdniški skupini Traveling Wilburys.

Lahko bi ocenili, da je album nostalgičen, saj ne prinaša ničesar novega, a kljub temu je zanimiv, speven, vokalno harmoničen in iskren. Dlje kot ga poslušamo, bolj nas privlači. Označili bi ga lahko za izdelek danes nekoliko zasenčenega zvezdnika, kar pa je konec koncev nepomembno. Prepriča nas glasba, kakšen kitarski solo, liričen trenutek, pripev, dinamika, drugič umirjenost, barvanje ozadja z orglami itd.

Avtočistilnica

Naš dragi Klemi je imel rojstni dan. In kot se za draga prijatelja spodobi, je odšel na dopust, ker je ceneje vplačati jadrnanje, kot pa dati za pijačo. Kar ni nič narobe, jasno, večina Skotov in Gorenjcev je takšnih in prav lepo živijo! Ni dal za pijačo, sem pa lahko šel k mehaniku po njegov avto, ki se je, medtem ko ga ni bilo, popravljal, kar je tudi nekaj, ne?! No, če sem iskren, bi raje dobil za pijačo, kakor vozil njegov avto – tisti, ki ste se v njem že vozili, boste seveda takoj vedeli, zakaj. Človek ima v svojem avtomobilu namreč vse! Ne vso dodatno drago avtomobilsko opremo ali kaj podobnega, temveč vse, kar v življenju potrebuje. Kar je verjetno zelo prikladno, če te nekdo, ko se ravno voziš po cesti, pokliče in ti predlaga, da bi takoj, isti trenutek, odšel z njim v hribe. Ali v jame. Ali na smučanje. Ali morda na morje. Ali pa ... Razumete? S sabo vozi VSE. Ne moreš ga presenetiti. Ga povabiš kamor koli, on bo prišel v minuti ali dveh z vso potrebno opremo. 200 metrov globoko v jamo? Ni problema, s sabo ima 300 metrov štrika, čelado, svetilko, gojzarje ... Pa šotor, plezalni pas, smučarsko opremo, nekaj nahrbtnikov, pelerine, kape in rokavice, nogavice, kline, spalno vrečo, teniske, trekking čevlje, mape vseh evropskih držav, dodatno prvo pomoč, posodo za kampiranje in kuhanje, zložljivo mizo in dva stola (ki ropotata, da ti hoče glava eksplodirati, a kaj bi to!) ... Res je, da je vozilo veliko, a ker je naš Klemi ekološko ozaveščen in ničesar ne meče skozi okno, se v mesecih med dvema čiščenjema življenjski prostor voznika zelo zelo zmanjša! In ko sem njegovo vozilo vozil od mehanika (nekaj mu je izpuh ropotal, pa so na servisu seveda takoj odkrili razlog, saj izpuha sploh ni več imel!), sem dobil idejo za rojstnodnevno darilo. Očistil mu bom avto! Parkiral sem pred hišo in se lotil dela. A ker je bilo že na prvi pogled opaziti, da mu sam ne bom kos, sem poklical še vse tri svoje sinove, saj zakaj se pa drugače sploh razmnožujemo, vas vprašam?! Otroci so bili seveda takoj za in so tudi krepko poprijeli za delo, a ker smo vlekli vsak na svoj konec povsem neorganizirano, smo delo za trenutek odložili in naredili načrt. Prvo opravilo se je ponudilo kar samo – vozilo očistiti smeti. Na pol prazne in prazne plastenke (pa tudi polne, z na

soncu že večkrat prevreto tekočino!) smo najprej metali v manjšo vrečo za odpadke, ki pa je bila kmalu polna, zato smo vzeli največjo možno (zelene barve) in, ne boste verjeli, napolnili tudi to. Najbolj zamudno je bilo, ker smo morali vsako stvar dvakrat pregledati, ali spada v smeti ali pa ima še kakšen namen. Papirčkovi, listja, kamenja, starih kemikov, vžigalnikov in plastenk in plastenk in plastenk in pločevink red bulla in raznoraznih škatlic od raznoraznih sladkarij in smokijev in čipsov in čokolad in kav za na pot in drugih dobrin s petrola kar ni in ni hotelo biti konec. A ko smo vsaj toliko skidali, da smo poleg lahko prišli s sesalcem, me je pričakal glavni šok. Odprl sem namreč hladilno torbo. Ljudje božji, takšnega smradu še nisem potegnil v svoja pljuča, pa sem svoj nos že marsikam vtaknil! V hladilni torbi so bile namreč različne konzerve in pločevinke, ki pa ne bi bile sporne, če ne bi bilo poleg tudi plastične posodice z narezanim pršutom, salamo in sirom. Ki jo je človek imel s sabo, ko je pred nekaj meseci šel na Finsko! Spomnil sem se na mythbusterje, ki so nekoč v poršerja vtaknili krknjenega prašiča ter po nekaj mesecih vozilo oprali in ga poskusili prodati. Seveda jim ni uspelo! Domnevam, da je bil vonj podoben, pogled na tisto salamo pa je bil definitivno enak. Samo ugibal sem namreč lahko, da gre za pršut, kajti na njem je rasla brezštevna kolonija najrazličnejših gob, spor, bakterij, glivic in kaj ti jaz vem še česa! Pa neka tekočina je ven tekla, ki je razžrla dve konzervi, pa pločevinko red bulla je razneslo ... Otroci so seveda takoj pobegnili in ostal sem sam. Vsebinsko hladilne torbe sem stresel direktno v smetnjak, vanjo natočil vodo in čistilno sredstvo, potem pa se spet lotil sesanja in čiščenja vozila. Evo, ne spomnim se, kdaj sem nazadnje tako gara! Čez čas se mi je spet pridružil najstarejši sin, a šele potem, ko je zrak pred hišo dodobra pošprical z neko dišavo! Notranjost sva očistila, ko je sonce že skoraj zahajalo, najbolj žalostno pa je bilo to, da se rezultat sploh ni opazil! Resno sem razmišljal, ali bo človek sploh opazil razliko in še bolj resno začel razmišljati, ali bi mu mogoče snel tudi trugo, ki jo (prazno) tudi vozi okoli že nekaj mesecev, kot bi ne bilo naftne krize in kar je še teh recesijskih zadev, a sem

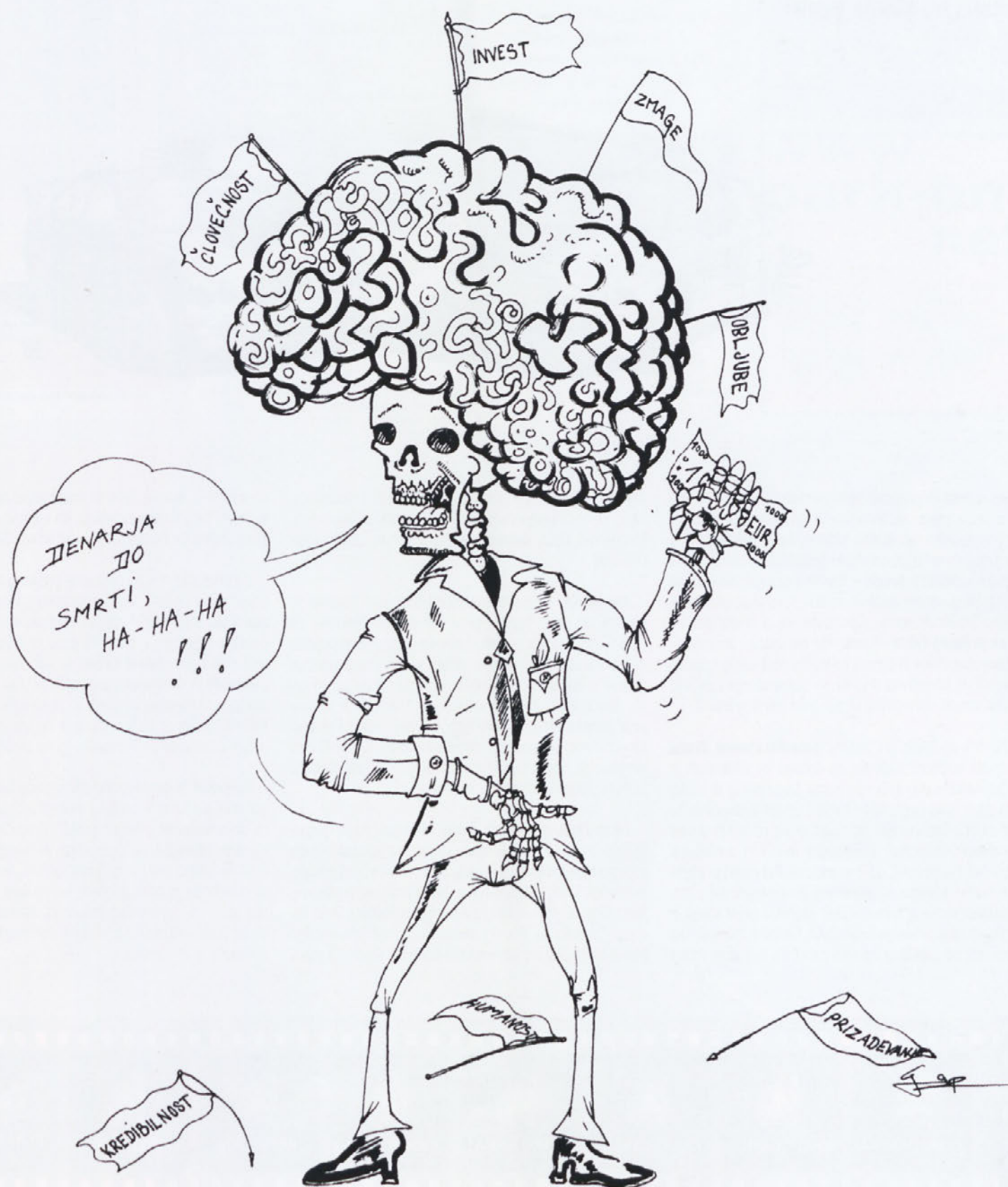
se, povsem iskreno povedano, zbal. Sem preživel vojno in marsikakšno neumnost ušpičil, ampak truge z njegovega avtomobila si nisem upal odpreti, da bi jo snel! Vozilo bi moral še oprati, a mi je žal zmanjkalo časa, lahko sem le še skočil pod tuš in v svoj avto in pičil v Krakow. Službeno. No, na pol. Kar niti ni pomembno. Bolj pomembno je, da sem v Avstriji kupil vinjeto, ker sem padel v policijsko zasedo, v kateri so preverjali, kako pošteno polnimo njihov cestni proračun. So mi le pomahali v slovo, ker sem pač poštenjak, čez čas pa sem spet priletel v zasedo in spet pokazal na vinjeto, a me je policist opozoril, da mu kažem avstrijsko nalepkico.

»Ja, kaj pa je narobe z njo,« sem bil začuden.

»Nič, ampak jaz vas sprašujem po slovaški,« je bil prijazen.

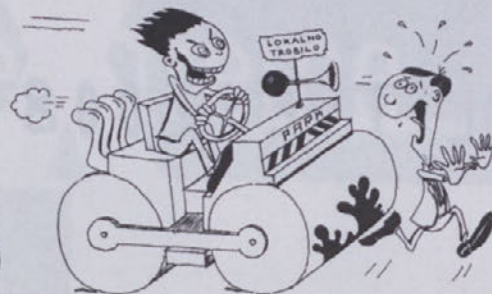
Bemti Evropo brez meja, sploh nisem opazil, da sem prišel v drugo državo in me je tistih 100 evrov kar močno peklo, ampak red je pač red, sem pa zato opazil, da sem prišel na Poljsko, ker imajo nekakšne razrite kolovoze, ki od blizu spominjajo na ceste in po njih, če imaš srečo, včasih lahko pelješ celo 40 km/h! O Poljski nimam več kaj napisati, le to, da sem šele na simpoziju kot poslušalec izvedel od moderatorja, da tudi nastopam in imam kratko predavanje, bolj zanimivo pa je bilo nazaj grede, ko me je ob treh zjutraj med vožnjo mimo Bratislave prehitel policist in me s kot novoletna jelka razsvetljenim in migetajočim avtomobilom zaustavil. Ter povedal, prijazno in korektno, koliko prehitro sem vozil, kolikšna je najvišja zagrožena kazen in kolikšna najnižja (sprejemljivih 100 evrov). Kreditne kartice ni sprejel, poljskih zlotov tudi ne, in ko sem po premetavanju žepov in torbe iskal še manjkajočih dvajset evrov, ki jih seveda nisem našel, sem prvič v življenju stopil do uradne osebe in vprašal, koliko košta brez računa. Prvi policist je rekel, da pol, drugi, ki je bil zadolžen za računanje, pa je z lahkoto izračunal, da to nanese okroglih 60 evrov. Ki sem jima jih brez besed podal in se vrnil v svoje vozilo, potem pa kar nekaj časa povsem resno razmišljal, ali bi se zapeljal na prvo policijsko postajo in ju prijavil. Pa sebe tudi. Ker namreč ni gršega od pokvarjenega policajca, prav bedno sem se počutil. Če bi mu ponudil še 20 evrov več, bi udaril pa še en striptis ob štangi prometnega znaka za omejitve hitrosti ali kaj? A sem potem le zamahnil z roko in se odpeljal proti domu, boljše volje, ker me je dosegel Klemijev sms, da mu je rojstnodnevno darilo nadvse všeč! Ja ParkXtremi so včasih umazani in težki, a je zato zadovoljstvo toliko večje ...

VOLITVE 2008 ... ŽMAGUJEJO VEDNO ISTI.

POTLAČ

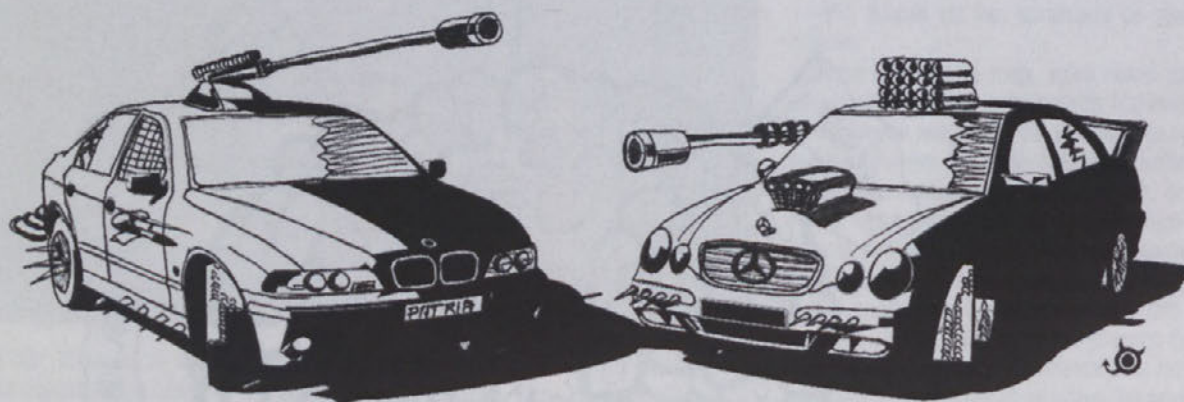
l o k a l n o t r o b i l o

Romska skupnost Brezje najnovejši dobavitelj vojaških vozil in pripadajoče oborožitve ministrstvu za obrambo

Strogo zaupno: Končno rešitev za oklepnike!

Podžupan Rafael Križani na dopustu – Župan Muha na bolniški – Igor Prhljaj na študijskem dopustu – Minister za turizem Ivo Kuli na trgatvi

Po neuradnih podatkih blizu neimenovanih virov dokaj blizu ministrstva za obrambo in obrambnega ministra ter predsednika Upokojene stranke **Kahla Ehkakca**, ki te dni prihajajo na plan, so visoki gospodarski predstavniki romske skupnosti **Brezje - Center** podpisali ekskluzivni sporazum o dobavi vojaških vozil in spremljajoče se oborožitve Slovenski vojski. Sporazum naj bi nastal potem, ko se je **finska Patria** izkazala kot nezanesljiv partner pri dobavi oklepnikov in potem, ko so tuji novinarji in kriminalisti zaznali koruptivna dejanja ob sklenitvi tega posla, ki peljejo vse do samega državnega vrha oziroma **črke J**.

Po teh podatkih so najvišji **gospodarstveniki Brezja** podpisali večletno pogodbo za dobavo vojaških vozil in orožja, vredno več milijonov evrov. Dobava naj bi se začela takoj. Tako naj bi že potekala poskusna testiranja na golf igrišču Otočec, kjer so se po prvih podatkih predelani mercedesi, bmwji, volkswagni, ferarji in poršeji, vsi sestavljeni v Sloveniji, odlično izkazali. Prav tako pripadajoče orožje: klasični ognjemetalci, kratkokalibrske pištole, puškomitraljezi, minometalci, ekološki bojni strupi iz odpadnih akumulatorskih sestavin, havbice zgodovinske vrednosti itd. Dodatna oprema pa lahko vključuje tudi v

domači proizvodnji predelana, modificirana, modernizirana in izpopolnjena orožja, kot so ameriški sidewinderji, tomahawki, daisy cutterji in ruska podmorniška torpeda USET-80.

Ana Biblija, občinska svetnica Upokojene stranke, je pri tem vzneseno dejala, da se čuti izredno ponosna, da Upokojena stranka na čelu z njenim mladostnim predsednikom tako konstruktivno deluje v interesu slovenske države in občanov podeželja in Novega mesta: »S to gesto smo odgovorili vsem kritikom, ki trdijo, da je Upokojena stranka stranka koritnikov in zajedavcev. Pokazali smo aktivno, pokončno in racionalno držo. Kot občinska svetnica pa poudarjam, da smo upokojenci tudi stranka, ki misli globalno, deluje pa lokalno!«

Zoran Žbun, predsednik Zveze vseh svobodnih gospodarskih združb v regiji Brezje - Center, pa je dejal: »Naša vojaško-trgovinska industrija je zelo cenjena med nekaterimi krogi, ki jih, kot se razume, ob tej priliki ne bi poimenoško našteval, definitivno pa na južnem Balkanu in Vzhodnem Zakavkazju. Veseli smo, da smo lahko tako ugodno priskočili na pomoč slovenskima državi in vojski, ta posel

pa bo imel tudi velik vpliv na novomeško regijo, saj pričakujemo, da bo naša industrija po svetovnem finančnem krahu edina še zaposlovala v tem koncu Slovenije.«

Za prve odzive smo poskušali priklicati tudi prve možne novomeške občine. Vendar so nam sporočili, da je **Župan Muha** na bolniški, da je dvakratni dosmrtni direktor Športne agencije, v prostem času podžupan in verjetni prihodnji župan **Rafael Križani** na dopustu, pa tudi da je podžupan in domnevni predsednik SD NM **Igor Prhljaj** na študijskem dopustu, medtem ko je minister za turizem **Ivo Kuli** na trgatvi. Je pa res, da so te dni vsi štirje videvani v svojih zidanicah. Domnevamo, da ne zaradi trgatve.

Kakorkoli že so slovenski davkoplačevalci in gospodarstveniki, kot kaže, le prišli na svoj račun, saj bo v zgodovini Slovenije prvič sklenjen posel z domačimi proizvajalci vojaške tehnike brez domačega ali tujega posrednika, brez (večjih) provizij in tudi brez napak. Novomeščani pa smo lahko še posebej ponosni, ker bo čast slovenske vojske reševala novomeška industrija. Ali kot se je menda ob tej priliki izrazil sam prvi vojak minister **Kahel Ehkakec**: »Domače je le domače.«

nostranja lepota

TEMNOLASKA

RJAVOLASKA

RDEČELASKA

BLONDINKA

ČRNOLASKA

BRINETKA

SVETLOLASKA

NE SODI
KNJIGE
PO
PLATNICAH.

ARHITEKTON d.o.o.
Novi trg 9, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projekiranje
inženiring

ELICA KRIŽ s.p.
Pridobivanje uravne in gradbene dokumentacije
Ljubljanska cesta 4, 8000 Novo mesto
elica@volja.net
+386 7 252 48 51
+386 40 489 677

MARJAN ŠMALC s.p.
PROVA
041/671-461, fax: 07/33-25-968
e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOST PRI DELU - POZARNA VARNOST

DARO BIRO
- računalniške in
kognitivne storitve
- enopasje in načrte
gradbenih instalacij
GSM: 041 643 133
Rozalija Jurček s.p.
Velika Cikava 12B
8000 Novo mesto
tel./fax: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: daro.biro@siol.net

**AVTOHIŠA
ADRIA**

Avtohiša Adria Plus
Podbevškova 13, Novo mesto

**Gradbeno projektiranje
in inženiring d.o.o. GPI**
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

Avtohiša Berus

Podbevškova 1, Novo mesto
Servisno prodajni center
vozil Volkswagen in Audi
07 371 98 00

INFOTEHNA

Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

**AVTOŠOLA
RIBA**
Ulica stare pravde 15
Novi trg 11, Novo mesto
tel: 07/ 33 26 722
m-tel: 041 671 480

MONTAŽA IN POPRAVILO VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 041 650 700

Branko Tratar s.p.
projekiranje,
posil. posredovanje, nadzor
Ul. Talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

LSBO mizarstvo
lesbo.mizarstvo@volja.net
Jože Bogovič, s.p.
Izdela masivnih postelj in posteljnih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

Konvikt
REKLAMNA AGENCIJA

AKZO NOBEL
AICO Novo mesto d.o.o.
Podbevškova ulica 32
OBRTNA CONA CIKAVA
Tel.: 07/ 33 80 610, fax: 07/ 33 80 611
aico.doo@siol.net • www.aico-nm.si

ORIKS

VODENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN
SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ
OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič

Daniša Bučarja 22 tel.: 07/ 33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07/ 33 73 382
GSM: 041 / 682 - 470

UPOŠTEVAMO KARTICO OBRTNIK OBRTNIKU!
Podružnica Žužemberk tel.: 07 / 36 91 960

RENAULT
TIMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202
• POOBLAŠČENI SERVIS VOZIL RENAULT
• AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

tilia
zavarovalnica tilia d.d.
novo mesto

agencija servis
Novo mesto: Prešernov trg 6,
Trebnje: Baragov trg 1,
Črnomelj: Kolodvorska c. 35,
Brezplačna tel.št.: 080 22 16
www.mservis.si

MASAŽNISALON
Grabič David s.p.
Telefon: 051 325 270 / Kandijška cesta 34
e-pošta: masazni.salon@siol.net
www.masazni-salon.si

fine cars d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

Pleskarstvo Tomazin d.o.o.
Gorenja vas 9a
8220 Šmarješke Toplice
GSM: 041 619 625

ToMas
PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

VIDENTIC
ESTETIKA V ZOBNI TEHNIKI
VIDENTIC d.o.o. 041/ 572 497

www.park-on.net

park
medijski partner

ZBIRKA LUNAPARK
MLADINSKA ZBIRKA ZALOŽBE GOGA

PRVA KNJIGA V PODZBIRKI GUGALNICA!

**SANJE SO LAHKO TAKO RESNIČNE, DA
POSTANEJO SMRTNO NEVARNE!**

Gerard Whelan

Vsiljivec v sanjah

Prvi mladinski roman priljubljenega irskega pisatelja v slovenščini!

Odkar je Saskiin 3-letni bratranec Simon začel spati v novi postelji v obliki dirkalnega avtomobila, ga preganjajo nočne more in njegovi starši so zaradi prečutih noči popolnoma izčrpani. Da bi si odpočili, se Ruth, Phil in Simon skupaj s Saskio odpravijo na počitnice k Simonovi babici na deželo. Ta na njem takoj zavoha Pooshipawja in v grozi nemudoma poišče pomoč pri Birdie Murray, o kateri se po vasi šepeta, da je čarovnica. Skozi Simonove sanje se bosta spopadla dobro in zlo in Saskia bo pri končnem obračunu odigrala ključno vlogo ... Cena poraza je lahko dečkovo življenje ...

Iz vsebine:

»Saskia je okamenela. Simonovo telo na postelji se je spremenilo.

Zdelo se je, da se počasi krči. Potem se je obraz sesul sam vase.

Pižama je ohlapno visela na posušenem, opici podobnem telesu. Bolj kot otroku je bilo podobno mumiji. Videti je

bilo, da se je iz kremaste zmesi na mumijinem čalu začel

viti bledikast moder dim. Še več dima se je izvilo izpod

pižame pri vratu.«

CENA: 15,99 EUR

PARMA VARNOSTNI INŽENIRING
tel./fax: 07 33 44 220
mob.: 041 649 277
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto

Cvetličarna Cvetnik
Ljubljanska 27,
Podbeškovska 4,
Novo mesto

ACER
Prostorsko načrtovanje, projektiranje
in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

Lubcon d.o.o.
Adamičeva 26
Novo mesto
tel.: 07 33 80 760

NOUN 07 33
reklamna agencija 21 391

ARCHLINEA
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
tel. 07 30 -79-811, 041 671-321

UDARNI list

tak Novo mesto d.o.o.
NAŠE DELO:
STANOVANJSKE STAVBE
INDUSTRIJSKE STAVBE
JAVNE STAVBE
ŠPORTNI OBJEKTI
URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
PROSTORSKO NAČRTOVANJE
Tel./fax: 07 33 78 780

SOREX d.o.o.
Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 33 79 010
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
Fax: 07 33 79 011
Samolepilne etikete • Foto papir

Luminus .si

RSL PRODUCTION
WWW.RSL-PRODUCTION.COM

Vse na enem mestu: izleti, potovanja, sejmi, letovanja, zimovanja, letalske vozovnice za posameznike in skupine!

KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520
ROBINSON
Poslovalnica Robinson, tel. 07/33 828 00

OŠ Dragotin Kette
Šegova 117, 8000 Novo mesto
T: 07 373 0850, F: 07 373 0860
Tajništvo-os.dk@guest.arnes.si

grafika
novo mesto d.o.o.

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
Telefon: h.c. 07/33 21 065

LoGing ESTABLISHED 1993
NOVO MESTO - www.loging.si
INDUSTRIJSKI MONTAŽNI OBJEKTI

ZP MS Rozmanova ulica 10, Novo mesto
Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
e-mail: dpm.mojca@siol.net
www.drustvoipn-mojca.si
Društvo prijateljev mladine
"Mojca" Novo mesto

Robert's elektronika d.o.o.
Novomeška 79, Straža
tel.: 07 30 84 840

30 let
ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
8000 Novo mesto • Podbeškovska ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

N.Si Nova Slovenija
Krščanska ljudska stranka
Zaupamo v moč dobrega

YURENA
33 72 100
šola tujih jezikov
33 72 102
Glavni trg 11, Novo mesto

[...]N3 N3 d.o.o.
Krajčeva 17
Novo mesto

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

KODA KNJIGOVODSTVO ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
NOVO MESTO, ŠEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
FAXS: 07/33 75 961, e-mail: koda@siol.net
VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

Sporti d.o.o.
Košenice 83, Novo mesto
Čuček GRUŽINE ZAJO

3TAV Izbrane informacije d.o.o.
• Poslovni informacijski sistemi (Windows okolje, SQL odjemalec/strežnik)
• Razvoj nove programske opreme po meri uporabnika
• Razvoj internet aplikacij in web gostovanje
Tel: 07 393 56 16 • www.3tav.si

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
Košenice 92, Novo mesto,
Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102

DRAGAN ŠOBAR s.p.
Elektroinstalacije
Ragovska 2
8000 Novo mesto
Tel. fax : 07 / 334 12 93
Mob : 041 / 616 762

DRAGAN ŠOBAR s.p.
Elektroinstalacije
Ragovska 2
8000 Novo mesto
Tel. fax : 07 / 334 12 93
Mob : 041 / 616 762

atmosferacaffe

MAJCCEN Novo mesto
Tel.: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

Forex Commerce d.o.o.
Smrečnikova ulica 19
8000 Novo mesto

Visio d.o.o.
Metelkova 7b, Ljubljana

HHRANILNICA LON
d.d., Kranj
PE Novo mesto
TEL.: 07 337 10 10

Slovenska demokratska stranka SDS
Mestni odbor
Novo mesto

REAL, d.o.o. Novo mesto
Kočevarjeva 2
8000 NOVO MESTO

liberal democracy of slovenia LDS
Mestni odbor Novo mesto

KNJIGOVEŠTVO KELBIČ PAVEL S.P.
Delavnica: Pod Trško goro 18, Tel: 07/3325-718
Doma: Mestne njive 6, Tel. 07/ 3325-926
GSM 041/726-644

GOSPODIČNA
OKVIRJANJE SLIK
PRODAJNO RAZSTAVNA GALERIJA
Ul. talcev 2, Novo mesto
Tel. fax: 07-36-21-126

harlem računalniški inženiring
Foersterjeva ulica 10
8000 Novo mesto
tel: 07 3382 900
http://www.harlem.si/

SALON MASAJŽE N ZDRAVJA Matjaž BUČAR s.p.
Glavni trg 2
Novo mesto
Tel.: 041 736 495
PONUDBA DARILNIH BONOV

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
ARHITEKTURA & DESIGN
GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
t: +386 (0)7 393 20 80
f: +386 (0)7 393 20 89
e: info@id-design.si
w: www.id-design.si

MALKOM novo mesto d.o.o.
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

PARKETARSTVO
Marjan Kovačič s.p.
Polaganje, brušenje, lakiranje, ponudba več vrst eksotičnih parketov

INTERIER
TRESPA SANITARNE KABINE IN GARDEROBE
KNAUF MAVČNE STENE IN OBLOGE
Armstrong SPUŠČENI STROPI
fermacell MOUTLAINE GRUŠNE PLOŠČE
NAPUŠČI IN PODSTREŠJA
Klik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

moba
Moba
Izdelaava posteljnih vložkov Latoflex
Stopiče

SILVER
Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

boplast
PYO-BU-IES OKNA IN VRATA ZA VAJ DOM
Kriča 57, 8000 Novo mesto / T: 07 3371 570, F: 07 3371 571

TRGOVINA VIVA SPECIALIZIRANA TRGOVINA S PERILOM (v trgovski hiši Bršljin)
tel.: 07/393-17-96

VZAJEMNA Jaz zate, ti zame.

steklarstvo Vidmar Brod 11, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 90 90

dacomm KERAMIKA

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR
Složna 13, 8232 Šentrupert
Tel.: 07/34 34 590 Fax: 07/34 34 591
Mobil: 041 427 652

TRAVEL AGENCIJA NOE MONDIAL TRAVEL
Glavni trg 14
Tel.: 07 33 72 740

BELBLED
Trgovina in servis z računalniško opremo
Tel: 07/30-99-400, http://www.belbled.si

ISER Jankova 12, Novo mesto
T: 07-33-74-051
www.iser-ak.si
Računalniško izobraževanje, svetovanje in inženiring
POOBLAŠČENI IZPITNI CENTER Evropsko računalniško licenciranje

TI-MAK d.o.o. timak@siol.net
MAK trgovina z barvami
Nad mlino 70,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 393 06 30

ZAPIS PLUS
Podjetje za poslovne storitve d.o.o.

- Vodenje poslovnih knjig
- Poslovne študije in načrti
- Podjetniško svetovanje
Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
e-mail: zapis@insert.si

Prisojna pot 4, Novo mesto
Tel. 041 652 747
parketarstvo.kovacic@siol.net

www.klik-interier.si
INTERIER
TRESPA SANITARNE KABINE IN GARDEROBE
KNAUF MAVČNE STENE IN OBLOGE
Armstrong SPUŠČENI STROPI
fermacell MOUTLAINE GRUŠNE PLOŠČE
NAPUŠČI IN PODSTREŠJA
Klik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

stia d.o.o. Novo mesto
info@stia.si
tel.: 07 39 34 780 - fax: 07 39 34 789

VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

OŠ DRSKA
Slavka Gruma 63, Novo mesto
tel.: 07/39 35 860
fax: 07/39 35 876
e-mail: info@os-draska.si

RIC Novo mesto
Novi trg 5, Novo mesto
tel.: 07 39 34 550
www.ric-nm.si
Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
Dodiplomski in podiplomski visokošolski programi
Na Loko 2, Novo mesto
tel.: 07 39 30 020

DOLENJSKI MUZEJ
Muzejska 7, Novo mesto
www.dd.muzej.com

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

Šolski center Novo mesto
Šegova 112
Novo mesto

OŠ VINA SOLA BRUNICE
OŠ Brusnice
Velike Brusnice 101
Velike Brusnice

KNJIŽNICA
Rozmanova 26/28, Novo mesto
tel: 07 393 46 74

Osnovna šola CENTER
Seidlova cesta 7
8000 Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Območna enota Novo mesto

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
Novi trg 5, Novo mesto
www.kulturnicenter.com

ZARJA d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5
Novo mesto

Osnovna šola GRM
Trdinova ul. 7,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 39 35 900

Glasbena šola Marjane Kosine Novo mesto

Center biotehnike in turizma
Sevno 13
Novo mesto

GIMNAZIJA NOVO MESTO
Seidlova cesta 8
8000 Novo mesto

Dijaški dom Novo mesto
Šegova ulica 115
8000 Novo mesto

OŠ Šmarjeta
Šmarjeta 1, Šmarjeta
tel.: 07 38 44 180

GASILSKO REŠEVALNI CENTER NOVO MESTO
Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
Ulica talcev 3
Tel.: 07 332 15 27

EKONOMSKA ŠOLA Novo mesto
Ulica talcev 3/a
07 39 33 264

Mestna občina Novo mesto
Seidlova 1, Novo mesto

SLS.
Slovenska ljudska stranka
Mestni odbor Novo mesto

MKO d.o.o. NOVO MESTO KOVINSKE KONSTRUKCIJE
KOČEVARJEVA ULICA 1, 8000 NOVO MESTO
Telefon: (+386 7) 39 30 480, 39 30 490
Fax: (+386 7) 39 30 491, E-mail: mko@mko.si
http://www.mko.si/

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

Galerija Božidar Jakac
Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki
TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335
Ogled razstav in stalnih zbirk:
vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

Novi Medij
Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E-mail: novi.medij@siol.net

PUB PRI VODNJAKU
Glavni trg 3, Novo mesto

triglav

LEPOTNI ATELJE
Frizerstvo, solarij, ličenje, pedikura
Milana Majcna 9, Novo mesto
telefon 07 332 45 10

Frizerstvo in lasuljarstvo
KODRČEK
Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118

Frizerski salon Jure
Kandijska 19, Novo mesto

COMOLAN
Trženje in servis računalniške opreme
Ljubljanska 8, Novo mesto
tel.: 07 33 21 638

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
Podružnica Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto

Gostilna Bučar
Boženko Grah, s.p. ŠTUDENTSKA KOSILA
Šmihel 14, Novo mesto
Tel.: 07 33 75 325, gsm: 031 647 084

KAVKA PUB
DOBRA KAVA IN DOBRO VZDUŠJE.
Primož Polak s.p.
Ljubljanska cesta 26 (TC HEDERA)
8000 Novo mesto • tel: 07/33 28 041
DELOVNI ČAS
Ponedeljek - srede 7h 23h Petek in sobota 7h 03h
Četrtek 7h 01h Nedelja 16h 23h

Prepih
Gornja Težka voda 19
Stopiče
tel.: 07 30 89 404

NLB

BAKS
mednarodni transport, logistika,
inženiring in storitve Novo mesto d.o.o.
tel.: 07/ 33 70 700; fax: 07/ 33 70 701

TOTAL d.o.o.
PIZZERIA TOTALKA
Kandijska cesta 60
Tel.: 07 302 01 00
TOTAL TOTALČEK

ZAVAROVALNICA MARIBOR
Zwittrava ulica 1, 8000 Novo mesto
tel: +386 7 332 53 30
fax: +386 7 332 53 31
e-mail: pe-novo-mesto@zav-mb.si

DOLENJSKI LIST
Več kot tednik - dolenjski list.si

I
S
A
L
G
O
G
L
A
S

novem

PARK

III 857/2008/2009

200915205,2

COBISS

KNJIZNICA M. JARCA
Študijski oddeljek

**ponedeljek in torek,
17. in 18. november, ob 19.30**

Gledališki abonma in izven

Julian Barnes
PREREKANJA

SNG Drama Ljubljana

**torek,
25. november ob 19.30**

Glasbeni abonma in izven

GALA BALETNI VEČER

Društvo baletnih umetnikov Slovenije

**četrtek,
13. november, ob 17.00**

Otroški abonma in izven

Astrid Lindgren / Boštjan Tadel
KLJUKEC S STREHE

Lutkovno gledališče Ljubljana

**Hostel Situla zastavlja nagradno vprašanje:
Kaj od navedenega lahko dobite v
kavarni Hostla Situla?**

- a) Odlično dopoldansko kavo na udobnem kavču ob prebiranju dnevnega časopisa (s pogledom na dogajanje na glavnem trgu)?
- b) Čokoladni fondi za vnuke in okusen čaj za babico ter jajčni grog za dedka?
- c) Popoldansko surfanje po internetu, med tem ko otroci zadovoljno barvajo in se igrajo?
- d) Večerni klepet s prijateljicami ob kozarcu penine in slanih situlskih pogačicah?

Vsem, ki boste pravilno obkrožili vsa štiri vprašanja in nam odgovore prinesli v kavarno hostla Situla, bomo do 3. novembra brezplačno postregli s situlsko pogačico ali jabolčno krostato.

SE VIDIMO!

Hostel Situla
Dilančeva ulica 1
Novo mesto
www.situla.si
situla@situla.si